

**T.C.
HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ PROGRAMI**

**LİSE ÖĞRENCİLERİNİN DİJİTAL OYUN
BAĞIMLILIĞI VE ALGILADIKLARI EBEVEYN
TUTUMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
Beyzanur ENİ**

**Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. Yaşar YAVUZ**

İstanbul – 2017

T.C.
HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Psikoloji Anabilim/Anasanat Dalı Klinik Psikoloji Programı Tezli Yüksek Lisans öğrencisi Beyzanur ENİ tarafından hazırlanan “**Lise Öğrencilerinin Dijital Oyun Bağımlılığı ve Algıladıkları Ebeveyn Tutumlarının Değerlendirilmesi**” adlı bu çalışma jürimizce Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Sınav Tarihi : 15./06/2017

(Jüri Üyesinin Ünvanı, Adı, Soyadı ve Kurumu) :

İmzası :

Jüri Üyesi: Yrd.Doç.Dr. Yaşar YAVUZ

Danışman: Haliç Üniv. Eğt.Bil. ASD/ABD Öğr.Üyesi

Jüri Üyesi: Yrd.Doç.Dr. İshak PARDO

Nişantaşı Üniv.Psikoloji ABD Öğr. Üyesi

Jüri Üyesi:Yrd.Doç.Dr. Muharrem KÖKLÜ

Haliç Üniv. Eğt. Bil. ASD/ ABD Öğr. Üyesi

.....
.....
.....

ÖNSÖZ

Günümüzün bilgi çağı ve bilgi toplumu olarak adlandırılmasında büyük bir rolü olan bilgisayar teknolojisi, özellikle gelişen internet teknolojisiyle birlikte günlük hayatı birçok yönden etkilemektedir. Bu etkiler teknoloji, bilim, ticaret gibi alanlardan tutunda aile ilişkilerine kadar uzanmaktadır. Özellikle sanal ortamlarda konsol oyunları, bilgisayar oyunları gibi türleri olan dijital oyunların kullanılması her geçen gün artış göstermektedir. Bu oyunlarda sunulan eğlence unsurlarının diğer medya araçlarının aksine etkileşim ve iletişim boyutlarını barındırması sosyal ilişkileri olduğu kadar aile içi ilişkileri de etkilemektedir. Ebeveynlerin çocuğun gelişim dönemlerindeki benimsedikleri tutumlar, çocukların duygusal, fiziksel ve sosyal ihtiyaçları yeteri kadar karşılamalıdır. Erinlikten başlayarak yeteri kadar sosyalleşemeyen bir birey, topluma uyum sağlamada zorluk çekecektir. Bu da o bireyin, hayatının diğer gelişim alanlarını olumsuz olarak etkileyecektir.

Bu çalışmada, lise öğrencilerinin dijital oyun bağımlılığı üzerinde, algıladıkları ebeveyn tutumlarının etkilerini belirlemek ve lise öğrencilerinin dijital oyun bağımlılığı ile algıladıkları ebeveyn tutumlarının demografik değişkenlerine göre anlamlı farklılık gösterip-göstermediğini ortaya koymaktır.

Araştırmamın anket çalışmalarını sürdürürken anketlerin cevaplanmasında bana yardımcı olan, ilgi gösteren Necip Fazıl Kısakürek Anadolu Lisesi ve Fatsa Bolaman Anadolu Lisesi okul yöneticilerine ve öğretmenlere katılımlarından dolayı teşekkür ederim.

Yüksek lisans eğitimim boyunca bize desteğini esirgemeyen Haliç Üniversitesi akademisyenlerine, özellikle tezimin planlanmasından oluşturulmasına kadar geçen süreçte akademik bilgi ve deneyimleriyle çalışmalarımı destekleyen, bana yol gösteren değerli hocam ve danışmanım Yrd. Doç. Dr. Yaşar Yavuz’a, özverili yardımlarından dolayı teşekkürlerimi sunarım. Jüri üyelerim Yrd.Doç.Dr. Muharrem KÖKLÜ ve Yrd.Doç.Dr.İshak PARDO’ya da teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca yüksek lisans eğitimim boyunca yanımda olan, her türlü desteği ve sabrı gösteren anneme ve babama sonsuz teşekkür ediyorum.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No.

ÖNSÖZ	III
KISALTMALAR	VI
TABLolar LİSTESİ	VII
SİMGELER LİSTESİ	X
ÖZET	XI
ABSTRACT	XIV
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	2
1.2. Araştırmanın Problemi	3
1.3. Problem Cümlesi	3
1.4. Araştırmanın Önemi	4
1.5. Sayıtlar	4
1.6. Sınırlılıklar.....	4
1.7. Terimler ve Tanımlar.....	4
2. İLGİLİ LİTERATÜR.....	6
2.1.Oyunun Tanımı.....	6
2.1.1. Oyunun Tarihi	7
2.1.2. Oyun Kuramları	10
2.1.3. Oyunların Sınıflandırılması.....	12
2.2. Dijital Oyun Kavramı ve Türleri	14
2.2.1. Dijital Oyun Bağımlılığı	16
2.2.2. Dijital Oyun Bağımlılığını Destekleyen Bileşenler	18
2.2.3. Dijital Oyunların Olumlu ve Olumsuz Etkileri.....	19
2.3.1. Anne- Baba Tutumlarının Sınıflandırılması	22
2.3.2. Anne-Baba Tutumlarına Kuramsal Bakış	24
2.4. İlgili Yayın ve Araştırmalar.....	25

2.4.1. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar	25
2.4.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	28
3. YÖNTEM.....	30
3.1.Araştırma Modeli.....	30
3.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi.....	30
3.3.Verİ Toplama.....	33
3.3.1. Sosyodemografik Bilgi Formu	33
3.3.2. Dijital Oyun Bağımlılığı Ölçeği (DOB-7)	33
3.3.3. Anne-Baba Tutumları Ölçeği (ABTÖ)	34
3.4. Verilerin Analizi.....	35
4. BULGULAR VE YORUMLAR.....	36
5. SONUÇ VE ÖNERİLER	83
KAYNAKÇA.....	92
EKLER.....	100
ÖZGEÇMİŞ	107

KISALTMALAR

ABTÖ: Anne-Baba Tutumları Ölçeği

DOB-7: Dijital Oyun Bağımlılığı Ölçeği



TABLOLAR LİSTESİ

Tablo No.	Tablo Adı	Sayfa No.
1	Örneklem Grubunun Cinsiyete Göre Dağılımı.....	31
2	Örneklem Grubunun Yaşa Göre Dağılımı	31
3	Örneklem Grubunun Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı	31
4	Örneklem Grubunun Anne Eğitimine Göre Dağılımı.....	32
5	Örneklem Grubunun Baba Eğitimine Göre Dağılımı.....	32
6	Örneklem Grubunun Evde Bilgisayar Olma Durumuna Göre Dağılımı.....	32
7	Örneklem Grubunun Ailenin Toplam Aylık Gelirine Göre Dağılımı.....	33
8	Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Ebeveyn Tutumları-Demokratik Tutuma İlişkin Tutumlar	36
9	Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Ebeveyn Tutumları- Otoriter Tutuma İlişkin Tutumlar.....	37
10	Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Ebeveyn Tutumları-Koruyucu Tutuma İlişkin Tutumlar.....	38
11	Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Ebeveyn Tutumları-Demokratik Tutumun Cinsiyete Göre T Testi Sonuçları.....	39
12	Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Ebeveyn Tutumları- Otoriter Tutumun Cinsiyete Göre T Testi Sonuçları.....	40
13	Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Ebeveyn Tutumları- Koruyucu Tutumun Cinsiyete Göre T Testi Sonuçları.....	40
14	Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Ebeveyn Tutumları- Demokratik Tutumun Yaşa Göre Dağılımı.....	41
15	Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Ebeveyn Tutumları- Demokratik Tutumun Yaşa Göre F (Varyans) Testi Sonuçları.....	42
16	Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Ebeveyn Tutumları-Otoriter Tutumun Yaşa Göre Dağılımı.....	42
17	Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Ebeveyn Tutumları- Otoriter Tutumun Yaşa Göre F (Varyans) Testi Sonuçları.....	43
18	Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Ebeveyn Tutumları- Koruyucu Tutumun Yaşa Göre Dağılımı.....	43
19	Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Ebeveyn Tutumları- Koruyucu Tutumun Yaşa Göre F (Varyans) Testi Sonuçları.....	44
20	Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Ebeveyn Tutumu-Demokratik Tutumunun Anne Eğitimine Göre T Testi Sonuçları.....	44
21	Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Ebeveyn Tutumu-Otoriter Tutumunun Anne Eğitimine Göre T Testi Sonuçları.....	45
22	Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Ebeveyn Tutumu-Koruyucu Tutumunun Anne Eğitimine Göre T Testi Sonuçları.....	46
23	Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Ebeveyn Tutumları- Demokratik Tutumun Baba Eğitimine Göre Dağılımı.....	47
24	Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Ebeveyn Tutumları- Demokratik Tutumun Baba Eğitimine Göre F (Varyans) Testi Sonuçları.....	47
25	Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Ebeveyn Tutumları- Otoriter Tutumun Baba Eğitimine Göre Dağılımı.....	48
26	Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Ebeveyn Tutumları- Otoriter Tutumun Baba Eğitimine Göre F (Varyans) Testi Sonuçları.....	48
27	Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Ebeveyn Tutumları- Koruyucu Tutumun Baba Eğitimine Göre Dağılımı.....	49
28	Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Ebeveyn Tutumları- Koruyucu Tutumun Baba Eğitimine Göre F (Varyans) Testi Sonuçları.....	49
29	Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Ebeveyn Tutumları- Demokratik Tutumun Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı.....	50
30	Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Ebeveyn Tutumları- Demokratik Tutumun Sınıf Düzeyine Göre F (Varyans) Testi Sonuçları.....	50

Tablo No.	Tablo Adı	Sayfa No.
31	Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Ebeveyn Tutumları-Otoriter Tutumun Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı	51
32	Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Ebeveyn Tutumları- Otoriter Tutumun Sınıf Düzeyine Göre F (Varyans) Testi Sonuçları.....	51
33	Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Ebeveyn Tutumları- Koruyucu Tutumun Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı.....	52
34	Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Ebeveyn Tutumları- Koruyucu Tutumun Sınıf Düzeyine Göre F (Varyans) Testi Sonuçları.....	52
35	Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Ebeveyn Tutumları-Demokratik Tutumun Evde Bilgisayar Olma Durumuna Göre T Testi Sonuçları.....	53
36	Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Ebeveyn Tutumları-Otoriter Tutumun Evde Bilgisayar Olma Durumuna Göre T Testi Sonuçları.....	54
37	Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Ebeveyn Tutumları-Koruyucu Tutumun Evde Bilgisayar Olma Durumuna Göre T Testi Sonuçları.....	54
38	Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Ebeveyn Tutumu-Demokratik Tutumun Ailenin Toplam Aylık Gelirine Göre Dağılımı.....	55
39	Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Ebeveyn Tutumu-Demokratik Tutumun Ailenin Toplam Aylık Gelirine Göre F (Varyans) Testi Sonuçları.....	56
40	Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Ebeveyn Tutumu-Otoriter Tutumun Ailenin Toplam Aylık Gelirine Göre Dağılımı.....	56
41	Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Ebeveyn Tutumu-Otoriter Tutumun Ailenin Toplam Aylık Gelirine Göre F (Varyans) Testi Sonuçları.....	57
42	Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Ebeveyn Tutumu-Koruyucu Tutumun Ailenin Toplam Aylık Gelirine Göre Dağılımı.....	57
43	Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Ebeveyn Tutumu-Koruyucu Tutumun Ailenin Toplam Aylık Gelirine Göre F (Varyans) Testi Sonuçları.....	58
44	Lise Öğrencilerinin Dijital Oyun Bağımlılık Düzeylerine İlişkin Tutumlar.....	59
45	Lise Öğrencilerinin Dijital Oyun Bağımlılığı Düzeylerinin Cinsiyete Göre T Testi Sonuçları.....	60
46	Lise Öğrencilerinin Dijital Oyun Bağımlılığının Yaşa Göre Dağılımı.....	61
47	Lise Öğrencilerinin Dijital Oyun Bağımlılığının Yaş Düzeyine Göre KW Testi Sonuçları.....	61
48	Lise Öğrencilerinin Dijital Oyun Bağımlılığının Yaşa Göre F (Varyans) Testi Sonuçları.....	62
49	Lise Öğrencilerinin Yaşa Göre Dijital Oyun Bağımlılığına İlişkin Görüşleri Arasında LSD Çoklu Karşılaştırma Testi Sonuçları.....	62
50	Lise Öğrencilerinin Dijital Oyun Bağımlılığı Düzeylerinin Anne Eğitimine Göre T Testi Sonuçları.....	63
51	Lise Öğrencilerinin Dijital Oyun Bağımlılığı Düzeylerinin Baba Eğitimine Göre Dağılımı.....	64
52	Lise Öğrencilerinin Dijital Oyun Bağımlılığının Baba Eğitim Düzeyine Göre KW Testi Sonuçları.....	65
53	Lise Öğrencilerinin Dijital Oyun Bağımlılığı Düzeylerinin Baba Eğitimine Göre F (Varyans) Testi Sonuçları.....	65
54	Lise Öğrencilerinin Baba Eğitim Düzeyine Göre Dijital Oyun Bağımlılığına İlişkin Görüşleri Arasında LSD Çoklu Karşılaştırma Testi Sonuçları.....	66
55	Lise Öğrencilerinin Dijital Oyun Bağımlılığı Düzeylerinin Evde Bilgisayar Olma Durumuna Göre T Testi Sonuçları.....	67
56	Lise Öğrencilerinin Dijital Oyun Bağımlılığı Düzeylerinin Ailenin Toplam Aylık Gelirine Göre Dağılımı.....	68
57	Lise Öğrencilerinin Dijital Oyun Bağımlılığı Düzeylerinin Ailenin Toplam Aylık Gelirine Göre KW Testi Sonuçları.....	69
58	Lise Öğrencilerinin Dijital Oyun Bağımlılığı Düzeylerinin Ailenin Toplam Aylık Gelirine Göre F (Varyans) Testi Sonuçları.....	69
59	Lise Öğrencilerinin Aileni Toplam Aylık Gelirine Göre Dijital Oyun Bağımlılığına İlişkin Görüşleri Arasında LSD Çoklu Karşılaştırma Testi Sonuçları.....	70

Tablo No.	Tablo Adı	Sayfa No.
60	Lise Öğrencilerinin Dijital Oyun Bağımlılıkları ve Algıladıkları Ebeveyn Tutumları Arasındaki Korelasyon Sonuçları.....	71
61	Lise Öğrencilerinin Ebeveyn Tutumlarının Cinsiyete ve Cinsiyetin Demokratik Tutuma Göre Kovaryans Analizi Sonuçları.....	72
62	Lise Öğrencilerinin Ebeveyn Tutumlarının Cinsiyete ve Cinsiyetin Otoriter Tutuma Göre Kovaryans Analizi Sonuçları.....	73
63	Lise Öğrencilerinin Ebeveyn Tutumlarının Cinsiyete ve Cinsiyetin Koruyucu Tutuma Göre Kovaryans Analizi Sonuçları.....	73
64	Lise Öğrencilerinin Ebeveyn Tutumlarının Yaşa ve Yaşın Demokratik Tutuma Göre Kovaryans Analizi Sonuçları.....	74
65	Lise Öğrencilerinin Ebeveyn Tutumlarının Yaşa ve Yaşın Otoriter Tutuma Göre Kovaryans Analizi Sonuçları.....	74
66	Lise Öğrencilerinin Ebeveyn Tutumlarının Yaşa ve Yaşın Koruyucu Tutuma Göre Kovaryans Analizi Sonuçları.....	75
67	Lise Öğrencilerinin Ebeveyn Tutumlarının Anne Eğitim Düzeyine ve Anne Eğitim Düzeyinin Demokratik Tutuma Göre Kovaryans Analizi Sonuçları.....	75
68	Lise Öğrencilerinin Ebeveyn Tutumlarının Anne Eğitim Düzeyine ve Anne Eğitim Düzeyinin Otoriter Tutuma Göre Kovaryans Analizi Sonuçları.....	76
69	Lise Öğrencilerinin Ebeveyn Tutumlarının Anne Eğitim Düzeyine ve Anne Eğitim Düzeyinin Koruyucu Tutuma Göre Kovaryans Analizi Sonuçları.....	76
70	Lise Öğrencilerinin Ebeveyn Tutumlarının Baba Eğitim Düzeyine ve Baba Eğitim Düzeyinin Demokratik Tutuma Göre Kovaryans Analizi Sonuçları.....	77
71	Lise Öğrencilerinin Ebeveyn Tutumlarının Baba Eğitim Düzeyine ve Baba Eğitim Düzeyinin Otoriter Tutuma Göre Kovaryans Analizi Sonuçları.....	77
72	Lise Öğrencilerinin Ebeveyn Tutumlarının Baba Eğitim Düzeyine ve Baba Eğitim Düzeyinin Koruyucu Tutuma Göre Kovaryans Analizi Sonuçları.....	78
73	Lise Öğrencilerinin Ebeveyn Tutumlarının Sınıf Düzeyine ve Sınıf Düzeyinin Demokratik Tutuma Göre Kovaryans Analizi Sonuçları.....	78
74	Lise Öğrencilerinin Ebeveyn Tutumlarının Sınıf Düzeyine ve Sınıf Düzeyinin Otoriter Tutuma Göre Kovaryans Analizi Sonuçları.....	79
75	Lise Öğrencilerinin Ebeveyn Tutumlarının Sınıf Düzeyine ve Sınıf Düzeyinin Koruyucu Tutuma Göre Kovaryans Analizi Sonuçları.....	79
76	Lise Öğrencilerinin Ebeveyn Tutumlarının Bilgisayar Olma Durumuna ve Bilgisayar Olma Durumunun Demokratik Tutuma Göre Kovaryans Analizi Sonuçları.....	80
77	Lise Öğrencilerinin Ebeveyn Tutumlarının Bilgisayar Olma Durumuna ve Bilgisayar Olma Durumunun Otoriter Tutuma Göre Kovaryans Analizi Sonuçları.....	80
78	Lise Öğrencilerinin Ebeveyn Tutumlarının Bilgisayar Olma Durumuna ve Bilgisayar Olma Durumunun Koruyucu Tutuma Göre Kovaryans Analizi Sonuçları.....	81
79	Lise Öğrencilerinin Ebeveyn Tutumlarının Ailenin Toplam Aylık Gelirine ve Ailenin Toplam Aylık Gelirinin Demokratik Tutuma Göre Kovaryans Analizi Sonuçları.....	81
80	Lise Öğrencilerinin Ebeveyn Tutumlarının Ailenin Toplam Aylık Gelirine ve Ailenin Toplam Aylık Gelirinin Otoriter Tutuma Göre Kovaryans Analizi Sonuçları.....	82
81	Lise Öğrencilerinin Ebeveyn Tutumlarının Ailenin Toplam Aylık Gelirine ve Ailenin Toplam Aylık Gelirinin Koruyucu Tutuma Göre Kovaryans Analizi Sonuçları.....	82

SİMGELER LİSTESİ

$\bar{X}$:Aritmetik Ortalama

ss :Standart Sapma

sd : Serbestlik Derecesi

n : Kişi Sayısı

t : Bağımsız Örneklem Testi Değeri

p : Önem Derecesi (Sigma)

F : Varyans Analizi Değeri

GENEL BİLGİLER

Adı ve Soyadı	: Beyzanur ENİ
Anabilim Dalı	: Psikoloji
Programı	: Klinik Psikoloji
Tez Danışmanı	: Yrd.Doç.Dr.Yaşar YAVUZ
Tez Türü ve Tarihi	: Yüksek Lisans,Haziran 2017

LİSE ÖĞRENCİLERİNİN DİJİTAL OYUN BAĞIMLILIĞI VE ALGILADIKLARI EBEVEYN TUTUMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

ÖZET

Bu çalışma lise öğrencilerinin dijital oyun bağımlılığı ve algıladıkları ebeveyn tutumlarını değerlendirmek; bu algının deneklerin bazı kişisel özelliklerine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini ortaya koymak amacıyla yürütülmüştür.

Araştırma, Ordu ili Fatsa ilçesindeki lise öğrencileri üzerinde yapılmıştır. Anketleri uygulamaya alınan 200 gönüllü öğrenci araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Katılımcılara araştırmacı tarafından geliştirilen sosyo-demografik form, dijital oyun bağımlılığının ölçülmesi için Lemmens ve arkadaşları (2009) tarafından geliştirilen Irmak ve Erdoğan (2015) tarafından Türkçeye uyarlanan Dijital Oyun Bağımlılığı Ölçeği (DOP-7), ebeveyn tutumlarının belirlenmesi için ise Kuzgun (1972) tarafından geliştirilen Ana Baba Tutumları Ölçeği (ABTÖ) kullanılmıştır. Elde edilen veriler öngörülen istatistik teknikleri kullanılarak SPSS Windows Paket Programı aracılığıyla çözümlenmiştir.

Yürütülen araştırmanın sonucunda lise öğrencilerinin algıladıkları ebeveyn tutumlarına ilişkin görüşleri değerlendirildiğinde; lise öğrencilerinin algıladıkları anne baba tutumu demokratik boyutuna ilişkin görüşleri arasında; en yüksek puan “Arkadaşlarımı eve çağırma izin verir, geldiklerinde onlara iyi davranırdı.”, en

düşük puan “Evde bir konu tartışılırken görüşlerimi söylemem için beni teşvik eder.” olarak belirlenmiştir. Lise öğrencilerinin algıladıkları anne baba tutumu otoriter boyutuna ilişkin görüşleri arasında; en yüksek puan “Fiziksel ve duygusal olarak kendisine yakın olmak istediğim zaman soğuk ve itici davranırdı.”, en düşük puan “Her yaptığım işin olumlu yanlarını değil kusurlarını görmüş ve beni eleştirmiştir.” olarak belirlenmiştir. Lise öğrencilerinin algıladıkları anne baba tutumu koruyucu boyutuna ilişkin görüşleri arasında; en yüksek puan “Her zaman başıma kötü bir şey gelecekmış gibi beni koruyup kollamaya çalışır.”, en düşük puan “Beni kendi emellerine ulaştırmak için bir araç olarak kullanırdı.” olarak belirlenmiştir. Lise öğrencilerinin algıladıkları ebeveyn tutumlarına ilişkin görüşlerinin bütün alt boyutlar için cinsiyet, yaş, anne eğitimi, baba eğitimi, sınıf, evlerinde bilgisayar olma durumu, ailenin toplam aylık geliri değişkenine göre değerlendirildiğinde anlamlı bir farklılaşma bulunmamıştır.

Lise öğrencilerinin dijital oyun bağımlılık düzeylerine ilişkin görüşleri değerlendirildiğinde; lise öğrencilerinin dijital oyun bağımlılıklarına ilişkin görüşleri arasında; en yüksek puan “Günlük yaşamdan uzaklaşmak için oyun oynadığın oldu mu?”, en düşük puan “Oyun oynamak için diğer önemli faaliyetleri (okul, iş, spor gibi) ihmal ettin mi?” olarak belirlenmiştir. Lise öğrencilerinin cinsiyetlerine göre dijital oyun bağımlılığı düzeyine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir farklılaşma bulgulanmıştır. Buna göre araştırmaya katılan erkek öğrencilerin puanları kız öğrencilerin puanlarından daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Lise öğrencilerinin dijital oyun bağımlılığı düzeyine ilişkin görüşlerini yaş değişkenine göre değerlendirildiğinde; yaş değişkeninin anlamlı bir farklılık unsuru olduğu bulgulanmıştır. Buna göre araştırmaya katılan lise öğrencilerinin yaş düzeyleri arttıkça dijital oyun bağımlılığı düzeyleri azalmaktadır. Lise öğrencilerinin dijital oyun bağımlılığı düzeylerine ilişkin görüşlerinin baba eğitimi değişkenine göre değerlendirildiğinde; baba eğitim değişkeninin anlamlı bir farklılık olduğu bulgulanmıştır. Buna göre araştırmaya katılan lise öğrencilerinin baba eğitim düzeyleri arttıkça dijital oyun bağımlılığı düzeyleri azalmaktadır. Lise öğrencilerinin dijital oyun bağımlılığı düzeylerine ilişkin görüşlerinin ailenin toplam aylık geliri değişkenine göre değerlendirildiğinde; ailenin toplam aylık geliri değişkeninin anlamlı bir farklılık unsuru olduğunu bulgulanmıştır. Buna göre araştırmaya katılan lise öğrencilerinin aile toplam aylık gelir düzeyleri arttıkça dijital oyun bağımlılığı

düzeyleri azalmaktadır. Bununla birlikte lise öğrencilerinin dijital oyun bağımlılıkları ile algıladıkları otoriter tutum, arasında “düşük” düzeyde, pozitif yönlü bir ilişki olduğu görülmektedir. Bununla birlikte, lise öğrencilerinin dijital oyun bağımlılıkları ile algıladıkları demokratik tutum, arasında “düşük” düzeyde, negatif yönlü bir ilişki olduğu görülmektedir. Lise öğrencilerinin dijital oyun bağımlılıkları ile algıladıkları koruyucu tutum, arasında ise “düşük” düzeyde, pozitif yönlü bir ilişki olduğu görülmektedir. Bu sonuçlar doğrultusunda, lise öğrencilerinin algıladıkları demokratik ebeveyn tutumu düzeyi arttıkça dijital oyun bağımlılığı düzeyi azalmaktadır sonucuna ulaşılmıştır. Lise öğrencilerinin dijital oyun bağımlılığı düzeylerine ilişkin görüşlerinin anne eğitimi ve evlerinde bilgisayar olma durumu değişkeni göre değerlendirildiğinde; anlamlı bir farklılaşma bulunmamıştır.

Anahtar Kelimeler: Dijital Oyun, Anne- Baba Tutumu

GENERAL KNOWLEDGE

Name and Surname : Beyzanur ENİ
Field : Psychology
Program : Clinical Psychology
Supervisor :Yrd.Doç.Dr.Yaşar YAVUZ
Degree Awarded and Date : Master,June 2017

EVALUATION OF DIGITAL GAME ADDICTION AND RESPONSE OF HIGH SCHOOL STUDENTS

ABSTRACT

The purpose of this study is to evaluate the digital game addiction and perceived parental attitudes of high school students; Was carried out in order to demonstrate whether the subject was significantly different according to some personal characteristics of the subjects.

The research was carried out on high school students in the province of Fatsa, Ordu. The 200 volunteer students who took the questionnaire were the sample of the researcher. The socio-demographic form developed by participant researcher is Digital Game Dependence Scale (DOP-7) adapted to Turkish by Irmak and Erdoğan (2015) developed by Lemmens et al. (2009) and Kuzgun (1972) for the determination of parental attitudes, Parent Attitudes Scale (ABTA) developed by The obtained data were analyzed by SPSS Windows Packet Program using predicted statistical techniques.

When the opinions of the high school students about the parental attitudes they perceive are evaluated as the result of the research carried out; Among the opinions of high school students regarding the democratic dimension of the attitude of parents perceived; The highest score was "It allows me to invite my friends home, they treat them well when they arrive.", The lowest score "It encourages me to say

my opinions while discussing a topic at home." Among the views on the authoritarian dimension of parental attitudes perceived by high school students; The highest score was "It was cold and repulsive when I wanted to be close to myself physically and emotionally", the lowest score was "I have seen the flaws and criticized me, not the positive aspects of every job I do". Among the opinions of high school students regarding the protective dimension of parental attitude they perceive; The highest score is "Always try to protect me and try to protect me as if something bad is going on.", The lowest score was "It used me as a means to reach me on my behalf." There was no significant difference in the views of parental attitudes perceived by high school students according to gender, age, mother education, father education, classroom, computer status at home, total monthly income of family.

When the opinions of high school students about the level of digital game dependency are evaluated; Among high school students' views on digital game addiction; The highest score is "Have you ever played games to get away from everyday life?" And the lowest score is "Have you neglected other important activities (such as school, work, sports) to play games?" A significant difference was found between the views of the high school students regarding the level of digital game addiction according to their genders. According to this, male students participating in the research were found to have scores higher than female students' scores. When the opinions of high school students regarding the level of digital game dependency are evaluated according to age variable; Age variable was found to be a significant difference. According to this, as the age levels of the high school students participating in the research increase, the level of digital game addiction decreases. When the opinions of high school students about the levels of digital game addiction were evaluated according to the father education variable, The father education variable was found to be a significant difference. Accordingly, as the level of father education increases for the high school students participating in the research, the levels of digital game dependency are decreasing. When the opinions of high school students regarding the level of digital game addiction are evaluated according to the total monthly income variable of the family, It was detected that the total monthly income variable of the family is a meaningful difference. According to this, as the family total monthly income levels of the high school students participating in the research increase, the levels of digital game dependency are decreasing.

Nevertheless, there appears to be a positive relationship between "high" students' perceptions of digital game addiction and "authoritarian" attitude. Nevertheless, it appears that there is a negative relationship between "low" level of high school students' democratic attitudes perceived by digital game addictions. It is seen that there is a positive relationship between the high school students' digital game dependency and the protective attitude they perceive to be "low". In the light of these results, as the level of democratic parental attitudes perceived by high school students increases, the level of digital game dependency is decreased. When the opinions of high school students about the levels of digital game dependency are evaluated according to the variables such as mother education and computer at home, no significant difference was found.

Keywords: Digital Gaming, Parental Attitude

1. GİRİŞ

Aile, topluma hazırlanma sürecinin cereyan ettiği, anne babalar ve çocukların arasında belli bir ölçüde içten, sıcak, güven verici ilişkilerin kurulduğu, yine içinde bulunulan toplumsal düzene göre tutum ve davranışların şekillendiği toplumsal bir kurumdur. Anne baba tutumu, birçok halde anne, baba ve çocuğun birbirleriyle etkilenmesini ifade eden ve bu etkileşimin sonucunda ortaya çıkan davranışların bütünüdür. Anne babaların çocuklarına sıcaklık ve destek sunma şekli, rehberlik dereceleri olarak da tanımlanabilir.

Ergenlik dönemi çeşitli sorunların yaşandığı bir dönemdir. Ergenlerin, karşısına çıkabilecek zorluklar ve problemler karşısında psikolojik sağlamlık faktörü çok önemli bir işlev görecektir. Ergenlik döneminde kişinin bir taraftan kendi benliğine, bir taraftan da diğerlerine ilişkin algıları kalıcı hale gelmeye başlamaktadır. Bununla birlikte ergen özerkliğini kazanmaya çalışırken, ergenin diğer bireylerle olan ilişkilerinde aile etkisi de devam etmektedir. Bu kritik süreçte ebeveyn tutumlarının ergenin davranışlarını etkileyeceği düşünülmektedir.

Günümüzün bilgi çağı ve bilgi toplumu olarak adlandırılmasında büyük bir rolü olan bilgisayar teknolojisi, özellikle gelişen internet teknolojisiyle birlikte günlük hayatı birçok yönden etkilemektedir. Bu etkiler teknoloji, bilim, ticaret gibi alanlardan tutumda aile ilişkilerine kadar uzanmaktadır. Özellikle sanal ortamlarda konsol oyunları, bilgisayar oyunları gibi türleri olan dijital oyunların kullanılması her geçen gün artış göstermektedir. Bu oyunlarda sunulan eğlence unsurlarının diğer medya araçlarının aksine etkileşim ve iletişim boyutlarını barındırması sosyal ilişkileri olduğu kadar aile içi ilişkileri de etkilemektedir.

Dijital oyun bağımlılığı, bireyin uzun süreli olarak oyun oynamayı bırakamaması, oyunu gerçek yaşantısıyla ilişkilendirmesi, oyunu oynamaktan dolayı sorumluluklarını aksatması ve oyun oynamayı diğer etkinliklere tercih etmesi gibi sonuçları olan bir durumdur.

Ebeveynlerin çocuğun gelişim dönemlerindeki benimsedikleri tutumlar, çocukların öncelikle kendilerini sevmeleri ve değerlendirmelerine, sonrasında diğer insanlarla kuracakları ilişki şeklini, onları algılama ve değerlendirmelerine yön verecektir. Dolayısıyla, çocuk yetiştirme konusunda ebeveyn tutumlarının önemi

vurgulanmalı ve bu konuda ailelere yönelik eğitim programları düzenlenerek yüksek oranda katılımın sağlanması gerekmektedir. Çünkü yanlış anne-baba tutumları sayesinde çocuğun duygusal, fiziksel ve sosyal ihtiyaçları yeteri kadar karşılanamaz. Bu durumda erinlikten başlayarak yeteri kadar sosyalleşemeyen bir birey, topluma uyum sağlamada zorluk çekecektir. Bu da o bireyin, hayatının diğer gelişim alanlarını olumsuz olarak etkileyecektir.

1.1. Problem Durumu

Hayatın ilk yıllarıyla birlikte öğrenmeye başlayan çocukların ilk deneyimlerine anne ve babaları rehberlik ederler. Anne, baba ve çocuk arasında iletişimin boyutu, verilmeye çalışılan eğitim ve tecrübeler çocuğun sonraki yaşantısındaki davranışlarının temelini oluşturur. Anne, baba ve çocuğun birbirleriyle etkileşimini ifade eden ve bu etkileşimin sonucunda ortaya çıkan davranışlar bütünü olan ebeveyn tutumu çocukların sosyal çevresinde kazanacağı davranış şeklini belirlemektedir.

Çocukların bedensel, ruhsal ve zihinsel olarak sağlıklı gelişmesinde eğitim, beslenme ve uyku kadar önemli olan oyun kavramı günümüzde gelişen teknolojiyle birlikte değişmiştir. Neredeyse her evde bağlı olan internet ile birlikte çevrimiçi oyunların hayatımıza girmesi, özellikle akıllı cep telefonları ya da tabletler gibi cihazlar ile çevrimiçi oyunlara kolayca erişilebilir olması, oyun kavramını bambaşka bir konuma taşımıştır. İstenilen mekânda ve zamanda bu oyunların olması da bağımlılık kavramının tekrar sorgulanması gerektiğini düşündürmektedir.

Yapılan dijital oyun ve ergenlerle ilgili araştırmalarda genel olarak üzerinde durulan konular daha çok oynanan oyunlar ve çocuğun gelişime katkısı üzerinedir. Bu araştırmalar sonucunda dijital oyunların hem olumlu hem de olumsuz yönlerine dikkat çekilmeye çalışılmaktadır. Bütün bu çalışmalar günümüzde dijital oyunların ergenlerin hayatında büyük bir yere sahip olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. İlgili yazın incelendiğinde ergenlerin dijital oyun bağımlılığı ve algıladıkları ebeveyn tutumlarını inceleyen çalışmaların eksikliği ise oldukça dikkat çekicidir. Bu tez çalışmasında, lise öğrencilerin dijital oyun bağımlılığı ve algıladıkları ebeveyn tutumları arasında bir ilişki var mıdır, bu ilişki olumlu mu yoksa olumsuz yönde bir ilişki midir, gibi problemler ele alınacaktır.

1.2. Araştırmanın Problemi

Araştırmanın temel amacı; lise öğrencilerinin dijital oyun bağımlılığı ile algıladıkları ebeveyn tutumları etkisini ortaya koymak; bu etkinin öğrencilerin bazı demografik bilgilerine göre anlamlı farklılık olup olmadığını değerlendirmektir.

1.3. Problem Cümlesi

Araştırmanın problem cümlesi, lise öğrencilerinin dijital oyun bağımlılığı üzerinde algıladıkları ebeveyn tutumlarının değerlendirilmesidir.

Alt Problemler

1. Lise öğrencilerinin algıladıkları ebeveyn tutumlarının dağılımı nasıldır?
2. Lise öğrencilerinin algıladıkları ebeveyn tutumları, demografik değişkenlerine göre a)cinsiyet b) yaş c) anne eğitim düzeyi d) baba eğitim düzeyi e)sınıf düzeyi f) evinde bilgisayar olma-olmama g) ailenin toplam aylık geliri farklılaşmakta mıdır?
3. Lise öğrencilerinin dijital oyun bağımlılıkları düzeyleri nasıldır?
4. Lise öğrencilerinin dijital oyun bağımlılıkları, demografik değişkenlerine göre a)cinsiyet b) yaş c) anne eğitim düzeyi d) baba eğitim düzeyi e)sınıf düzeyi f) evinde bilgisayar olma-olmama g) ailenin toplam aylık geliri farklılaşmakta mıdır?
5. Lise öğrencilerinin algıladıkları ebeveyn tutumları, dijital oyun bağımlılıkları üzerinde etkili midir?
6. Lise öğrencilerinin algıladıkları ebeveyn tutumları, dijital oyun bağımlılıkları üzerindeki etkileri, demografik değişkenlerine göre a)cinsiyet b) yaş c) anne eğitim düzeyi d) baba eğitim düzeyi e)sınıf düzeyi f) evinde bilgisayar olma-olmama g) ailenin toplam aylık geliri farklılaşmakta mıdır?

1.4. Araştırmanın Önemi

Bu araştırma, lise öğrencilerinin dijital oyun bağımlılığı ve algıladıkları ebeveyn tutumlarının ilişkisini anlamak ve bu bağlamda uygun müdahale yöntemlerinin belirlenmesi bakımından önem arz etmektedir. Ayrıca Türkiye’de oyun bağımlılığı ile ilgili yapılan ve ulaşılabilen bilimsel makale sayısı oldukça sınırlı olması, yapılan bu çalışmanın alandaki uygulayıcılar, etkilenenler ve araştırmacılara kaynak olabilecek nitelikte olacağı düşünülmesi sebebiyle önem arz etmektedir.

1.5. Sayıtlar

Bu araştırmanın temel varsayımları aşağıdaki yer almaktadır:

1. Araştırmanın örneklemini oluşturan katılımcıların, çalışma evrenini temsil ettiği,
2. Araştırmada kullanılan anketlerin araştırma değişkenlerini ölçebilecek niteliklerde olduğu,
3. Araştırmanın örneklemini oluşturan katılımcıların araştırma değişkenlerini ölçmek amacıyla belirlenen ölçeklere doğru ve içten bir biçimde yanıt verdikleri varsayılmaktadır.

1.6. Sınırlılıklar

Araştırma, Ordu ili Fatsa ilçesinde seçilen iki Anadolu lisesinden seçilen örneklem ile sınırlıdır. Araştırma amaçları doğrultusunda oluşturulan demografik bilgi formu ve seçilen ölçeklerin içindeki sorular ve bunlara verilecek cevaplar ile sınırlıdır.

1.7. Terimler ve Tanımlar

Oyun: Belli bir amaçla olsun ya da olmasın, kurallı ya da kuralsız gerçekleştirilebilen; ancak her durumda çocuğun gerçek yaşamın bir parçası olan, fiziksel, bilişsel, dil, duygusal ve sosyal gelişime dayalı, istekli ve katılmayı sevdiği en etkili öğrenme sürecidir (Sormaz, 2010). Başka bir ifadeyle oyun, istekli ve özgür olarak yapılan, mutluluk verici, çocuğun bütün gelişim alanlarını uyaran, becerileri kadar duygularını da geliştiren etkinlikler olarak tanımlanabilir (Razon, 1985).

Dijital Oyun Bağımlılığı: Olumsuz bir durumu ifade etmek için kullanılan bağımlılık kavramı, bir madde ya da davranışı bırakamamak ya da kontrol edememek olarak tanımlanmaktadır. Dijital oyun bağımlılığı ise; bireyin uzun süreli olarak oyun oynamayı bırakamaması, oyunu gerçek yaşantısıyla ilişkilendirmesi, oyunu oynamaktan dolayı sorumluluklarını aksatması ve oyun oynamayı diğer etkinliklere tercih etmesi gibi sonuçları olan durumdur (Horzum, 2011).

Anne-baba Tutumu: Birçok halde anne, baba ve çocuğun birbirleriyle etkilenmesini ifade eden ve bu etkileşimin sonucunda ortaya çıkan davranışların bütünüdür. Anne babaların çocuklarına sıcaklık ve destek sunma şekli, rehberlik dereceleri olarak da tanımlanabilir (Koç, 2015). Anne-babaların çocuk yetiştirme biçimleri, gösterdiği tutum ve davranışlar çocukların gelişimlerini çok yönlü olarak etkilemektedir. Anne-babanın çocukla kurduğu iletişim şekli, çocuğa verdiği tepkiler çocuğun, kendisi ile barışık olmasında, kendisini mutlu hissedip çevresiyle olumlu ilişkiler kurmasında, özgüven geliştirmesinde, kendisini beğenmesinde, yeteneklerini fark etmesinde ve buna benzer kazanımlar elde etmesinde önemli bir yer tutmaktadır (Toksöz, 2010).

2. İLGİLİ LİTERATÜR

2.1.Oyunun Tanımı

Kökeni, insanlık tarihi kadar eskiye dayanan oyun kavramı TDK'ya göre, “eğlence, rol yapma şekli, temsil, rekabet, hüner, hile” anlamlarını kapsamaktadır (TDK, 2017). Çağdaş oyun kuramcılarından Sutton-Smith, oyunun rasyonel olduğunu ve tek bir bakış açısıyla tanımlanmasının mümkün olmadığını vurgular. Farklı yaklaşım şekillerine göre değişen oyun kavramıyla ilgili Sutton-Smith kendi tanımında “eğitimden psikolojiye, biyolojiden sosyoloji ve antropolojiye akademisyenleri oyunu farklı başlangıç noktalarından ele alması ve her disiplinin inanç ve yorumlarının ayırt ediciliği ile geliştirildiğini” vurgulamaktadır (Akt. Kaya, 2013).

Aristoteles oyunu, çocukların ileride yapacaklarının provası olarak tanımlarken, Ouantilianus oyunu çocuğa verilecek ilk eğitim olarak tanımlamaktadır. Comenius'a göre oyun çocuğun hayatında önemli bir öğrenme aracıdır ve disiplin veya düzen kazanmasında önemli bir rol oynamaktadır.

John Dewey oyunu bilinçsiz davranış olarak gözlemlenebilir bir sonuç olarak tarif ederken, Huizinga oyunu belirli bir zaman ve yerde istekli ve düzenli bir etkinlik olarak tanımlamaktadır. Spencer'in artık enerjiyi atma ihtiyacı, Eibesfeldt'in aktif çiraklık, Groos'un yaşamın sonraki aşamalarına hazırlanmak, Mitchell ve Mason'un bireyin kendini ifade etmesi ve Gulick'in ise yapılmak istenilenin yapılması olarak tanımladıkları oyunun şüphesiz bütün canlıların hayatında önemli bir yeri vardır (Akt. Ergün, 1980).

Eski zamanlardan beri oyunun ne olduğu ve ne olması gerektiği konusunda çok farklı görüşler ileri sürülmüştür. Tüm bu görüşlerin ortak noktası oyunun çocuğun en önemli uğraşı olmasıdır. Kelimenin kapsamı ne olursa olsun, McLuhan'ın dediği gibi oyun, herhangi bir sanat formu gibi yaşanması zor bir olayın somut örneğidir (Akt. Çalışkan ve Karadağ, 2008).

Oyun hakkındaki ortak görüşten yola çıkarak oyun; çocukların duygusal düşüncelerini ve hayallerini ifade eden, çevresini tanımasına ve deneyimlemesine yardım eden, her türlü gelişimini destekleyen, çocuklar için mutluluk verici ve

çoğunlukla toplumsal hayatın bir yansıması olarak görünen etkinliklerin tümü olarak tanımlanabilir (Cinel, 2006).

Oyun kavramı; kültür, coğrafya ve zamana göre değişiklik gösterebileceği gibi (Onur ve Güney, 2004), çocukların bilişsel gelişimine paralel olarak oyunun yapısı, kuralları ve amaçları da değişebilmektedir (Pilten ve Pilten, 2013).

Literatür incelendiğinde ulaşılan kaynaklarda oyun kavramını tanımlamak için yapılan çalışmalarda önemli bir diğer konunun oyun tercihlerini etkileyen faktörler olduğu görülmektedir. Bu faktörler üzerinde en çok çalışılmış olanı ise cinsiyet faktörüdür. McOmber (2006) tarafından yapılan çalışma sonucunda okul öncesi dönemde kız çocuklarının en çok tercih ettiği oyun aracı “üç tekerlekli bisiklet”, erkek çocukların ise “top” olduğunu ifade etmiştir. Padovani (2009) ise cinsiyet ayırmaksızın çocukların en çok tercih ettiği oyuncağın “top” olduğunu belirtmektedir. Gredlein (2001) tarafından yapılan benzer bir çalışmada üç yaş erkek çocuklarının blok yapma oyunlarına kız çocuklarından daha fazla zaman ayırdığını belirlemiştir. Colwell ve Lindsey (2005) ise okul öncesi çocuklarla yaptıkları çalışmalarda erkek çocukların kaba-yuvarlanma oyunlarına kız çocuklarında daha fazla zaman ayırdıklarını belirlemişlerdir. Riley ve Jones (2007) kız çocukların oyun tercihinin işbirliğine dayalı oyunları olduğunu, erkek çocukların ise yarışma türü oyunları tercih ettiğini ifade etmişlerdir (Akt. Ayan ve Memiş, 2012).

Bütün bu tanımlama ve açıklamalar doğrultusunda oyun; belli bir amaçla olsun ya da olmasın, kurallı ya da kuralsız gerçekleştirilebilen; ancak her durumda çocuğun gerçek yaşamın bir parçası olan, fiziksel, bilişsel, dil, duygusal ve sosyal gelişime dayalı, istekli ve katılmayı sevdiği en etkili öğrenme süreci olarak tanımlamak mümkündür (Sormaz, 2010).

2.1.1. Oyunun Tarihi

İnsan yaşamının neredeyse her evresinde var olan oyun olgusu, özellikle yaşamın ilk yıllarında temel hayat deneyimleriyle ilişkilendirilmektedir (Tüfekçioğlu, 2013). İnsanlığın var olmasıyla birlikte var olduğu düşünülen oyun, insanoğlunun çevresinde gördüklerini taklit etmesi ve diğer insanlara anlatmaya çalışmasıyla başlamış, büyüklerin nasıl avladıklarını izleyen çocukların onları taklit

etmesiyle gelişmiş, çocuklar tarafından nesilden nesle aktarılarak bugünkü oyunları oluşturmuştur.

Arkeologların yaptıkları kazı çalışmalarında elde edilen bulgular, oyun ve oyuncakların insanlık kadar eski olduğunu desteklenmektedir. British Museum'da sergilenen M.Ö 800 yılına ait topraktan heykelde iki kızın aşık kemikleriyle, yine eski Hindistan ve Mısır duvar resimlerinde, oyun tahtası üzerinde zarla oynanan oyunlar, topaç ve el vuruşma oyunları oynayan çocuklar görülmektedir (Diken, 2012).

Tarih öncesi dönemler: İnsanların hayatlarını avlanarak ya da meyve toplayarak devam ettirdikleri dönemlerde, güvenlik önemli bir problem idi. Bu sebeple insanlar boş zaman ya da kaygısızlık gibi kavramlardan bihaberdi. Bugün bildiğimiz gibi bilinçli oyun ve boş zaman için vakit yoktu.

Mısır Uygarlığı: Yapılan kazı çalışmaları sonucunda Mısır mezarlarında birçok oyuncak bebek bulunmuştur. Mısır uygarlığında büyüculük ve dini ritüellerin sıklıkla gerçekleştirildiği dikkate alındığında bulunan bebeklerin yalnızca oyun amaçlı olmadığı düşünülmektedir. Bununla birlikte çocuk oyuncakları arasında tohum dolu çingiraklar, pişmiş topraktan küçük bebekler ya da hayvanlar, tekerlekli küçük oyuncak atlar o dönemde çocukların oyun oynadığının göstergesi olarak kabul edilmektedir.

Yunan Uygarlığı: Yunanistan'daki en yaygın oyun aşıkla oynanan ve geleceğe dair tahminlerin yürütüldüğü oyunlardı. Aşıklar önceleri keçi ve koyu ayak kemiklerinden çıkarılırken daha sonraları kristal kaya veya bronzdan yapılmıştır. Ancak orijinal formu her zaman korunmuştur. Erkek çocuklar, özellikle sopa ile yürütülen çemberlerle oynuyorlardı. En yaygın oyun ise topla oynanan oyunlardır. Hem çocukların hem de yetişkinlerin top ile oynadığını gösteren birçok resim yapılan arkeoloji çalışmaları sonucunda ortaya çıkarılmıştır. Yunanistan'da, bedenin gelişimi oldukça önemliydi ve bu sebeple oyun ve spora eğitim kadar önem verilmekteydi. Yunanlılara göre, vücudu iyileştirmek için en ideal yol yarışmaktı ve oynanan oyunlar genel olarak yarışa dayalıydı.

Roma Uygarlığı: Yapılan kazı çalışmaları Romalı çocukların Yunanlı çocuklarla hemen hemen aynı oyunları oynadıklarını göstermektedir. Ortaçağ Roma dönemi sonrasında yeniden çalışmaya ve savaşımaya indirgenen yaşamla birlikte oyun olgusu da değişmiştir. Bu dönemde güreş ve okçuluk en yaygın faaliyetlerdendi. Binlerce yıllık top oyunu ise bu dönemde savaş alıştırmalarıyla ilişkili olmadığı gerekçesiyle yasaklanmıştı. Bu dönemde oyun ve oyuncaklar yalnızca iyi durumdaki burjuva çocukları için vardı, işçi ve fakir ailelerin çocukları ise para kazanabilmek için anne babalarına yardım etmek, kalan zamanda da anne babalarının yaptıkları mesleklerle ilgili oyun ve oyuncaklarla oynamak zorundaydılar.

16. ve 17. Yüzyıl: 16. Yüzyıl boyunca oyunlar yunan ve roma uygarlığında olduğu gibi bedeni geliştirmeye yönelik faaliyetler olarak devam ettirilmiştir. Ancak 17. Yüzyılda oyunlar şiddetten uzaklaşarak beceri yetenek oyunlarına çevrilmiştir. Oyunlar şekil ve içerik bakımından değişime uğramış, teknik ve becerikli davranmak, göğüs göğse dövüşün veya kaba kuvvetin önüne geçmiştir. Oyun basit fiziksel bir egzersiz olmaktan çıkarak, simgesel ve sembolik bir güç gösterisi haline gelmiştir.

18. ve 19. Yüzyıl: 18. Yüzyıla kadar çocukların yetişkinlerden farklı olduğu düşünülmemekle birlikte oynanan oyunlarda bile kendini göstermektedir. 18. Yüzyılının sonuna kadar çocuklara taşıyamayacakları görevler yükleniyordu. Bu da sıradan insanların çocukları için oyun oynamayı olanaksız hale getiriyordu. 19. Yüzyıla gelindiğinde ise sanayi devrimi ile birlikte değişen koşullar sonucunda anne babaların çalışmak zorunda olması çocukları anaokullarıyla tanıştırmıştır. Bu dönem anaokullarında aşık ve bilye oyunları gibi eski oyunlarla çocukları oyalıyordu. Eğitim sisteminde yer almasına karşın zorunlu olmayan anaokullarına gitmeyen çocuklar ise tamamen kendi hallerinde ve buldukları oyun ve oyuncaklarla oynamak zorunda kalmıştır. Bu dönemde zengin ile yoksul arasındaki fark kendini oyun ve oyuncaklarda güçlü bir şekilde göstermektedir.

20. Yüzyıl: İkinci Dünya Savaşı'ndan sonrasında, zengin ve fakir çocuklar aşağı yukarı aynı oyuncaklara sahiptir. Yetişkinlerin çalışma koşullarındaki değişimle birlikte kendilerine ayırdıkları vaktin artmasıyla "hobi" kavramı ortaya çıkmış ve oyuncak endüstrisi özellikle bu hobilere yönelik üretimlere başlamıştır.

Toplumsal bu değişimle birlikte çocuklar için de oyun ve oyuncak kavramları değişmiştir. Bu dönemde üretilen oyuncaklar oynanan oyunlar çocukların zihinsel ve fiziksel gelişimine katkı sağlamaktan çok onları oyalamaya yöneliktir.

Oyun kavramının tarihsel süreç içindeki gelişimi dikkate alındığında yetişkin ve çocukların oyunları arasında farklılıklar kadar benzerliklerde olduğu görülmektedir. Bazı oyunlar sadece çocuklar tarafından oynanırken bazı oyunlarda hem çocuklar hem yetişkinler tarafından da oynanabilmektedir. (Örneğin; kumandalı arabalar hem küçük yaş gruplarına hem de olgun kişilere hitap etmektedir). Oyunlar, kültürlerin sosyal bileşenlerinin bir kısmını oluşturmakla birlikte, gündelik hayatın getirdiğı baskı ve sorunlardan kaçışı da sağlamaktadır (Doğu, 2009).

Türklerin oyun kavramıyla ilgili bilgilerine ulaşılabilen önemli kaynaklardan biri Dede Korkut Hikâyeleridir. Diğer önemli bir kaynak da Evliya Çelebi'nin Seyahatnamesidir. Anadolu'da çocuklar doğada kendi buldukları malzemeleri kullanarak kendi oyuncaklarını üretmişler, saklambaç, evcilik ve futbol benzeri oyunlar, dikkat ve dayanıklılık gerektiren oyunlar ve cengâverlik oyunları oynamışlardır. Sonraki yıllarda kuşaktan kuşağı aktarılan çocuk oyunları zenginleşerek günümüze kadar gelmiştir (Atalay, 1992).

2.1.2. Oyun Kuramları

Oyun kavramıyla ilgili çok eski zamanlardan bu yana pek çok değişik tanım yapılmıştır. Bazı kuramcılar oyunun içgüdüsel olduğunu savunurken bazıları da oyunu eğlenme, dinlenme gibi amaçlara hizmet eden faaliyetler şeklinde tanımlamışlardır (Dönmez, 2000). Yapılan bu tanımların neredeyse tamamında ortak nokta; oyunun çocuklar için çok önemli bir uğraşı olduğu yönündedir. Aşağıda kavramının daha net anlaşılması için oyun ile ilgili bazı kuramlara yer verilmiştir. Bunlar: Oyun ile ilgili kuramlar genel olarak üç başlık altında incelenebilir. Bunlar: “Klasik Oyun Kuramları”, “Dinamik Oyun Kuramları” ve “Diğer Oyun Kuramları”dır (Kadim, 2012).

- Klasik Oyun Kuramları;

- **Fazla Enerji Kuramı;** Schiller ve Spencer tarafından ortaya atılan bu kuramda oyun, çocuğun potansiyel enerjisini dışa vurmak amacıyla sergilediğı

amaçsız etkinlikler olarak tanımlanmaktadır. Fazla enerji kurama göre, oyunun içeriğinin bir önemi yoktur ve amaç fazla enerjinin harcanmasıdır.

- **Dinlenme Kuramı;** kuramın temsilcilerinden olan Lazarus ve Patrick, fazla enerji kuramının aksine, oyunun; tüketilen enerjiyi geri kazanarak enerji açığının kapatılması amacıyla oynandığını savunmaktadırlar. Bu kurama göre çocukların oyun oynama istekleri rahatlatma ihtiyacından kaynaklanmaktadır. Bu noktada oynanan oyunun şekil ve içeriğinin bir önemi yoktur.

- **Öncül Deneme Kuramı;** kuramın temsilcisi olan Gross oyunu; çocuğun ilerideki hayatına kendisini hazırlayacak yeteneklerinin ortaya çıkması olarak tanımlamaktadır. Bu kuramda, oyun olgusunun içgüdüsel olduğunu savunulmaktadır. Öncül deneme kuramına göre; çocuklar ileride sergileyecekleri davranış ve rolleri içgüdüsel olarak önce oyun şeklinde deneyerek bir takım beceriler geliştirirler. Bu yönüyle oyun, türün devamlılığını sağlayan bir fonksiyon olarak kabul edilir.

- **Tekrarlama / Özünü Yineleme Kuramı;** C. Darwin'in evrim teorisinden yola çıkarak ergen gelişimi üzerine Stanley Hall tarafından geliştirilen bu kurama göre çocuk, kendi ırkına özgü hayat tecrübelerini tekrarlamaktadır. Oyun, miras alınan ilke ve gereksiz davranışların organizma tarafından reddedilme şekli olarak kabul eden tekrarlama kuramına göre oyun gelecekteki davranışların değil geçmişteki davranışların birer yansımasıdır.

- Dinamik Oyun Kuramları;

- **Psikanalitik Oyun Kuramı:** Sigmund Freud tarafından ortaya atılan bu kuramda oyun, çocukların duygusal sorunlarıyla ilgili bilgi edinmeyi sağlayan bir olgu olarak görülmektedir (Kadim, 2012). Psikanalitik teoriye göre oyun, çocuğun gerçeklerden kurtulabileceği ve genellikle saldırgan dürtülerini yansıtabileceği güvenli bir ortam sunmaktadır. Bu teoride oyun olgusu çok kısa süreli olarak kabul edilir, mantıksal düşüncenin ve egonun gelişimiyle oyun son bulur (Ulutaş, 2011).

- **Bilişsel (Zihinsel) Oyun Kuramı:** Jean Piaget tarafından geliştirilen bu kuramda oyun, zihinsel bir faaliyettir ve çocukların deneyimleri, tecrübeleri sonucu ortaya çıkan ürün olarak görülmektedir. Bilişsel oyun kuramına göre oyun; analiz edilen bilgiyi sisteme koymanın yolu, yani uyumdur. Oyun çocuğun bilgiyi

yapılandırmak için kullanacağı en uygun araçtır ve Piaget çocuğun bilgi oluşturma sürecine dikkat çekerken, çocuğa dışarıdan bir şeyler öğretmenin mümkün olmadığını, ancak öğrenmenin ancak etkileşim ve zihinsel işlem yoluyla gerçekleşebileceğini belirtir (Kadim, 2012).

- Diğer Oyun Kuramları;

- **Sistem Kuramı;** Bu kuramın temsilcisi ve sahibi olan Helenko'ya göre oyun, birey ve çevre arasında bir ilişkidir. Birey ile çevresi bir sistem oluşturmaktadır. Oyunun oynanabilmesi veya oyun davranışının olabilmesi için dışarıdan hiçbir zorlama olmaksızın birey oyun faaliyetini, oyundaki nesneleri ve oyun arkadaşlarını seçebilmelidir. Sistem kuramına göre çocuklar oluşturdukları oyun ortamıyla kendilerini dışarıdan gelecek olan olumsuz etkilere karşı korumaktadır.

- **İçten Uyarılma Kuramı;** Sistem kuramından yola çıkan Berlyne içten uyarılma kuramını geliştirmiş ve genel bir davranış modeli olarak "heyecan arama" kavramını ortaya koymuştur. Bu kurama göre oyun, keşif davranışlarına ve uyarılma durumlarının dengelenmesine bağlıdır. Berlyne'ye göre oyunda görülen uyarılma mekanizması, organizma tarafından kontrol edilir ve sürecin sonunda zevk duygusu yaşanır.

2.1.3. Oyunların Sınıflandırılması

Oyunlar kapsam ve bakış açısına göre çeşitli şekillerde sınıflandırılabilir. En basit haliyle oyunlar soyut ve temsil olarak ikiye ayırabilir. Soyut oyunlar tamamen kurallar üzerine inşa edilen, karmaşık bir hayali dünyaya sahip, gerçek hayattan izlere rastlanmayan yapıdadırlar. Temsil oyunlarıysa gerçek hayattan oyuna uyarlanan bir yapıya sahiptir. Ancak Parlett gibi bazı teorisyenler oyunların bu şekilde sınıflandırılmasının sağlıklı olmadığı görüşünü savunmaktadır.

Johan Huizinga'nın Homo Ludens (1938) ve Roger Caillois'in Man, Play, and Games (1958) adlı eserleri klasik oyun teorisine temel teşkil eden iki temel kaynaktır. (Akt. Hazar, 1996). Oyunlarla ilgili başka bir sınıflandırma Sutton-Smith

(1997) tarafından yapılmıştır. Oyunları türlerine göre ayrılan Sutton-Smith'in sınıflandırması aşağıdaki şekildedir (Akt. Kadim, 2012);

- Akılsal-Düşünsel Oyun,
- Yalnız Oyun,
- Oyunsu Davranış ile Eylem,
- İnfomal Sosyal Oyun,
- Temsili Oyun,
- Performansa Dayalı Oyun,
- Kutlama ve Festivaller,
- Spor Müsabakaları,
- Riskli Oyunlardır.

Bu sınıflamaların dışında oyunlarda teknolojileri kullanımının yoğunluğuna göre; “geleneksel oyunlar”, “dijital oyunlar” ve “sanal gerçeklik oyunları” olarak da sınıflandırılabilir. Geleneksel oyunlar; bilgisayar ortamları dışında hazırlanmış oyunlardır (saklambaç, körebe, ip atlamak vb.). Dijital oyunlar; bilgisayar ortamı, oyun konsolları ya da mobil cihazlarla oynanabilen oyunlardır. Sanal gerçeklik oyunları ise; dijital oyunların gerçek hayata ya da gerçek hayatın dijital ortamlara bütünleştirilmesiyle oynanabilecek oyunlardır.

Amaçlarına göre sınıflandırıldığında ise oyunlar; “eğitsel oyunlar”, “dijital eğitsel oyunlar” ve “ciddi oyunlar” olarak farklı öğretim tecrübeleri sağlamasına göre ayrılabilir. Eğitsel ve dijital eğitsel oyunlar; öncelikli amacı öğretim olmayan oyunlardır. Ciddi oyunlar ise; belli bir öğretim hedefine yönelik tasarlanan ya da kullanılan oyunlardır.

Günümüzde teknolojinin gelişimi ve yaygınlaşmasıyla birlikte dijital oyunlara olan ilgi oldukça arttırmıştır. 2014 yılında dijital oyun endüstrisi için harcanan para 75 milyar dolarken, 2016 yılında bu rakam 99,6 milyar dolara ulaşmıştır (Sezgin, 2016). Dijital oyun türleri arasında;

- Aksiyon oyunları,
- Platform oyunları,
- Macera oyunları,

- Rol yapma oyunları,
- Simülasyon oyunları,
- Strateji oyunları,
- Yarış oyunları,
- Puzzle-Bulmaca oyunları,
- Spor oyunları,
- Sosyal oyunlar,
- Kart, zar ve blok oyunları gibi oyunlar yer almaktadır.

2.2. Dijital Oyun Kavramı ve Türleri

Dijital oyun; video, bilgisayar, konsol, elektronik oyun gibi çeşitli isimlerle de bilinmektedir. Bu farklı adlandırmaların sebebi, dijital oyunların değişik platformlarda oynanabilmesi ve bölgelere göre çeşitli isimlendirilmesinden kaynaklanmaktadır. En yaygın kullanımı, “video ve bilgisayar oyunu” olan bu oyun genellikle bir konsol aracılığıyla televizyon, monitör gibi çıktı alınabilecek bir araca bağlanarak ya da bilgisayar ortamında oynanmaktadır (Binark ve Sütçü, 2008).

Kirriemuir’a (2002; Akt. Alper, Aytan ve Ünlü, 2015) göre, dijital oyun kavramı yerine video oyunları kavramı ve bilgisayar oyunları kavramı kullanılmasında bir sakınca yoktur. Hatta bu kavramlara konsol oyunları kavramları da eklenebilir. McKenzie’ye göre ise dijital oyunlar birçok yönüyle sinemaya benzetilebilir (Akt. Doğu, 2006).

Dijital oyunların sınıflandırılması oyunların oynanış şekline göre veya temalarına göre yapılabilmektedir. Ancak bazı oyunların, içinde birden fazla temayı barındırması sebebiyle farklı sınıflandırmalar ortaya çıkmıştır. Aşağıda en yaygın kullanılan dijital oyun sınıflandırmalarına yer verilmiştir.

• Aksiyon Oyunları: Hız, hareket ve genellikle şiddet içeren bu oyunlarda oyuncuların başarılı olabilmesi için, hızlı tepkiler vermesi, zamanlama ve el-göz koordinasyonun güçlü olması büyük önem taşımaktadır. Bu oyun türünün ilk örnekleri “Wolfenstein 3D” ve “Doom” oyunlarıdır. Son dönemin gözde aksiyon

oyunları arasında ise “Battlefield 3” ve “Call of Duty: Modern Warfare 3” bulunmaktadır.

- Macera Oyunları: Gizem, keşif, bulmaca veya problem çözme gibi unsurların ön planda olduğu bu oyunlarda oyuncuların izlemesi gereken bir senaryo bulunmaktadır. Oyuncular, bilmedikleri bir dünyada karşılaştıkları birçok problemi çözmek üzere bir keşif yolculuğuna çıkmaktadır ve çevreyle etkileşim söz konusudur. Bu oyun türünde ilk örnek metin tabanlı “Colossal Cave Adventure”dır. “The Longest Journey”, “Broken Sword: The Angel of Death” oyunları da bu oyun türüne örnek gösterilebilecek diğer oyunlar arasındadır.

- Strateji Oyunları: Taktik, planlama, zamanlama, kaynak üretme ve yönetmenin ön planda olduğu bu oyunlarda oyuncuların başarılı olabilmesi için bu faktörleri çok dikkatli bir şekilde kontrol etmesi ve yönetmesi gerekmektedir. Oyuncuların genellikle bir orduyu ya da bir ülkeyi yönettiği bu tür oyunlarda tema, genel olarak savaş üzerinedir. Strateji oyunları “gerçek zamanlı” ve “sıra-tabanlı” olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Sıra-tabanlı oyunlarda oyuncular hamle yapmak için birbirlerini beklemek zorundayken, gerçek zamanlı oyunlarda oyuncular eş zamanlı olarak karşılıklı hamleler yapabilmektedir. Gerçek zamanlı strateji oyunlarına “Age of Empires III” , sıra-tabanlı strateji oyunlarına ise “Civilization V” oyunları örnek gösterilebilir.

- Rol Yapma Oyunları: Oyuncuların kurgulanmış sanal bir dünyada yarattıkları bir karaktere bürünerek onun gibi davrandığı oyunlardır. Genellikle oyuncular oyuna başlarken çeşitli seçeneklerle, istenilen fiziksel görünümünde, bazı yetenekleri özelleştirilebilen sanal bir karakter yaratmaktadır. Bu tür oyunlarında oyuncuların izlemesi gereken ana bir senaryo bulunmaktadır. Rol yapma oyunlarında çevreyle etkileşim üst düzeydedir. “The Elder Scrolls V: Skyrim” bu oyun türüne örnek verilebilir.

- Simülasyon Oyunları: Oyuncuların genel olarak gerçek hayattakine en yakın haliyle üçboyutlu ortamlarda bir aracı kullanıyormuşçasına deneyimleyebildiği oyunlardır. Helikopter, uçak, araba, otobüs, denizaltı, tank gibi birçok parametrenin kontrol edilmesi gereken karmaşık yapıdaki araçların kullanıldığı bu oyunlarda gerçekçiliğin arttırması için pedal, direksiyon, vites, kumanda paneli gibi birçok

yardımcı aygıt bulunmaktadır. “Microsoft Flight Simulator X” bu oyun türünün örneklerindendir.

- Spor ve Dövüş Oyunları: Bireysel ya da takım olarak yapılan sporların sanal ortama uyarlanmış hali olan spor oyunlarında; futbol, basketbol, boks, okçuluk gibi birçok spor türü kullanılmaktadır. “Pro Evolution Soccer 2012” spor türü oyunlara örnek gösterilebilmektedir. Dövüş oyunları ise, genellikle iki rakibin Uzakdoğu veya benzeri sporlarda oyuncuların birbirini alt etmesine dayanan oyunlardır. Oyuncular, oyunun başında kendine özgü teknik ve yetenekleri bulunan bir karakter seçmektedir. Bu tür oyunlar genel olarak üç raunt sürmektedir ve iki raundu kazanan oyuncu kazanmaktadır. “Street Figther IV” ve “Mortal Combat” bu oyun türünün örneklerindendir.

2.2.1. Dijital Oyun Bağımlılığı

Dijital oyun bağımlılığıyla ilgili henüz standart bir tanımlama yapılamamakla birlikte, davranış bağımlılığı biçimi olarak kabul edilir ve bilgisayarın zararlı ve uzun süreli kontrolsüz kullanımını ifade eden bir kavramdır (Thalemann, 2010). Dijital oyun bağımlılığı, çocukların oyun oynamayı uzun süre durduramamaları, oyunu gerçek yaşantılarıyla ilişkilendirmeleri, oyun nedeniyle sorumluluklarını aksatmaları ve oyunu diğer etkinliklere tercih etmeleri olarak tanımlanan bir durumdur. Teknolojinin hızla gelişmesi ve çocukların hayatlarına birçok teknolojik yenilik ve oyun girmiştir (Horzum, 2011).

İlgili yazında dijital oyun bağımlılığının yaygınlığıyla ilgili farklı araştırmalar bulunmakla birlikte, dijital oyun bağımlılığının son yıllarda çeşitli psikolojik sorunlarla ilişkilendirilerek bilim dünyasında da ele alınmaya başlanmıştır.

Dijital oyun bağımlılığı üzerine yapılan araştırmalarda en iyi oyunlar arasında gösterilen oyunlardan bazılarının diğerlerine kıyasla daha fazla tercih edildiği görülmüştür. Genellikle en çok tercih edilen oyunların en yeni, en son çıkan ve en güzel görüntüleri olan oyunlar olduğu belirlenmiştir. Ancak Minecraft oyununun incelendiği bir çalışma, oyunun çok eski ve düşük çözünürlükte bir oyun olmasına karşın dünyanın en çok oynanan oyunlarından biri olduğu ortaya koyulmuştur. Bunun sebebinin oyunun sınırsız özellikleri, yapısı ve içeriği gereği uzun zaman

dikkat gerektirmesi, oyuncuların toplumsal rolleri kontrollü bir şekilde seçilebilmesi gibi faktörler olduğu belirlenmiştir (Akt:Alper,Aytan ve Ünlü, 2015).

Sisler'e (2005) göre, giderek toplumların ve kültürlerin ayrılmaz bir parçası haline gelmeye başlayan dijital oyunlar, ciddi ekonomik, sosyal ve kültürel etkilere sahiptir. Dijital oyunların oyunculara sunduğu ortamlar ele alındığında, yaratılan hayal dünyası ve dünyayı istenilen şekilde değiştirilebilir olması ve gerçek dünyada yapılamayacak bazı hareketlerin bilgisayar ortamında yapabilir olması, geniş bir etki alanı bu oyunların en çok tercih edilen eğlence aracı olduğu görülmektedir (Akt. İnal ve Kiraz, 2008).

Sağlıklı bir hayatın parçası olarak dijital oyunları oynamanın normal olduğu, hatta bu oyunların duygusal boşalma ve gevşeme gibi olumlu etkilerinin olduğu çeşitli çalışmalarla ortaya koyulmuştur .Bununla birlikte, oyun oynama isteğinin birey tarafından kontrol edilememesi, duygular ve düşüncelerde, sosyal hayatta değişim neden olmasının yarattığı problem veya bağımlılık durumdan da söz edilmektedir .

Lemmens ve ark. (2009) yaptıkları çalışma sonucunda dijital oyun bağımlılığını toplumsal veya duygusal problemlere sebep olduğu halde bireyin bilgisayar veya video oyunlarını aşırı ve takıntılı seviyelerde oynaması, bireyin bu durumu kontrol edememesi şeklinde tanımlamışlardır.

Amerikan Psikiyatri Birliğinin (APA) geliştirdiği ve Mayıs 2013'te yayımlanan “Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve İstatistiksel El Kitabı-5” (DSM-5)'in 3. araştırma ekinde yer alan dijital oyun bağımlılığı kavramı, internette oyun oynama bozukluğu (Internet Gaming Disorder) olarak kabul edilmiştir. Amerikan Psikiyatri Birliği bu bozukluğun DSM-5'e dâhil edilmesi için klinik tanıyı destekleyen zihinsel bir hastalık olduğunun tanımlanabilmesi için daha fazla araştırma yapılmasını gerektiğini belirtmiştir.

2.2.2. Dijital Oyun Bağımlılığını Destekleyen Bileşenler

Dijital oyunlara ait bazı özellikler ve oyunculara yaşattıkları duygular, bağımlılık geliştirmeye ve uzun zaman harcanmasına neden olabilecek faktörler olarak değerlendirilmektedir. Yee (2006), dijital oyunlarda oyuncuları motive eden etmenleri “başarı”, “sosyal” ve “oyuna dalma” olarak üç gruba ayırmıştır.

- *Başarı Bileşeni;*

- Yükselme/İlerleme: Oyun içi güç, ödül, hızlı ilerleme, sanal olarak kazanılan servet ya da statü isteği.
- Mekanik: Oyunda karakterin performansını iyileştirmek bir üst seviyeye çıkarmak amacıyla oyunu temel kurallar ve sistem içinde kavrama gerekliliği.
- Rekabet: Oyunu oynayan diğer oyuncularla verilen mücadele ve rekabet isteği.

- *Sosyal Bileşen;*

- Sosyalleşme: Oyundaki diğer oyuncular ile sohbet etme ve yardımlaşma olanağı.
- İlişki: Oyundaki oyuncuların farklı şehirlerde yaşıyor olsalar dahi çevrimiçi oyunlarla bir araya gelebilme ve oyuncuların arasında uzun süreli ilişkiler kurma olanağı.
- Ekip Çalışması: Oyunda diğer oyuncularla bir grup çalışmasının parçası olmaktan memnuniyet duyma.

- *Oyuna Dalma Bileşeni;*

- Keşif: Oyunlardaki bulma veya keşfetme görevlerini gerçekleştirme ve bir sonraki adımın bilinmezliği.

- **Rol Yapma:** Oyunun kurgusuna uygun bir karakter yaratarak, diğer oyuncularla doğağlama bir etkileşimin kurulması veya geręek yaşamında olmak istediği role bürünme olanağı.

- **Özelleştirme ve Kontrol:** Oyundaki karakteri veya ortamı kendine göre şekillendirebilme olanağı.

- **Geręeklerden Kaçma:** Oyuncuların günlük yaşamın sorunlarından, stres, korku gibi negatif duygulardan kaçınma olanağı.

2.2.3. Dijital Oyunların Olumlu ve Olumsuz Etkileri

Dijital oyunlar tasarlandığından bu yana, bu oyunların çocukların üzerindeki etkileri üzerine birçok kapsamlı bir araştırma yapılmıştır. Bu çalışmalar sonucunda, oyunların hem olumlu hem de olumsuz etkilerinin olduğu, bu etkilerin çocukların oyun tercihlerine ve oyunda harcadıkları zamana göre değişiklik gösterdiği ortaya koyulmuştur. Aşağıda dijital oyunların olumlu ve olumsuz etkileri ortaya koyulmaya çalışılmıştır.

- Olumlu Etkiler;

- Çocuklar dijital oyunları oynarken, algısal ve bilişsel yeteneklerini, motor becerilerini geliştirirler.

- Dijital oyunlar oynanırken, çocuklar karar verme ve problem çözme becerilerini geliştirir, ekip çalışmasını öğrenir ve daha açık bir algıya sahip olurlar. Bununla birlikte, dijital oyunlar kısa süreli hafızanın gelişmesine yardımcı olur (Tüzün, 2006).

- Dijital oyunların yarattığı rekabet ortamı, çocuğu stratejiler tasarlamaya yönlendirir. Kazanma ve başarı duygusuyla birlikte güvenliğini artmasına yardımcı olur (Bayırtepe ve Tüzün, 2007).

- Dijital oyunlar, çocuklara daha çok odaklanmayı, plan yapmayı, hedefe ulaşmak için karışık durumlarla baş edebilme yeteneği kazandırır (EĞİTEK, 2008).

- Olumsuz Etkiler;

- Dijital oyunların başında saatlerce oturmak başta obezite olmak üzere, uyku problemleri, baş ağrıları, göz kuruluğu, el bilek rahatsızlıkları, kas ve iskelet sisteminde düzensizliklerin artması gibi durumlara neden olabilir (AMATEM, 2008).

- Şiddet içerikli dijital oyunlar çocuklarda öfkeli ve saldırgan davranışlarını tetiklemektedir (ASAGEM, 2008).

- Dijital oyunların başında uzun süreler harcayan çocuklar sosyal aktivitelere daha az zaman ayırmakta ve zamanla asosyalleşmektedir.

- Dijital oyunlarla harcanan zaman çocukların derslerini aksatmasına ve zayıf bir akademik performans göstermelerine, okulu kırmalarına, hatta okulu bırakmalarına neden olmaktadır (EĞİTEK, 2008).

2.3. Anne-Baba Tutumları Kavramı

En küçük sosyal birim olarak tanımlanan aile, bulunduğu toplumun niteliklerini taşır. Toplumun kültürünü, değerlerini, geleneklerini ve göreneklerini, inançlarını, önyargılarını, kısacası bütün özelliklerini yansıtan aile, toplumla sürekli olarak alışveriş içinde olan bir kuruluş olarak çalışmaktadır (Özben ve Argun, 2002).

Aile bireyin doğduğu, ilk sosyal deneyimlerini kazandığı ve sonraki yıllar için gerekli adımların atıldığı yerdir. Bireyin kişilik temellerinin atıldığı ailede sağlanan öğrenme deneyimleri ve sunulan rol modeller, olumlu toplumsal davranış ve değerlerin geliştirilmesinde önemli bir yere sahiptir (Ülküer ve Buz, 1988).

Bir insanın anne ya da baba olmasıyla birlikte bireylerin hem kendisini algılama şekilleri hem de toplum içindeki yerleri önemli değişikliklere uğrar. Bütün canlılar içinde sadece insanların, çocuklarının sorumluluklarını alarak yetişkinliğe ulaşana kadar onlara kendi kalıtsal miraslarının ötesinde bir kültür ve gelenek aşıladığı bilmektedir.

Horney yazılarında, çocukların sağlıklı bir kişilik geliştirmesi için temel koşulu onlara sunulan sevgi, destek ve anlayışın hâkim olduğu bir ortamın varlığı olduğunu sıklıkla belirtmiştir. Horney'e göre çocuklar yalnızca böyle bir çevrede, aşılması gereken dönemleri bütünleştirerek kendini geliştirir ve ebeveynlerinden ayrılarak geniş toplum grubunda yerini alabilir (Akt. Geçtan, 1992).

Ebeveyn Tutumu; anne, baba ve çocuk ya da çocukların birbirleriyle etkileşimini ifade eden ve bu etkileşim sonucu ortaya çıkan davranışlar bütünüdür. Her ebeveyn bilerek ya da bilmeden çocuklarına karşı farklı bir tutum içinde olabilir. Bazı çocuklar daha çok sevilir, bazıları ezilir, bazıları istenmeyen çocuklar olarak kabul edilir, bazıları hoşgörülü bir ortamda yetişir. Tüm bu tutumlar, çocukların hem kişilik hem de toplumsal gelişme biçimlerinin farklı olmasına neden olur (Yavuzer, 1999).

Ergenlik dönemiyle birlikte ebeveyn ile ergen arasındaki ilişkide belirgin değişiklikler vardır. Arkadaşlarıyla genelde olduğundan daha fazla vakit geçirmeyi tercih eden ergenler, ailelerinden uzaklaşır ve sorunlarını çözmek için arkadaşlarına başvurmayı seçer. Ebeveyn-ergen ilişkisi güç ve otorite bakımından asimetriktir bu sebeple ergenler daha simetrik bir ilişki kurabildikleri arkadaşlarıyla olmayı seçer.

Ebeveyn-ergen çatışmalarına genel olarak erken ergenlik döneminde sıklıkla rastlanır ancak bu çatışma daha sonra dönemlerde giderek azalmaktadır. Ergenlik döneminde ebeveynler çocuklarının arkadaşlarıyla çok fazla zaman geçirmesinden dolayı endişelenmeye başlarlar. Çocuklarının kendilerinden uzaklaştığının farkına varan ve bu durumu kabullenerek çocuklarını anlamak yerine yargılamayı ve suçlamayı tercih eden ebeveyn ve çocukları arasındaki çatışma körüklenmektedir.

Çatışmanın bir diğer nedeni, gençlerin yetişkinliğe adım attıkça, ailelerinin tercihlerini sorgulamaya başlamalarıdır. Ergenler kendi doğrularını bulmaya ve kendi tercihlerini uygulamaya çalışırken, yine de ailesine bağımlı olduğu gerçeği onu bir çıkmazın içine sürüklemektedir. Ergenler bağımsızlık savaşı verirken, aynı zamanda da ailelerinin kendilerine yüklediği sorumlulukları yerine getirmek zorundadırlar. Bu durum, ebeveyn-ergen çatışmalarında ana konularından biridir (Sayar, 2006).

2.3.1. Anne- Baba Tutumlarının Sınıflandırılması

Her ebeveynin çocuklarına karşı farklı bir tutumun sergilediğinden söz edilse de genel hatlarıyla bu tutumlar; 7 başlık altında sınıflandırılabilir. Bu tutumlar;

- **Baskıcı ve Otoriter Anne Baba Tutumu:** Bu tutumu sergileyen ebeveynler çocuklarının sorgusuz sualsiz kendi düşünce ve isteklerini benimseyerek yerine getirmesini arzu etmektedir. Çocuklarının her türlü özerklik ve bağımsızlık girişimleri otoriter ebeveynler tarafından başına buyruklu ve itaatsizlik olarak algılanır. Anne- babaların sıklıkla güç gösterisi içinde bulunması, fiziksel şiddet de dâhil çeşitli cezaları uygulanması çocukların kendileri hakkında olumlu düşünceler geliştirmesi olanaksızlaştır. Bu tutumla yetiştirilen çocuklar kendi düşünce, duygu ve davranışlarıyla ilgili sürekli bir şüphe içindedir ve dışarıdan denetimli bir kişilik geliştirmiştir (Erkan ve Kaya, 2005).

- **Aşırı Koruyucu Anne Baba Tutumu:** Bu tutumu sergileyen ebeveynler çevreden gelebilecek tehlikeleri abartarak çocuklarını sürekli olarak kollama ihtiyacı duyarlar. Çocuklarının büyüdüklarini kabullenemeyen ve her türlü ihtiyacını kendileri karşılamak isteyen bu ebeveynler, çocuk adına her şeyin inceliklerle düşünüp yerine getirilmesi iyi bir anne-baba olmanın şartı olduğunu düşünmektedir (Erkan ve Kaya, 2005).

- İzin Verici Anne Baba Tutumu: Bu tür tutumu sergileyen ebeveynlerin en önemli özelliği çocuklarının yaptıklarına hiçbir şeye karışmamaları veya her yaptıklarını hoş karşılamalarıdır. Bu ebeveynlerin çocuklarıyla ilişkileri zayıftır ve çocuk hiçbir şekilde denetim altında değildir. Bu sebeple izin verici tutum sergileyen anne-babaların çocukları otorite eksikliği çekmektedirler (Mansager ve Volk, 2004).

- Tutarsız Anne Baba Tutumu: Bu kategoride olduğu düşünülen ebeveynler çocuklarına karşı kimi zaman demokratik, kimi zaman otoriter, kimi zaman ise ilgisiz anne baba rolleri sergilemektedir. Tutarsız anne-baba tutumları olarak adlandırılan bu tür tutumlar, çocukların kendi değerlerini oluştururken yaptıkları bir davranış için kimi zaman cezalandırılması, kimi zaman ödüllendirilmesi, kimi zaman da görmezden gelinmesi, çocuğu şaşkına çevirir ve oldukça zorlar (Can, 1998).

- Mükemmeliyetçi Anne Baba Tutumu: Bu tutumu sergileyen ebeveynler çocuklarının çok başarılı olmasını ve çevre tarafından sürekli örnek gösterilmesi gibi bir beklenti içindedir. Bu anne babalardan bazıları çocuklarının kendi istediği faaliyetleri yapmasını, bazıları ne yiyip içeceğine hatta kiminle arkadaşlık edeceğine karışırken bazıları da kendi isteyip ulaşamadıkları hedeflere çocuklarının ulaşmasını istemektedir. Bu durum çocukların gereksinimleri doğrultusunda değil de anne-babanın kendi isteği ve beklentisi doğrultusunda yetiştirilmesi anlamına gelmektedir (Aydın, 2002).

- Reddedici Anne Baba Tutumu: Bu tutumu sergileyen ebeveynler çocuklarının iyi ve olumlu yönlerinin değil, kötü ve olumsuz yönlerinin üzerinde dururlar. Aile içinde sıcak ve güven verici bir ortamın yerine sürekli olarak bir gerilim ve çatışma vardır. Anne-baba çocuklarını anlamak ve sevmek yerine diktatörce yönetmeye çalışmaktadır. Sevgiye en çok ihtiyaç oldukları dönemlerde reddedilen, horlanan çocuk yardım duygusundan uzak, sinirli, duygusal ve ruhsal olarak derinden yara almış olarak yetişmektedir (Çağdaş ve Seçer, 2002).

- Demokratik Anne Baba Tutumu: Bu tutumu sergileyen ebeveynlerin çocuklarına karşı davranışlarını daha akıllıca yönlendirir ve onları ayrı bir birey olarak kabul etmektedirler. Bu tip anne-babalar çocuklarına karşı hoşgörülüdür, onlara insan olarak saygı gösterir ve çok az kısıtlarlar. Bu tür aileler çocuklarının

gelişmesine, kendilerini gerçekleştirmesine izin verir ve bunu yaparken her bireyin kendine has ve biricik olduğu göz ardı edilmez (Kulaksızoğlu, 1998).

2.3.2. Anne-Baba Tutumlarına Kuramsal Bakış

Çocuk yetiştirme tutumları toplumlar arasında farklılık gösterdiği gibi aynı toplum içinde yaşayan aileler arasında da farklı uygulama ve ebeveyn tutumlarına sıklıkla rastlanabilmektedir. Toplumlar ve aileler arasındaki bu farklılıklar çocukların psiko-sosyal ve duygusal gelişiminin de farklı olmasına neden olmaktadır. Literatürde ebeveyn tutumlarının çocuklarının kişilik gelişimine etkilerini ele alan kuramcılar, anne-baba tutumlarının önemi konusunda birleşirken çocukların kişilik gelişiminde farklı noktaları ele almaktadır.

Freud, çocuklar üzerinde yaptığı çalışmalarda sürekli olarak kişilik gelişimi için ilk çocukluk dönemindeki yaşantıların önemine vurgu yapmaktadır. Freud'a göre çocuğun gelişimi doğrultusunda anne-baba tutumları, ebeveyn ilişkisi ve davranışları kişiliğini büyük ölçüde etkilemektedir. Çünkü her gelişim dönemi kendi içinde kritik evreleri barındırmaktadır ve normal bir gelişimin sağlanması için her evrede bireyin temel gereksinimlerin tatmin edilmesi gerekmektedir. Anne-baba tarafından karşılanması gereken bu temel gereksinimler doyurulmazsa kişilik gelişimi engellenir, çocuk ileriki yaşantısında normal olmayan bazı davranış şekilleri gösterebilir (Senemoğlu, 2005).

Erikson ise, insan hayatında atlatılması gereken sekiz kritik dönemden ve bu dönemlerin bireyin gelişiminde son derece önemli olduğundan bahsetmektedir. Doğumdan ölüme kadar insan hayatını fiziksel ve psikolojik olarak olgunluğa erişebilmesi için sosyal çevreyle etkileşimin önemine vurgu yapmaktadır. Çocuklar ebeveynlerine, güvenilir bir rol modeli olarak gereksinim duyar. Bu sebeple anne babalar çocuklarını iyi bir şekilde yetiştirebilir ve yönlendirebilirse çocuklar da ebeveynlerini iyi olarak etkilemektedir (Selçuk, 2009).

Watson, anne-baba tutumlarını incelerken, çocuklarına sert davranan, onları sürekli denetim altında tutarak baskı uygulayan ebeveynlerin çocuklarında saldırganlık, başkaldırı, agresif tavırların görüldüğünü ifade etmektedir. Bununla birlikte çocuklarına hoşgörülü davranan, aile içindeki ilişkilerde demokratik tutumlar

sergileyen ebeveynlerin çocuklarının ise daha girişken, etkin ve kendini iyi ifade edebilen bir kişilik yapısı içinde olduklarını belirtmiştir (Akt: İkizoğlu, 1993).

Maslow, çocukların kişilik gelişiminde hayatlarının ilk yıllarının ve çevresel faktörlerin önemine dikkat çekmektedir. Çevresel faktörlerden en önemlisini aile olarak ele alan kuramcı, anne- babanın tarafından gösterilen sevgi, şefkat ve olumlu tutumların karşılanması fizyolojik gereksinimlerin karşılanması kadar çocuğun kişilik gelişimindeki önemli olduğuna vurgu yapmaktadır (Akt: Bıçakçı, 2004).

2.4. İlgili Yayın ve Araştırmalar

Bu bölümde sosyal medya tutumları ve yalnızlıkla ilgili yapılan yurtiçi ve yurtdışı çalışmalara yer verilmiştir.

2.4.1. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Tarhan (2007), bilgisayar oyunları ile ilgili yaptığı çeşitli çalışmalarında, dijital oyunların zihinsel gelişime katkıda bulunduğunu ve çeşitli olumlu etkilere sahip olduğunu belirtmiştir. Bazı oyunlarda zihinsel süreçlerin aktif olduğu, stresli durumlarda sakin kalma becerilerinin geliştiğini ve uzun süre konsantrasyon sağladığını ortaya koymuştur. Bununla birlikte sabırsız ve aceleci olan hiperaktiviteli çocukların yılmamayı öğrenmesi için bu tür eğitici oyunları oynamanın çok etkili olduğu gözlemlenmiştir.

Horzum (2011), yaptığı çalışmada bağımlılık kategorisinde değerlendirilen oyunları oynayanların, oyunu terk edememesi, oyunla gerçek hayatı ayırt edememesi ve oyun sebebiyle sorumluluklarını aksatması gibi sonuçlar gözlemlemiştir. Tüm bu sonuçların, ergenlerin sosyal ilişkilerinin bozulmasına, gerçeklik algısının ve akademik başarının olumsuz etkilere yol açtığı bulunmuştur.

Muslu ve Bolışık (2009), yaptıkları çalışmada dijital oyunlarda şiddet, savaş, suç, cinsellik gibi olguların normal hayatın gibi parçası gibi gösterilmesinin gençlerde, duyarsızlık, düşmanlık ve hilekârlık gibi olumsuz etkileri tetiklediğini ortaya koymuştur. Oyun bağımlılığının bireylerin yalnızlaşma ve yabancılaşma sebebi olduğu bu durumun ise psikolojik olarak çökkünlük hissi yarattığı gözlemlenmiştir.

Çakmen (2004), İlkokul 3-4-5.sınıf öğrencilerinin bağımlılık eğilimleriyle anne baba tutumları arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmasının sonucunda anne babaların genel olarak çocuklarına karşı demokratik bir tutum sergilediğini, öğrencilerin bağımlılık eğilimleriyle anne baba tutumu arasında pozitif yönlü bir ilişkinin olduğunu ortaya koymuştur.

Sarı (2005), “Üniversite Öğrencilerinin Algıladıkları Anne-Baba Tutumlarının Benlik Saygılarına Olan Etkileri” isimli çalışmada, 2005- 2006 yılları arasında Giresun’da öğrenim gören 819 üniversite öğrencisine Anne Baba Tutumları Ölçeği ve Kendine Saygı Ölçeğini uygulamıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerin anne babalarının tutumlarını demokratik ve otoriter olarak algılamaları ile benlik saygıları arasında cinsiyete göre anlamlı bir farklılık olduğu saptanmıştır.

Sümer (2006), ergenlik döneminde anne baba tutumunun çocukların bağlanma kaygısındaki rolünü incelediği çalışmada, 9 ve 10. sınıflarda okuyan 218 öğrenci ve bu öğrencilerin ailelerini incelemiştir. Araştırma sonucunda, anne babaların bildirdiği reddetme ve aşırı koruma tutumlarının ergenlerin bildirdiği bağlanma kaygısı ve kaçınmayı anlamlı olarak yordadığı; babaların çocuk yetiştirme tutumlarıyla bağlanma güvenliği arasında güçlü bir ilişki olduğu ortaya koymuştur.

Şahin ve Özyürek (2008), yaptıkları çalışmada 5 ve 6 yaş grubu çocukları olan ebeveynlerin demografik özelliklerinin tutumlarına olan etkisinin incelemiştir. Karabük İl’inde yaşayan, 381 anne ve babanın çocuklarına karşı sergiledikleri tutumların değerlendirildiği araştırmanın sonucunda, annelerin daha demokratik bir tutum içinde oldukları ancak bu tutumların yaş, meslek, çocuğun cinsiyeti gibi değişkenlerden etkilenmediği ortaya konulmuştur. Babaların sergiledikleri tutumlarının ise yaş, eğitim düzeyi ve ailede yaşayan diğer bireylerin varlığı gibi durumlardan etkilendiği belirlenmiştir.

Çeçen (2008), “Üniversite Öğrencilerinin Cinsiyetlerine ve Ana baba Tutum Algılarına Göre Yalnızlık Ve Sosyal Destek Düzeylerinin İncelenmesi” isimli çalışmada, Çukurova Üniversitesinde 2005-2006 yılları arasında farklı fakültelerde öğrenim gören 421 öğrenciyi incelemiştir. Araştırma sonucunda, cinsiyet değişkeninin yalnızlık ve sosyal destek düzeylerini etkilemediği ancak anne baba tutumlarının yalnızlık ve sosyal destek düzeylerinin anlamlı bir şekilde

etkilediğini ortaya koymuştur. Anne babasının tutumunu demokratik olarak algılayan çocukların kendilerini daha az yalnız hissettiği ve ailelerinden sosyal destek aldıkları sonucuna ulaşmıştır.

Onur (1985) ilkokul 4. sınıf öğrencileri üzerinde yaptığı çalışma sonucunda, demokratik anne baba tutumları sergileyen ebeveynlerin çocuklardaki özgüvenin, baskıcı tutum sergileyen ebeveynlerin çocuklarından daha yüksek olduğunu, bununla birlikte benimseyici tutum ve özgüven arasında da yüksek düzeyde pozitif yönlü bir korelasyon olduğunu ortaya koymuştur.

Bilir ve Dabanlı (1981) ise ergenlik dönemindeki gençlerin sosyal gelişimlerinde anne baba tutumlarının etkisini araştırdıkları çalışmalarında, sosyal gelişim puanı yüksek olan çocukların demokratik ebeveyn tutumu sergileyen ailelerden geldiğini, bunu ilgisiz, otoriter ve tutarsız ebeveyn tutumları sergileyen ailelerin izlediğini ortaya koymuştur.

Bilal (1984) tarafından lise öğrencileri üzerinde yapılan çalışmada, otoriter ve demokratik olarak algılanan anne baba tutumlarının, çocukların uyum düzeylerine olan etkisi araştırılmıştır. Araştırma sonucunda demokratik ebeveyn tutumu sergilenen ailelerde büyüyen çocukların uyum düzeyleri, otoriter ebeveyn tutumu sergilenen ailelerde büyüyen çocuklara oranla daha yüksek bulunmuştur.

Öztürk (1990) tarafından “Ana-Baba Tutumların Üniversite Öğrencilerinin Bağımsızlık, Duyguları Anlama, Yakınlık, Başatlık, Kendini suçlama ve saldırganlık düzeylerine Etkisi” isimli çalışmasında demokratik ebeveyn tutumlarının olumlu özelliklerini desteklediğini, otoriter ebeveyn tutumlarının ise olumsuz özellikleri desteklediği sonucuna ulaşılmıştır. Demokratik ailelerde yetişen öğrencilerin otoriter ailede yetişen öğrencilere göre, duyguları anlama, bağımsızlık, başatlık ve yakınlık düzeyleri daha yüksek, saldırganlık ve kendini suçlama düzeyleri ise daha düşük bulunmuştur.

2.4.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Gentile ve arkadaşları (2011), dijital oyun bağımlılığı ile depresyon ve okul başarısı arasındaki ilişkiyi ortaya koymak adına, iki yıl boyunca Singapurlu 3034 çocuğun ve ergeni izlemiştir. Normal oyunculardan bağımlı hale gelen oyuncularda, depresyon, kaygı, sosyal fobi ve okul başarısı bozulmuş; bağımlı oyuncu iken normal oyuncuya dönenlerde tam tersi bir durum gözlenmiştir.

Anderson ve meslektaşlarının (2010), 130.000 katılımcının ve 136 araştırma makale analizinin yer aldığı meta-analiz çalışmasında, şiddet içerikli dijital oyunların saldırganlık davranışı ve düşüncesinin fizyolojik uyarımı arttırdığı sonucuna ulaşmışlardır. Konu hakkında bugüne kadar yapılan en kapsamlı çalışma olan araştırma, doğu ve batı kültürlerinin yanı sıra yayınlanmış ve yayınlanmamış çalışmaları da yansıtmaktadır.

Drummond ve Sauer (2014) tarafından 2009 Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı'na (PISA) katılan 22 ülkeden 192.000'den fazla öğrencinin verilerinin analizlerini içeren bu çalışmada, ergenlerin fen, matematik ve okuma dersleriyle dijital oyun oynama süreleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Çalışmanın bulguları, dijital oyun oynamak için harcanan zamanın ergenlerin akademik başarılarını oldukça az etkilediği gözlemlenmiştir.

Lamborn, Mounts, Steinberg ve Dornbusch (1991), Maccoby ve Martin tarafından 1983 yılında ortaya konulan 4 ebeveyn tutumu (otoriter, demokratik, müsamahakâr, ihmalkâr) ile 14 ve 18 yaş aralığındaki ergenlerin psiko-sosyal gelişimleri, akademik yeterlilikleri, problemleri davranışları arasındaki ilişkiyi karşılaştırmışlardır. Anne babalarının sergilediği tutumu demokratik olarak değerlendirilen ergenlerin, akademik yeterlilik ve psiko-sosyal gelişim puanlarının diğer ergenlere göre daha yüksek, problemleri davranışlarda daha düşük puanlar aldıkları ortaya koymuşlardır.

Day ve arkadaşları (2002) tarafından ergenlerin hür irade gelişiminde anne-baba tutumunun yerini yaş ve cinsiyet değişkenine göre ele aldıkları çalışmalarında annelerin sergilediği açıklayıcı/otoriter tutum ile hür irade gelişimi arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit etmişlerdir. Açıklayıcı/otoriter tutum sergileyen annelerin

çocuklarının hür irade puanları, otoriter ya da ilgisiz tutum sergileyen annelerin çocuklarına oranla daha düşük seviyede olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Milevsky ve diğ. (2006), yaptıkları çalışmada anne ve babaya özgü aile tutumlarının öz-saygı, depresyon ve yaşam doyumu ile ilişkisini incelemişlerdir. 9 ve 11. sınıflarda öğrenim gören 272 ergenle yürütülen araştırma sonucunda, otoriter anne tutumunun ergenlerde öz-saygı ve yaşam doyumu puanlarının izin verici anne tutumuyla yetişen ergenlere oranla daha yüksek, depresyon puanlarının daha düşük olduğu ortaya koyulmuştur. Babaların tutumlarının ise anne tutumları kadar belirgin etkiye sahip olmadığı belirlenmiştir.

Castrucci ve Gerlach (2006), otoriter anne baba tutumu ve ergen sigara alışkanlığı arasındaki ilişkiyi incelemişler ve çalışma sonucunda, otoriter anne baba tutumu sergilenen ailelerde ergenlerin sigaraya başlama ve devam etme olasılığının belirgin bir şekilde daha az olduğunu ortaya koymuşlardır.

Landis ve Stone (1952) tarafından lise öğrencileri üzerinde yapılan bir çalışmada demokratik ve otoriter anne baba tutumlarının sergilendiği ailelerde yaşayan gençlerden, otoriter ailelerde yaşayan öğrencilerde evden kaçma isteği, iç ve dış çatışmalar, otoriteye boyun eğme ya da saldırganlık eğilimlerine rastlanmıştır. Demokratik ailelerde yaşayan öğrencilerin ise kararlı, bağımsız ve kendilerini yönetebilen, başarılı bireyler olduklarını sonucuna ulaşılmıştır.

Vaugh ve arkadaşları (1988), 3 ile 7 yaş arasındaki çocuklarda kişilik gelişimi ile ebeveyn tutumları arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışmayı çocuklar ergenlik dönemine gelene kadar devam ettirmişlerdir. Araştırma sonucunda çocukların psikolojik gelişimlerinde erken çocukluk döneminde aile ortamının sosyalleşme deneyimlerine izin veren yapıda olmasının önemli olduğu ortaya koyulmuştur.

Turner ve Harris (1984) tarafından yapılan çalışmada ebeveyn tutumları ve çocukların sosyal yeterlilikleri ile bazı değişkenler arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Araştırma sonucunda ebeveyn tutumları ile çocuğun yaş ve cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulunamazken, erkek çocuklar üzerindeki ebeveyn tutumunun hoşgörülü olduğunu ortaya koymuşlardır. Bununla birlikte aşırı koruyucu ve hoşgörülü tutum sergileyen anne babaların çocuklarının özsaygısı, kelime

dağarcığı ve empati yeteneği arasında anlamlı bir ilişki bulunsa da bu ilişki yeterli yordayıcı düzeyde bulunmamıştır.

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli evren ve örneklem veri toplama araçları ve verilerin analizi konuları ele alınmıştır.

3.1.Araştırma Modeli

Araştırmada, lise öğrencilerinin dijital oyun bağımlılığı ve algıladıkları ebeveyn tutumlarını değerlendirmek üzere betimsel bir çalışma olup tarama modeli ve ilişkisel araştırma modelleri bir arada kullanılmıştır.

3.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini Ordu ili Fatsa ilçesinde lisede öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Amaçlı örnekleme yöntemlerinden tipik durumu örnekleme yöntemi kullanılarak, şehir merkezindeki okulların göreceli geneli daha iyi yansıtacağına inanıldığından çalışma evreni Necip Fazıl Kısakürek Anadolu Lisesi ve Fatsa Bolaman Anadolu Lisesine kayıtlı öğrenciler olarak belirlenmiştir. Çalışmada kullanılan veriler 01.04.2017 – 20.04.2017 tarihleri arasında araştırmacı tarafından toplanmıştır. Araştırmaya katılan lise öğrencileri sözlü olarak bilgilendirilmiş ve araştırmaya katılımın gönüllülük esasına dayalı olduğu söylenmiş, onay alınan katılımcılara uygulama formları dağıtılmıştır. Araştırmada uygulanacak form ve ölçeklerde de yazılı olarak araştırma amacıyla ve ne amaçla kullanılacağıyla ilgili bilgilere yer verilmiştir. Veri toplama amacıyla kullanılan form ve ölçeklerin doldurulması ortalama 25 ile 30 dakika arasında zaman almıştır. Çalışmada kullanılan veri toplama araçlarının uygulanması sonrasında bütün cevap kâğıtları kontrol edilmiş eksik ya da hatalı doldurulan form ve ölçekler değerlendirmenin dışında tutulmuştur.

Araştırmanın örnekleme ise çalışma evreni içinden basit seçkisiz örnekleme yöntemi kullanılarak seçilen 200 öğrenci oluşturmaktadır. Örneklem seçiminde öğrenciler sınıf düzeylerine göre 4 tabakaya ayrılmış, daha sonra her bir tabakadan 25 kız 25 erkek olmak üzere 50’şer öğrenci seçilerek oluşturulmuştur.

Tablo 1. Örneklem Grubunun Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet	n	%
Erkek	87	43,5
Kız	113	56,5
Toplam	200	100,0

Demografik özelliklere ilişkin veriler incelendiğinde, Tablo 1.'de görüldüğü gibi, cinsiyet açısından örnekleme giren lise öğrencilerinin, %43,5'ini (n=87) erkekler, %56,5'ini (n=113) kızlar oluşturmaktadır.

Tablo 2. Örneklem Grubunun Yaşa Göre Dağılımı

Yaş	n	%
15 Yaş ve altı	62	31,0
16 Yaş	60	30,0
17 Yaş	39	19,5
18 Yaş ve üstü	39	19,5
Toplam	200	100,0

Yaş durumuna ilişkin verilere bakıldığında, Tablo 2'de örnekleme giren lise öğrencilerinin, % 31'i (n=62) 15 yaş ve altı, % 30'u (n=60) 16, % 19,5'i (n=39) 17, % 19,5'i (n=39) 18 yaş ve üstü yaş grubundadır.

Tablo 3. Örneklem Grubunun Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı

Sınıf	n	%
9. Sınıf	50	25,0
10. Sınıf	50	25,0
11. Sınıf	49	24,5
12. Sınıf	50	25,0
Toplam	200	100,0

Sınıf düzeyine ilişkin verilere bakıldığında, Tablo 3'te örnekleme giren lise öğrencilerinin, % 25'ini (n=50) 9.sınıflar % 25'ini (n=50) 10. sınıflar, % 24,5'ini (n=49) 11. Sınıflar ve % 25'ini (n=50) 12. sınıflar oluşturmaktadır.

Tablo 4. Örneklem Grubunun Anne Eğitimine Göre Dağılımı

Anne Eğitim Durumu	n	%
Okur Yazar Değil	0	0,0
İlkokul	136	68,0
Lise	64	32,0
Üniversite	0	0,0
Toplam	200	100,0

Annenin eğitim düzeyine ilişkin verilere bakıldığında, Tablo 4'te örnekleme giren lise öğrencilerinin annelerinin, % 0'ı (n=0) okuryazar değil, % 68'i (n=136) ilkokul mezunu, % 32'si (n=64) lise, % 0'ı (n=0) üniversite mezunudur.

Tablo 5. Örneklem Grubunun Baba Eğitimine Göre Dağılımı

Baba Eğitim Durumu	n	%
Okur Yazar Değil	0	0,0
İlkokul	89	44,5
Lise	76	38,0
Üniversite	35	17,5
Toplam	200	100,0

Babanın eğitim düzeyine ilişkin verilere bakıldığında, Tablo 5'te örnekleme giren lise öğrencilerinin babalarının, % 0'ı (n=0) okuryazar değil, % 44,5'i (n=89) ilkokul mezunu, % 38'i (n=76) lise, % 17,5'i (n=35) üniversite mezunudur.

Tablo 6. Örneklem Grubunun Evde Bilgisayar Olma Durumuna Göre Dağılımı

Evde Bilgisayar	n	%
Var	136	68,0
Yok	62	31,0
Kayıp Veri	2	1
Toplam	200	100,0

Evde bilgisayar olması ya da olmaması durumuna bakıldığında, Tablo 6'da öğrencilerin %68'inin (n=136) evinde bilgisayar olduğu, % 31,0'inin (n=62) evinde bilgisayar olmadığı görülmektedir.

Tablo 7. Örneklem Grubunun Ailenin Toplam Aylık Gelirine Göre Dağılımı

Evde Bilgisayar	n	%
2000 TL altı	56	28,0
2000- 3500 TL arası	93	46,5
3500- 4500 TL arası	26	13,0
4500 TL üzeri	25	12,5
Toplam	200	100,0

Aile toplam aylık gelirine bakıldığında, Tablo 7’de örnekleme giren lise öğrencilerinin % 28’inin (n=56) aile aylık gelir toplamı 2000 TL’nin altında, % 46,5’inin (n=93) aile aylık geliri 2000-3500 TL arasında, % 13’ünün (n=26) aile aylık gelirinin 3500-4500 TL arasında, % 12,5’inin (n=25) aylık gelirinin 4500 TL’nin üstünde olduğu görülmektedir.

3.3. Veri Toplama

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak, araştırmacı tarafından geliştirilen sosyodemografik form, dijital oyun bağımlılığının ölçülmesi için Lemmens ve arkadaşları (2009) tarafından geliştirilen Irmak ve Erdoğan (2015) tarafından Türkçeye uyarlanan Dijital Oyun Bağımlılığı Ölçeği (DOP-7), 7 sorudan oluşmaktadır. Ebeveyn tutumlarının belirlenmesi için ise Kuzgun (1972) tarafından geliştirilen Ana Baba Tutumları Ölçeği (ABTÖ) kullanılmıştır 40 sorudan oluşmaktadır.

3.3.1. Sosyodemografik Bilgi Formu

Bu form literatür bilgileri göz önüne alınarak araştırmacı tarafından hazırlanmıştır (Ek 1). Araştırmacı tarafından katılımcılarla yüz yüze görüşülerek doldurulacaktır. Sosyodemografik Bilgi Formu’nda cinsiyet, yaş ve sınıf düzeyini içeren sorular yer almaktadır.

3.3.2. Dijital Oyun Bağımlılığı Ölçeği (DOB-7)

Dijital Oyun Bağımlılığı (DOB-7) ölçeği Lemmens ve arkadaşları (2009; Akt. Irmak ve Erdoğan, 2014) tarafından 12-18 yaş arası ergenlerin problemli dijital oyun oynama davranışlarını belirlemek amacıyla geliştirilmiştir (Ek 2). Toplam 21 madde, 7 alt boyuttan oluşan DOB-21 ölçeğinin 7 maddelik kısa formudur. Ölçek 5’li likert

tipinde, tek faktörlü bir yapıya sahiptir ve 1-5 aralığında (1=hiçbir zaman 5=her zaman) puan (min:7; max: 35) almaktadır.

Ölçeğin Türkçeye uyarlaması Irmak ve Erdoğan (2014) tarafından yapılmıştır. Bir ergenin DOB-7 ölçeğine göre oyun bağımlısı olup olmadığını tanılamak için monotetik ve politetik iki format kullanılmıştır. Söz konusu ölçeğin Cronbach alfa katsayısı=.72'dir. Madde toplam puan korelasyonları $r = 0.52$ ile $r = 0.76$ ($p<.001$) arasında pozitif yönde ve ileri düzeyde anlamlı bulunmuştur. Ölçeğin geçerliği test-tekrar test korelasyonu ile değerlendirildi ve $r=.80$ 'dır ($p<.001$).

Dijital Oyun Bağımlılığı Ölçeğinden alınabilecek en yüksek puan 35, en düşük puan ise 7'dir(7 madde ve 5'li dereceleme).

Bu araştırmada ölçeğin güvenirliliğini belirlemek için yapılan iç tutarlılık katsayısı Cronbach Alfa formülüyle hesaplanmıştır. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı ve korelasyon katsayısı 0,842 olarak belirlenmiştir.

3.3.3. Anne-Baba Tutumları Ölçeği (ABTÖ)

Yıldız Kuzgun'un (1972) de geliştirdiği anne baba tutumları ölçeği 40 maddeden ve üç alt ölçekten (demokratik, koruyucu/istekçi, otoriter) oluşmaktadır (Ek 3). Ölçekte, beşli likert tipi yanıt şıklarından (tamamen uygun=5, çok uygun=4, biraz uygun=3, pek uygun değil=2, hiç uygun değil=1) biri işaretlenir. Ölçek puanlanırken alt ölçekler ayrı ayrı puanlanır. Maddeler için işaretlenen şıkların rakamsal değerleri toplanarak alt ölçek puanları belirlenir. Puanlar yorumlanırken yüksek puan o alt ölçekte belirtilen niteliğe uygunluğu gösterir.

Anne Baba Tutum Ölçeği hem bireysel hem de grup olarak uygulanabilecek niteliktedir. Zaman sınırlaması olmayıp, her birey kendi hızı ile ölçeği tamamlayabilmektedir. Anne baba tutum ölçeğinin demokratik ve koruyucu-istekçi tutum alt ölçeklerinden alınabilecek en yüksek puan 75, en düşük puan ise 15'dir (15'er madde ve 5'li dereceleme). Otoriter tutum alt ölçeğinden alınabilecek en yüksek puan 50, en düşük puan ise 10'dur (10 madde ve 5'li dereceleme).

Demokratik Anne Baba Tutumu; çocuğuna karşı içten sevgi ve saygı gösteren, çocuklarının gereksinimlerine karşı duyarlı davranan, çocuklarını yaşlarına göre bazı kararları alma konusunda teşvik eden, onların görüşlerine değer veren,

neredeyse her konuda çocuklarına iyi birer rehber olan anne baba tutumlarını içermektedir. Demokratik Anne Baba Tutumu alt ölçeği 15 maddeden oluşmaktadır.

Otoriter Anne Baba Tutumu; çocuklarından mutlak itaat bekleyen, çocuklarıyla sözel iletişime çok fazla yer vermeyen, kendi isteklerinin sorgusuzca yerine getirilmesini isteyen, çocuklarını kendileri hakkında kararlar alamayacak kadar zayıf gören ve her türlü kararın kendileri tarafından alınması gerektiğine inanan anne baba tutumlarını içermektedir. Otoriter Ana-Baba Tutumu alt ölçeği 10 maddeden oluşmaktadır.

Koruyucu-İstekçi Anne Baba Tutumu; çocuklarından ayrılmakta güçlük çeken, onların yerine kararlar alan, çocuklarından kusursuz olmasını bekleyen, onların bağımsız olmasından korku duyan, çocuklarının bütün davranışlarını kontrol altında tutmak isteyen, onlara iş veya sorumluluk yüklemekten kaçınan anne baba tutumlarını içermektedir. Koruyucu-İstekçi Ana Baba Tutumu alt ölçeği 15 maddeden oluşmaktadır.

Bu araştırmada ölçeğin güvenilirliğini belirlemek için yapılan iç tutarlılık katsayısı Cronbach Alfa formülüyle hesaplanmıştır. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı ve korelasyon katsayıları demokratik alt ölçek için 0,829, koruyucu/istekçi için 0,725 ve otoriter için 0,706 olarak belirlenmiştir.

3.4. Verilerin Analizi

Verilerin çözümlenmesinde alt problemlerin gerektirdiği gibi betimleme için yığılma ve dağılma ölçüleri, gruplar arasında farklar için normal dağılımlarda iki örneklem için t testi, ikiden fazla gruplar için F testi, ölçümler arası ilişkilerin çözümü için Pearson Korelasyon ve kovaryans çözümleme teknikleri kullanılmıştır. Verilerin analizi için SPSS paket programı kullanılmıştır. Sonuçlar %95' lik güven aralığında, anlamlılık $p < 0,05$ düzeyinde değerlendirilmiştir. Dijital oyun bağımlılığı 7 sorudan oluşmaktadır. Puan aralıkları: 1- 1,4 "hiçbir zaman, 1,5-2,4 "nadiren" 2,5-3,4 "bazen" 3,5-4,4 "sık sık" 4,5-5 "her zaman" olarak belirlenmiştir. Anne-Baba Tutum Ölçeği 40 sorudan oluşmaktadır. Puan aralıkları: 1-1,4 "hiç doğru değil, 1,5-2,4 "doğru değil" 2,5-3,4 "kısmen doğru" 4,5-5 arası "çok doğru" şeklinde belirlenmiştir.

4. BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırmada ele alınan alt problemlere ilişkin analizler ve elde edilen bulgular bu başlık altında verilmeye çalışılmıştır.

4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Birinci problem, “*Lise öğrencilerinin algıladıkları ebeveyn tutumlarının dağılımı nasıldır?*” biçiminde belirlenmiştir. Aşağıdaki tablolarda bu alt probleme ilişkin istatistiksel sonuçlara ve ilişkili yorumlara yer verilmektedir.

Lise öğrencilerinin algıladıkları ebeveyn tutumlarına ilişkin görüşlerine Tablo 8, Tablo 9 ve Tablo 10’da yer verilmiştir.

Tablo 8. Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Ebeveyn Tutumları-Demokratik Tutuma İlişkin Dağılımlar

Maddeler	$\bar{X}$	ss
abt1 Bana her zaman güven duygusu vermiş ve beni sevdiğini hissettirmiştir.	4,34	0,846
abt2 Çok yönlü gelişme için beni olanakları ölçüsünde desteklemiştir	4,32	0,826
abt6 Arkadaşlarımı eve çağırma izin verir, geldiklerinde onlara iyi davranırdı.	4,56	0,685
abt7 Elimden geldiği kadar, her konuda benim fikrimi almaya özen gösterir.	3,76	1,087
abt13 Sorunlarımı onunla rahatlıkla konuşabilirim.	3,91	1,113
abt14 Neden bazı şeyleri yapma ya da yapmamam gerektiğini bana açıklar.	4,41	3,710
abt15 Birlikte olduğumuz zamanlar ilişkimiz çok arkadaşçadır.	3,72	1,138
abt20 Evde bir konu tartışılırken görüşlerimi söylemem için beni teşvik eder.	3,39	1,197
abt21 Küçük yaşından itibaren ders çalışma ve okuma alışkanlığı kazanmam konusunda bana yardımcı olmuştur.	4,18	0,948
abt22 Küçüklüğümde bana yeterince vakit ayırır; parka, sinemaya götürmeyi ihmal etmezdi.	3,48	1,252
abt29 Ona yaklaşmak istediğimde bana sıcak bir şekilde karşılık verir	4,25	0,971
abt30 Bana önemli ve değerli bir kişi olduğum inancını aşılamıştır.	3,97	1,143
abt36 Aile ile ilgili kararlar alınırken benimde fikrimi öğrenmek ister	3,58	1,289
abt37 Beni olduğum gibi kabul etmiştir.	3,94	1,240
abt39 Günlük olaylar hakkında anlattıklarımı ilgi ile dinler ve bana açıklayıcı cevaplar verir.	3,84	1,220
Toplam	3,7234	1,2970

Tablo 8 incelendiğinde lise öğrencilerinin algıladıkları anne baba tutumu demokratik boyutuna ilişkin görüşleri arasında; en yüksek puan “Arkadaşlarımı eve çağırma izin verir, geldiklerinde onlara iyi davranırdı.” ($\bar{X}=4,56$), en düşük puan

“Evde bir konu tartışılırken görüşlerimi söylemem için beni teşvik eder.” ($\bar{X}=3,39$) olarak belirlenmiştir. Genel toplama bakıldığında ($\bar{X}=3,7234$) çoğu “doğru” şeklinde cevap vermiştir.

Tablo 9. Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Ebeveyn Tutumları- Otoriter Tutuma İlişkin Dağılımlar

Maddeler	$\bar{X}$	ss
abt3 Her yaptığım işin olumlu yanlarını değil kusurlarını görmüş ve beni eleştirmiştir.	2,96	1,335
abt5 Aramızdaki ilişki ona içimi açmaya cesaret edemeyeceğim kadar resmidir	3,58	1,354
abt8 Çevremizdeki çocuklarla beni karşılaştırır onların benden daha iyi olduklarını söylerdi.	3,02	1,316
abt12 Fiziksel ve duygusal olarak kendisine yakın olmak istediğim zaman soğuk ve itici davranırdı.	4,54	1,102
abt16 Kendi istediği mesleği seçmem konusunda beni zorlamıştır.	4,19	1,132
abt23 Benim gibi bir evladı olduğu için kendini bahtsız hissettiğini sanıyorum.	4,15	1,235
abt31 Cinsellik konusunda karşılaştığım sorunları kendisine anlatmak istediğimde hep ilgisiz kalmıştır.	4,17	1,112
abt35 Cinsel konularda çok tutucu olduğu için onun yanında bu konulara ilgi gösteremem	3,27	1,420
abt38 Başkalarına benden daha çok önem verir ve onlara daha nazik davranır.	4,01	1,195
abt40 Benimle genellikle sert bir tonda ve emrederek konuşur.	4,17	1,054
Toplam	3,7234	1,2970

Tablo 9 incelendiğinde lise öğrencilerinin algıladıkları anne baba tutumu otoriter boyutuna ilişkin görüşleri arasında; en yüksek puan “Fiziksel ve duygusal olarak kendisine yakın olmak istediğim zaman soğuk ve itici davranırdı.” ($\bar{X}=4,54$), en düşük puan “Her yaptığım işin olumlu yanlarını değil kusurlarını görmüş ve beni eleştirmiştir.” ($\bar{X}=2,96$) olarak belirlenmiştir. Genel toplama bakıldığında ($\bar{X}=3,7234$) çoğu “doğru” şeklinde cevap vermiştir.

Tablo 10. Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Ebeveyn Tutumları-Koruyucu Tutuma İlişkin Dağılımlar

Maddeler	$\bar{X}$	ss
abt4 Her zaman başıma kötü bir şey gelecekmiş gibi beni koruyup kollamaya çalışır.	3,99	1,109
abt9 Bana hükmetmeye çalışır.	2,44	1,230
abt10 Bugün bile alışverişe çıkacağım zaman kandırılacağımı düşünerek benimle gelmek ister.	2,01	1,228
abt11 Benden her zaman gücümün üstünde başarı beklemiştir.	2,79	1,373
abt17 Sevmediğim yemekleri bana yarayacağı düşüncesi ile zorla yedirirdi.	2,54	1,333
abt18 Sınavlarda hep üstün başarı göstermemi istemiştir.	3,65	1,873
abt19 Kendimi yönetebileceğim yaşlarda bile gittiği her yere beni de götürür, benim evde yalnız kalmamdan kaygılanırdı.	2,15	1,243
abt24 Okulda başarılı olmam konusunda beni zorlar, düşük not aldığımda beni cezalandırırdı.	1,87	1,045
abt25 Beni kendi emellerine ulaştırmak için bir araç olarak kullanırdı	1,46	0,945
abt26 Beni daima yapabileceğimden fazlasını yapmaya zorlar.	2,16	1,313
abt27 Paramı nerelere harcadığımı ayrıntılı bir biçimde denetler.	2,49	1,268
abt28 Her zaman her işte kusursuz olmam gerektiği inancındadır.	2,69	1,817
abt32 Benim iyiliğimi istediğini, benim için neyin iyi olduğunu ancak kendisinin bileceğini söyler.	2,84	1,320
abt33 Her zaman nerede olduğumu ve ne yaptığımı merak eder.	3,90	3,549
abt34 İyi bir iş yaptığımda beni övmekten çok daha iyisini yapmam.	2,85	1,457
Toplam	3,7234	1,2970

Tablo 10 incelendiğinde lise öğrencilerinin algıladıkları anne baba tutumu koruyucu boyutuna ilişkin görüşleri arasında; en yüksek puan “Her zaman başıma kötü bir şey gelecekmiş gibi beni koruyup kollamaya çalışır.” ($\bar{X}=3,99$), en düşük puan “Beni kendi emellerine ulaştırmak için bir araç olarak kullanırdı.” ($\bar{X}=1,46$) olarak belirlenmiştir. Genel toplama bakıldığında ($\bar{X}=3,7234$) çoğu “doğru” şeklinde cevap vermiştir.

4.2.İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

İkinci problem, “Lise öğrencilerinin algıladıkları ebeveyn tutumları, demografik değişkenlerine göre; a) cinsiyetlerine b)yaş c)anne eğitim düzeyi d) baba eğitim düzeyi e)sınıf düzeyi f)bilgisayar olma durumu g)ailenin toplam aylık gelirine göre anlamlı farklılık var mıdır?” biçiminde belirlenmiştir. Aşağıdaki tablolarda bu alt probleme ilişkin istatistiksel sonuçlara ve ilişkili yorumlara yer verilmektedir.

Lise öğrencilerinin algıladıkları ebeveyn tutumlarına ilişkin görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre çözümleme sonuçlarına yer verilmektedir.

Tablo 11. Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Ebeveyn Tutumları-Demokratik Tutumun Cinsiyete Göre T Testi Sonuçları

	Cinsiyet	n	$\bar{X}$	ss	t	sd	Önem Denetimi
Demokratik	Erkek	87	60,1954	11,22481	0,606	198	P = 0,677
	Kız	113	59,1947	11,83130			
	Toplam	200					Fark Önemli Değil

Tablo 11 incelendiğinde lise öğrencilerinin cinsiyetlerine göre algıladıkları anne baba tutumu demokratik tutuma ilişkin görüşleri arasında; $p < 0,05$ düzeyinde ($p=0,677$) anlamlı bir farklılaşma bulunmamıştır. Tablodaki verilere göre erkek öğrencilerin görüşleri ($\bar{X}=60,1954$) ve kız öğrencilerin görüşleri ($\bar{X}=59,1947$) arasında elde edilen sonuçlara göre erkek öğrencilerin algıladıkları ebeveyn tutumları-demokratik tutuma ilişkin görüşleri kız öğrencilere göre daha yüksek değerde olduğu belirlenmiştir.

Tablo 12. Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Ebeveyn Tutumları- Otoriter Tutumun Cinsiyete Göre T Testi Sonuçları

	Cinsiyet	n	$\bar{X}$	ss	t	sd	Önem Denetimi
Otoriter	Erkek	87	22,2644	7,25204	0,418	198	0,545
	Kız	113	21,8673	6,17527			
	Toplam	200					Fark Önemli Değil

Tablo 12 incelendiğinde lise öğrencilerinin cinsiyetlerine göre algıladıkları anne baba tutumu otoriter boyutuna ilişkin görüşleri arasında; $P < 0,05$ düzeyinde ($P = 0,545$) anlamlı bir farklılaşma bulunmamıştır. Tablodaki verilere göre erkek öğrencilerin görüşleri ($\bar{X} = 22,2644$) ve kız öğrencilerin görüşleri arasında ($\bar{X} = 21,8673$) elde edilen sonuçlara göre erkek öğrencilerin algıladıkları ebeveyn tutumları- otoriter tutuma ilişkin görüşleri kız öğrencilere göre daha yüksek değerde olduğu belirlenmiştir.

Tablo 13. Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Ebeveyn Tutumları- Koruyucu Tutumun Cinsiyete Göre T Testi Sonuçları

	Cinsiyet	n	$\bar{X}$	ss	t	sd	Önem Denetimi
Koruyucu	Erkek	87	39,5517	9,56223	87	-,283	0,777
	Kız	113	39,9912	11,78944	113		
	Toplam	200					Fark Önemli Değil

Tablo 13 incelendiğinde lise öğrencilerinin cinsiyetlerine göre algıladıkları anne baba tutumu- koruyucu tutuma ilişkin görüşleri arasında; $p < 0,05$ düzeyinde ($p = 0,777$) anlamlı bir farklılaşma bulunmamıştır. Tablodaki verilere göre erkek öğrencilerin görüşleri ($\bar{X} = 39,5517$) ve kız öğrencilerin görüşleri ($\bar{X} = 39,9912$)

arasında elde edilen sonuçlara göre erkek öğrencilerin algıladıkları ebeveyn tutumları-koruyucu tutuma ilişkin görüşleri kız öğrencilere göre daha yüksek değerde olduğu belirlenmiştir.

Lise öğrencilerinin algıladıkları anne baba tutumlarının yaş değişkenine göre çözümleme sonuçlarına aşağıdaki tablolarda yer verilmiştir. Lise öğrencilerinin algıladıkları anne baba tutumu ve yaş değişkeni ile ilişkili olup olmadığı incelenirken, faktörün “15 Yaş”, “16 Yaş”, “17 Yaş” ve “18 Yaş” olmak üzere dört düzeyi olması sebebiyle varyans analizi uygulanmıştır.

Tablo 14. Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Ebeveyn Tutumları- Demokratik Tutumun Yaşa Göre Dağılımı

	Yaş	n	$\bar{X}$	ss	Homojenlik
Demokratik	15 yaş ve altı	62	60,5000	12,07999	P = 0,929
	16 yaş	60	57,3167	11,37272	
	17 yaş	39	61,5385	12,21915	
	18 yaş ve üstü	39	59,8974	10,05719	
	Toplam	200	59,6300	11,55338	Gruplar Homojen

Tablo 14 incelendiğinde lise öğrencilerinin yaş değişkenine göre algıladıkları anne baba tutumu demokratik tutuma ilişkin görüşleri arasında; $p>0,05$ düzeyinde ($p=0,929$) homojen bir dağılım olduğu görülmektedir. Tablodaki verilere göre yaş düzeyi 15 yaş ve altı olan öğrencilerin görüşleri ($\bar{X}=60,5000$), 16 yaş olan öğrencilerin görüşleri ($\bar{X}=57,3167$), 17 yaş olan öğrencilerin görüşleri ($\bar{X}=61,5385$), 18 yaş ve üstü olan öğrencilerin ($\bar{X}=59,8974$) arasında elde edilen sonuçlara göre lise öğrencilerin algıladıkları ebeveyn tutumları-demokratik tutuma ilişkin görüşleri çok yüksek değerde olduğu belirlenmiştir.

Tablo 15. Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Ebeveyn Tutumları- Demokratik Tutumun Yaş Göre Tek Yönlü F (Varyans) Testi Sonuçları

Kaynak		Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	Önem Denetimi
Demokratik Tutum	Gruplar arası	512,855	3	170,952	1,286	P = 0,280
	Gruplar içi	26049,765	196	132,907		
	Toplam	26562,620	199			Fark Önemli Değil

Tablo 15 incelendiğinde lise öğrencilerinin yaş değişkenine göre algıladıkları anne baba tutumu demokratik tutuma ilişkin görüşleri arasında; $p < 0,05$ düzeyinde ($p = 0,280$) anlamlı bir farklılaşma bulunamamıştır.

Tablo 16. Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Ebeveyn Tutumları-Otoriter Tutumun Yaş Göre Dağılımı

	Yaş	n	$\bar{X}$	ss	Homojenlik
Otoriter	15 yaş ve altı	62	21,1290	6,28421	P = 0,589
	16 yaş	60	23,4500	6,73575	
	17 yaş	39	21,1795	5,94657	
	18 yaş ve üstü	39	22,1795	7,55984	
	Toplam	200	22,0400	6,65053	Gruplar Homojen

Tablo 16 incelendiğinde lise öğrencilerinin yaş değişkenine göre algıladıkları anne baba tutumu- otoriter tutuma ilişkin görüşleri arasında; $p > 0,05$ düzeyinde ($p = 0,589$) homojen bir dağılım görülmektedir. Tablodaki verilere göre yaş düzeyi 15 yaş ve altı olan öğrencilerin görüşleri ($\bar{X} = 21,1290$), 16 yaş olan öğrencilerin görüşleri ($\bar{X} = 23,4500$), 17 yaş olan öğrencilerin görüşleri ($\bar{X} = 21,1795$), 18 yaş ve üstü olan öğrencilerin ($\bar{X} = 22,1795$) arasında elde edilen sonuçlara göre lise öğrencilerin algıladıkları ebeveyn tutumları-otoriter tutuma ilişkin görüşleri düşük değerde olduğu belirlenmiştir.

Tablo 17. Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Ebeveyn Tutumları- Otoriter Tutumun Yaş Göre F (Varyans) Testi Sonuçları

Kaynak		Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	Önem Denetimi
Otoriter Tutum	Gruplar arası	200,375	3	200,375	1,522	P = 0,210
	Gruplar içi	8601,305	196	8601,305		
	Toplam	8801,680	199	8801,680		Fark Önemli Değil

Tablo 17 incelendiğinde lise öğrencilerinin yaş değişkenine göre algıladıkları anne baba tutumu otoriter tutuma ilişkin görüşleri arasında; $p < 0,05$ düzeyinde ($p = 0,210$) anlamlı bir farklılaşma bulunamamıştır.

Tablo 18. Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Ebeveyn Tutumları- Koruyucu Tutumun Yaş Göre Dağılımı

	Yaş	n	$\bar{X}$	ss	Homojenlik
Koruyucu	15 yaş ve altı	62	39,7258	12,54130	P = 0,925
	16 yaş	60	39,8333	10,00875	
	17 yaş	39	38,2051	10,50859	
	18 yaş ve üstü	39	41,4615	9,64050	
	Toplam	200	39,8000	10,85306	Gruplar Homojen

Tablo 18 incelendiğinde lise öğrencilerinin yaş değişkenine göre algıladıkları anne baba tutumu koruyucu tutuma ilişkin görüşleri arasında; $p > 0,05$ düzeyinde ($p = 0,925$) homojen bir dağılım olduğu görülmektedir. Tablodaki verilere göre yaş düzeyi 15 yaş ve altı olan öğrencilerin görüşleri ($\bar{X} = 39,7258$), 16 yaş olan öğrencilerin görüşleri ($\bar{X} = 39,8333$), 17 yaş olan öğrencilerin görüşleri ($\bar{X} = 38,2051$), 18 yaş ve üstü olan öğrencilerin ($\bar{X} = 41,4615$) arasında elde edilen sonuçlara göre lise öğrencilerin algıladıkları ebeveyn tutumları-koruyucu tutuma ilişkin görüşleri düşük değerde olduğu belirlenmiştir.

Tablo 19. Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Ebeveyn Tutumları- Koruyucu Tutumun Yaş Göre F (Varyans) Testi Sonuçları

Kaynak		Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	Önem Denetimi
	Gruplar arası	207,277	3	69,092	0,583	P = 0,627
Koruyucu Tutum	Gruplar içi	23232,723	196	118,534		
	Toplam	23440,000	199			Fark Önemli Değil

Tablo 19 incelendiğinde lise öğrencilerinin yaş değişkenine göre algıladıkları anne baba tutumu koruyucu tutuma ilişkin görüşleri arasında; $p < 0,05$ düzeyinde ($p = 0,627$) anlamlı bir farklılaşma bulunamamıştır.

Lise öğrencilerinin algıladıkları anne baba tutumlarına ilişkin görüşlerinin anne eğitimi değişkenine göre çözümleme sonuçlarına aşağıdaki tablolarda yer verilmiştir. Lise öğrencilerinin algıladıkları anne baba tutumu ve anne eğitimi değişkeni ile ilişkili olup olmadığı incelenmiş, faktörün “ilkokul” ve “lise” olmak üzere iki düzeyi olması sebebiyle t-testi uygulanmıştır.

Tablo 20. Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Ebeveyn Tutumu-Demokratik Tutumunun Anne Eğitimine Göre T Testi Sonuçları

	Anne Eğitimi	n	$\bar{X}$	ss	t	sd	Önem Denetimi
Demokratik	İlkokul	136	60,0735	11,71364	0,791	198	P = 0,430
	Lise/Üniversite	64	58,6875	11,23752			
	Toplam	200					Fark Önemli Değil

Homojenlik: $P = 0,683$

Tablo 20 incelendiğinde lise öğrencilerinin anne eğitimi değişkenine göre algıladıkları anne baba tutumu- demokratik tutuma ilişkin görüşleri arasında; $p < 0,05$

düzeyinde ($p=0,430$) anlamlı bir farklılaşma bulunmamıştır. Tablodaki verilere göre anne eğitim düzeyi ilkokul olan öğrencilerin görüşleri ($\bar{X}=60,0735$), anne eğitim düzeyi lise/üniversite olan öğrencilerin görüşleri ($\bar{X}=58,6875$) arasında elde edilen sonuçlara göre anne eğitim düzeyi ilkokul olan öğrencilerin algıladıkları ebeveyn tutumları-demokratik tutuma ilişkin görüşlerinin anne eğitim düzeyi lise/üniversite olan öğrencilerden daha yüksek değerde olduğu belirlenmiştir.

Tablo 21. Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Ebeveyn Tutumu-Otoriter Tutumunun Anne Eğitimine Göre T Testi Sonuçları

Otoriter	Anne Eğitimi	n	$\bar{X}$	ss	T	sd	Önem Denetimi
	İlkokul	136	21,5368	6,18350	-1,566	198	P = 0,119
	Lise/Üniversite	64	23,1094	7,48780			
	Toplam	200					Fark Önemli Değil

Homojenlik: P=0,057

Tablo 21 incelendiğinde lise öğrencilerinin anne eğitim durumuna göre algıladıkları anne baba tutumu-otoriter tutuma ilişkin görüşleri arasında; $p<0,05$ düzeyinde ($p=0,119$) anlamlı bir farklılaşma bulunmamıştır. Tablodaki verilere göre anne eğitim düzeyi ilkokul olan öğrencilerin görüşleri ($\bar{X}=21,5368$), anne eğitim düzeyi lise/üniversite olan öğrencilerin görüşleri ($\bar{X}=23,1094$) arasında elde edilen sonuçlara göre anne eğitim düzeyi lise/üniversite olan öğrencilerin algıladıkları ebeveyn tutumları-otoriter tutumuna ilişkin görüşlerinin anne eğitim düzeyi ilkokul olan öğrencilerden daha yüksek değerde olduğu belirlenmiştir.

Tablo 22. Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Ebeveyn Tutumu-Koruyucu Tutumunun Anne Eğitimine Göre T Testi Sonuçları

Koruyucu	Anne Eğitimi	n	$\bar{X}$	ss	t	sd	Önem Denetimi
	İlkokul	136	40,1985	9,56523	,756	198	P = 0,450
	Lise/Üniversite	64	38,9531	13,22627			
	Toplam	200					Fark Önemli Değil

Homojenlik: P=0,054

Tablo 22 incelendiğinde lise öğrencilerinin anne eğitim durumuna göre algıladıkları anne baba tutumu-koruyucu tutuma ilişkin görüşleri arasında; $p < 0,05$ düzeyinde ($p = 0,450$) anlamlı bir farklılaşma bulunmamıştır. Tablodaki verilere göre anne eğitim düzeyi ilkokul olan öğrencilerin görüşleri ($\bar{X} = 40,1985$, anne eğitim düzeyi lise/üniversite olan öğrencilerin görüşleri ($\bar{X} = 38,9531$) anlamlı bir farklılık unsuru olmadığı görülmektedir. Elde edilen sonuçlara göre anne eğitim düzeyi ilkokul olan öğrencilerin algıladıkları ebeveyn tutumları-koruyucu tutuma ilişkin görüşlerinin anne eğitim düzeyi lise/üniversite olan öğrencilerden daha düşük değerde olduğu belirlenmiştir.

Lise öğrencilerinin algıladıkları anne baba tutumlarına ilişkin görüşlerinin baba eğitimi değişkenine göre çözümleme sonuçları aşağıdaki tablolarda yer verilmiştir. Lise öğrencilerinin algıladıkları anne baba tutumu ve baba eğitimi değişkeni ile ilişkili olup olmadığı incelenmiş, faktörün “İlkokul” , “Lise” ve “Üniversite” olmak üzere üç düzeyi olması sebebiyle varyans analizi uygulanmıştır.

Tablo 23. Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Ebeveyn Tutumları- Demokratik Tutumun Baba Eğitimine Göre Dağılımı

	Baba Eğitimi	n	$\bar{X}$	ss	Homojenlik
Demokratik	İlkokul	76	59,8553	11,53858	P = 0,536
	Lise	35	56,8286	10,62319	
	Üniversite	76	59,8553	11,53858	
	Toplam	200	59,6300	11,55338	Gruplar Homojen

Lise öğrencilerinin algıladıkları anne baba tutumu-demokratik tutum ile baba eğitimi ilişkisi değerlendirildiğinde, Tablo 23'teki verilerine göre grupların $p>0,05$ düzeyinde ($p=0,536$) homojen dağıldığı görülmektedir. Tablodaki verilere göre baba eğitim düzeyi ilkokul olan öğrencilerin görüşleri ($\bar{X}=59,8553$), lise olan öğrencilerin görüşleri ($\bar{X}=56,8286$), üniversite olan öğrencilerin görüşleri ($\bar{X}=59,8553$) anlamlı bir farklılık unsuru olmadığı görülmektedir. Elde edilen sonuçlara göre baba eğitim düzeyi ilkokul, lise ve üniversite olan öğrencilerin algıladıkları ebeveyn tutumları-demokratik tutuma ilişkin görüşleri çok yüksek değerde olduğu belirlenmiştir.

Tablo 24. Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Ebeveyn Tutumları- Demokratik Tutumun Baba Eğitimine Göre F (Varyans) Testi Sonuçları

Kaynak		Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	Önem Denetimi
Demokratik Tutum	Gruplar arası	352,128	2	176,064	1,323	P = 0,269
	Gruplar içi	26210,492	197	133,048		
	Toplam	26562,620	199			Fark Önemli Değil

Tablo 24'ten elde edilen bulgular baba eğitimi değişkeninin $p<0,05$ düzeyinin ($p=0,269$) anlamlı bir farklılık unsuru olmadığını göstermektedir.

Tablo 25. Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Ebeveyn Tutumları- Otoriter Tutumun Baba Eğitimine Göre Dağılımı

	Baba Eğitimi	n	$\bar{X}$	ss	Homojenlik
Otoriter	İlkokul	89	21,8652	6,82274	P = 0,762
	Lise	76	21,6974	6,39796	
	Üniversite	35	23,2286	6,80435	
	Toplam	200	22,0400	6,65053	Gruplar Homojen

Lise öğrencilerinin algıladıkları anne baba tutumu- otoriter tutum ile baba eğitimi ilişkisi değerlendirildiğinde, Tablo 25'teki verilerine göre grupların $p > 0,05$ düzeyinde ($p = 0,762$) homojen dağıldığı görülmektedir. Tablodaki verilere göre baba eğitim düzeyi ilkokul olan öğrencilerin görüşleri ($\bar{X} = 21,8652$), lise olan öğrencilerin görüşleri ($\bar{X} = 21,6974$), üniversite olan öğrencilerin görüşleri ($\bar{X} = 23,2286$) anlamlı bir farklılık unsuru olmadığı görülmektedir. Elde edilen sonuçlara göre baba eğitim düzeyi ilkokul, lise ve üniversite olan öğrencilerin algıladıkları ebeveyn tutumları- otoriter tutuma ilişkin görüşleri düşük değerde olduğu belirlenmiştir.

Tablo 26. Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Ebeveyn Tutumları- Otoriter Tutumun Baba Eğitimine Göre F (Varyans) Testi Sonuçları

Kaynak		Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	Önem Denetimi
Otoriter Tutum	Gruplar arası	61,087	2	30,544	0,688	P = 0,504
	Gruplar içi	8740,593	197	44,368		
	Toplam	8801,680	199			Fark Önemli Değil

Ancak Tablo 26'dan elde edilen bulgular baba eğitim değişkeninin $p < 0,05$ düzeyinde ($p = 0,504$) anlamlı bir farklılık unsuru olmadığını göstermektedir.

Tablo 27. Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Ebeveyn Tutumları- Koruyucu Tutumun Baba Eğitimine Göre Dağılımı

	Baba Eğitimi	n	$\bar{X}$	ss	Homojenlik
Koruyucu	İlkokul	89	40,7640	9,59761	P = 0,171
	Lise	76	38,7632	9,82496	
	Üniversite	35	39,6000	15,27050	
	Toplam	200	39,8000	10,85306	Gruplar Homojen

Lise öğrencilerinin algıladıkları anne baba tutumu- koruyucu tutum ile baba eğitimi ilişkisi değerlendirildiğinde, Tablo 27'deki verilerine göre grupların $p > 0,05$ düzeyinde ($p = 0,171$) homojen dağıldığı görülmektedir. Tablodaki verilere göre baba eğitim düzeyi ilkokul olan öğrencilerin görüşleri ($\bar{X} = 40,7640$), lise olan öğrencilerin görüşleri ($\bar{X} = 38,7632$), üniversite olan öğrencilerin görüşleri ($\bar{X} = 39,6000$) anlamlı bir farklılık unsuru olmadığı görülmektedir. Elde edilen sonuçlara göre baba eğitim düzeyi ilkokul, lise ve üniversite olan öğrencilerin algıladıkları ebeveyn tutumları- koruyucu tutuma ilişkin görüşleri düşük değerde olduğu belirlenmiştir.

Tablo 28. Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Ebeveyn Tutumları- Koruyucu Tutumun Baba Eğitimine Göre F (Varyans) Testi Sonuçları

Kaynak		Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	Önem Denetimi
Koruyucu Tutumu	Gruplar arası	165,818	2	82,909	0,702	P = 0,497
	Gruplar içi	23274,182	197	118,143		
	Toplam	23440,000	199			Fark Önemli Değil

Tablo 28'de elde edilen bulgular baba eğitim değişkeninin $p < 0,05$ düzeyinde ($p = 0,497$) anlamlı bir farklılık unsuru olmadığını göstermektedir.

Lise öğrencilerinin algıladıkları ebeveyn tutumlarına ilişkin görüşlerin sınıf düzeyi değişkeni göre çözümleme sonuçlarına aşağıdaki tablolarda yer verilmiştir.

Lise öğrencilerinin algıladıkları anne baba tutumu ve sınıf düzeyi değişkeni ile ilişkili olup olmadığı incelenmiş, faktörün “Lise 1” , “Lise 2”, “Lise 3” ve “Lise 4” olmak üzere dört düzeyi olması sebebiyle varyans analizi uygulanmıştır.

Tablo 29. Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Ebeveyn Tutumları- Demokratik Tutumun Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı

	Sınıf	n	$\bar{X}$	ss	Homojenlik
Demokratik	Lise 1	50	60,8200	12,34982	P = 0,962
	Lise 2	50	56,6400	10,73761	
	Lise 3	49	59,7143	10,72963	
	Lise 4	50	61,6800	11,87424	
	Toplam	199	59,7136	11,52176	Gruplar Homojen

Lise öğrencilerinin algıladıkları ebeveyn tutumları- demokratik tutum ile sınıf düzeyi ilişkisi değerlendirildiğinde, Tablo 29 verilerine göre grupların $p>0,05$ düzeyinde ($p= 0,962$) homojen dağıldığı görülmektedir. Tablodaki verilere göre sınıf düzeyi lise 1 olan öğrencilerin görüşleri ($\bar{X}=60,8200$), lise 2 olan öğrencilerin görüşleri ($\bar{X}=56,6400$), lise 3 olan öğrencilerin görüşleri ($\bar{X}=59,7143$) , lise 4 olan öğrencilerin ($\bar{X}=61,6800$) anlamlı bir farklılık unsuru olmadığı görülmektedir. Elde edilen sonuçlara göre sınıf düzeyi lise 1, lise 2, lise 3 ve lise 4 olan öğrencilerin algıladıkları anne baba tutumu- demokratik tutuma ilişkin görüşleri yüksek değerde olduğu belirlenmiştir.

Tablo 30. Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Ebeveyn Tutumları- Demokratik Tutumun Sınıf Düzeyine Göre F (Varyans) Testi Sonuçları

Kaynak		Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	Önem Denetimi
Demokratik Tutumu	Gruplar arası	726,893	3	242,298	1,849	P = 0,140
	Gruplar içi	25557,780	195	131,066		
	Toplam	26284,673	198			Fark Önemli Değil

Tablo 30’da elde edilen bulgular sınıf değişkeninin $p < 0,05$ düzeyinde ($p = 0,140$) anlamlı bir farklılık unsuru olmadığını göstermektedir.

Tablo 31. Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Ebeveyn Tutumları- Otoriter Tutumun Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı

	Sınıf	n	$\bar{X}$	ss	Homojenlik
Otoriter	Lise 1	50	21,2400	6,20586	P = 0,351
	Lise 2	50	23,1800	7,13339	
	Lise 3	49	21,7347	6,23089	
	Lise 4	50	21,9000	7,04287	
	Toplam	199	22,0151	6,65793	Gruplar Homojen

Lise öğrencilerinin algıladıkları ebeveyn tutumları- otoriter tutum ile sınıf düzeyi ilişkisi değerlendirildiğinde, Tablo 31 verilerine göre grupların $p > 0,05$ düzeyinde ($p = 0,351$) homojen dağıldığı görülmektedir. Tablodaki verilere göre sınıf düzeyi lise 1 olan öğrencilerin görüşleri ($\bar{X} = 21,2400$), lise 2 olan öğrencilerin görüşleri ($\bar{X} = 23,1800$), lise 3 olan öğrencilerin görüşleri ($\bar{X} = 21,7347$), lise 4 olan öğrencilerin ($\bar{X} = 21,9000$) anlamlı bir farklılık unsuru olmadığı görülmektedir. Elde edilen sonuçlara göre sınıf düzeyi lise 1, lise 2, lise 3 ve lise 4 olan öğrencilerin algıladıkları anne baba tutumu- otoriter tutuma ilişkin görüşleri düşük değerde olduğu belirlenmiştir.

Tablo 32. Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Ebeveyn Tutumları- Otoriter Tutumun Sınıf Düzeyine Göre F (Varyans) Testi Sonuçları

Kaynak		Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	Önem Denetimi
	Gruplar arası	102,404	3	34,135	0,767	P = 0,514
Otoriter Tutumu	Gruplar içi	8674,551	195	44,485		
	Toplam	8776,955	198			Fark Önemli Değil

Tablo 32’da elde edilen bulgular sınıf değişkeninin $p < 0,05$ düzeyinde ($p = 0,514$) anlamlı bir farklılık unsuru olmadığını göstermektedir.

Tablo 33. Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Ebeveyn Tutumları- Koruyucu Tutumun Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı

	Sınıf	n	$\bar{X}$	ss	Homojenlik
Koruyucu	Lise 1	50	40,3400	13,33342	P = 0,838
	Lise 2	50	39,4400	10,01868	
	Lise 3	49	38,9796	9,86046	
	Lise 4	50	40,4800	10,16043	
	Toplam	199	39,8141	10,87860	Gruplar Homojen

Lise öğrencilerinin algıladıkları ebeveyn tutumları- koruyucu tutum ile sınıf değişkenini ilişkisi değerlendirildiğinde, Tablo 33 verilerine göre grupların $p>0,05$ düzeyinde ($p= 0,838$) homojen dağıldığı görülmektedir. Tablodaki verilere göre sınıf düzeyi lise 1 olan öğrencilerin görüşleri ($\bar{X}=40,3400$), lise 2 olan öğrencilerin görüşleri ($\bar{X}=39,4400$), lise 3 olan öğrencilerin görüşleri ($\bar{X}=38,9796$) , lise 4 olan öğrencilerin ($\bar{X}=40,4800$) anlamlı bir farklılık unsuru olmadığı görülmektedir. Elde edilen sonuçlara göre sınıf düzeyi lise 1, lise 2, lise 3 ve lise 4 olan öğrencilerin algıladıkları anne baba tutumu- koruyucu tutuma ilişkin görüşleri ortalama değerde olduğu belirlenmiştir.

Tablo 34. Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Ebeveyn Tutumları- Koruyucu Tutumun Sınıf Düzeyine Göre F (Varyans) Testi Sonuçları

Kaynak		Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	Önem Denetimi
	Gruplar arası	77,121	3	25,707	0,215	P = 0,886
Koruyucu Tutumu	Gruplar içi	23355,000	195	119,769		
	Toplam	23432,121	198			Fark Önemli Değil

Tablo 34’te elde edilen bulgular sınıf değişkeninin $p<0,05$ düzeyinde ($p=0,886$) anlamlı bir farklılık unsuru olmadığını göstermektedir.

Lise öğrencilerinin algıladıkları ebeveyn tutumlarına ilişkin görüşlerin evlerinde bilgisayar olma durumu değişkeni göre çözümleme sonuçlarına aşağıdaki tablolarda yer verilmiştir. Lise öğrencilerinin algıladıkları anne baba tutumu ve evlerinde bilgisayar olma durumu değişkeni ile ilişkili olup olmadığı incelenmiş, faktörün “var” ve “yok” olmak üzere iki düzeyi vardır. Burada faktör düzeyi iki olduğu için, ilişkisiz örneklem için t-testi kullanılmıştır.

Tablo 35. Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Ebeveyn Tutumları-Demokratik Tutumun Evde Bilgisayar Olma Durumuna Göre T Testi Sonuçları

Demokratik	Bilgisayar	n	$\bar{X}$	ss	t	sd	Önem Denetimi
	Var	136	59,2500	11,30306	-0,343	196	P = 0,732
	Yok	62	59,8387	11,00699			
	Toplam	200					Fark Önemli Değil
Homojenlik: P=0.52							

Tablo 35 incelendiğinde lise öğrencilerinin evde bilgisayar olma durumuna göre algıladıkları anne baba tutumu- demokratik tutuma ilişkin görüşleri arasında $p < 0,05$ düzeyinde ($p = 0,732$) anlamlı bir farklılaşma bulunmamıştır. Tablodaki verilere göre evlerinde bilgisayar olan öğrencilerin görüşleri ($\bar{X} = 59,2500$), olmayan öğrencilerin görüşleri ($\bar{X} = 59,8387$) anlamlı bir farklılık unsuru olmadığı görülmektedir. Elde edilen sonuçlara göre evlerinde bilgisayar olan lise öğrencilerinin algıladıkları ebeveyn tutumları-demokratik tutuma ilişkin görüşlerinin evlerinde bilgisayar olmayan öğrencilerden düşük değerde olduğu belirlenmiştir.

Tablo 36. Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Ebeveyn Tutumları-Otoriter Tutumun Evde Bilgisayar Olma Durumuna Göre T Testi Sonuçları

Otoriter	Bilgisayar	n	$\bar{X}$	ss	t	sd	Önem Denetimi
	Var	136	21,7868	6,37519	-0,743	196	P = 0,458
	Yok	62	22,5484	7,32540			
	Toplam	200					Fark Önemli Değil

Homojenlik: P=0.52

Tablo 36 incelendiğinde lise öğrencilerinin evde bilgisayar olma durumuna göre algıladıkları anne baba tutumu- otoriter tutuma ilişkin görüşleri arasında $p<0,05$ düzeyinde ($p=0,458$) anlamlı bir farklılaşma bulunmamıştır. Tablodaki verilere göre evlerinde bilgisayar olan öğrencilerin görüşleri ($\bar{X} =21,7868$), olmayan öğrencilerin görüşleri ($\bar{X}=22,5484$) anlamlı bir farklılık unsuru olmadığı görülmektedir. Elde edilen sonuçlara göre evlerinde bilgisayar olan lise öğrencilerin algıladıkları ebeveyn tutumları-otoriter tutuma ilişkin görüşlerinin evlerinde bilgisayar olmayan öğrencilerden düşük değerde olduğu belirlenmiştir.

Tablo 37. Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Ebeveyn Tutumları-Koruyucu Tutumun Evde Bilgisayar Olma Durumuna Göre T Testi Sonuçları

Koruyucu	Bilgisayar	n	$\bar{X}$	ss	T	sd	Önem Denetimi
	Var	136	39,2941	11,25668	-1,022	196	P = 0,308
	Yok	62	41,0000	10,05069			
	Toplam	200					Fark Önemli Değil

Homojenlik: P=0.52

Tablo 37 incelendiğinde lise öğrencilerinin evde bilgisayar olma durumuna göre algıladıkları anne baba tutumu- koruyucu tutuma ilişkin görüşleri arasında $p<0,05$ düzeyinde ($p=0,308$) anlamlı bir farklılaşma bulunmamıştır. Tablodaki verilere göre

evlerinde bilgisayar olan öğrencilerin görüşleri ($\bar{X}$ =39,2941), olmayan öğrencilerin görüşleri ($\bar{X}$ =41,0000) anlamlı bir farklılık unsuru olmadığı görülmektedir. Elde edilen sonuçlara göre evlerinde bilgisayar olan öğrencilerin algıladıkları ebeveyn tutumları-koruyucu tutuma ilişkin görüşlerinin evlerinde bilgisayar olmayan öğrencilerden daha düşük değerde olduğu belirlenmiştir.

Lise öğrencilerinin algıladıkları ebeveyn tutumlarına ilişkin görüşlerin ailenin toplam aylık geliri değişkeni göre çözümleme sonuçlarına aşağıdaki tablolarda yer verilmiştir. Lise öğrencilerinin algıladıkları anne baba tutumları ve ailenin toplam aylık geliri değişkeni ile ilişkili olup olmadığı incelenmiş, faktörün “2000 TL altı” , “2000-3500TL”, “3500-4500TL” ve “4500 TL üstü” olmak üzere dört düzeyi olması sebebiyle varyans analizi uygulanmıştır.

Tablo 38. Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Ebeveyn Tutumu-Demokratik Tutumun Ailenin Toplam Aylık Gelirine Göre Dağılımı

	Toplam Aylık Gelir	n	$\bar{X}$	ss	Homojenlik
Demokratik	2000 TL altı	56	59,7321	13,10446	P = 0,720
	2000-3500 TL arasında	93	60,1613	10,67330	
	3500-4500 TL arasında	26	59,6154	11,39149	
	4500 TL üstü	25	57,4400	11,62999	
	Toplam	200	59,6300	11,55338	
					Gruplar Homojen

Lise öğrencilerinin algıladıkları anne baba tutumu-demokratik tutum ile ailenin toplam aylık geliri ilişkisi değerlendirildiğinde, Tablo 38’deki verilerine göre grupların $p>0,05$ düzeyinde ($p= 0,720$) homojen dağıldığı görülmektedir. Tablodaki verilere göre ailenin toplam aylık geliri 2000 TL altı olan öğrencilerin görüşleri ($\bar{X}$ =59,7321), 2000-3500TL olan öğrencilerin görüşleri ($\bar{X}$ =60,1613), 3500-4500TL olan öğrencilerin görüşleri ($\bar{X}$ =59,6154) ve 4500 TL üstü olan öğrencilerin görüşleri ($\bar{X}$ =57,4400) anlamlı bir farklılık unsuru olmadığı görülmektedir. Elde edilen sonuçlara göre ailenin toplam aylık geliri bütün düzeylerinde öğrencilerin algıladıkları anne baba tutumu- demokratik tutuma ilişkin görüşleri yüksek değerde olduğu belirlenmiştir.

Tablo 39. Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Ebeveyn Tutumu-Demokratik Tutumun Ailenin Toplam Aylık Gelirine Göre F (Varyans) Testi Sonuçları

Kaynak		Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	Önem Denetimi
	Gruplar arası	146,743	3	48,914	0,363	P = 0,780
Demokratik Tutum	Gruplar içi	26415,877	196	134,775		
	Toplam	26562,620	199			Fark Önemli Değil

Tablo 39’da elde edilen bulgular ailenin toplam aylık geliri değişkeninin $p < 0,05$ düzeyinde ($p = 0,780$) anlamlı bir farklılık unsuru olmadığını göstermektedir.

Tablo 40. Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Ebeveyn Tutumu-Otoriter Tutumun Ailenin Toplam Aylık Gelirine Göre Dağılımı

	İnternet Kullanma Sıklığı	n	$\bar{X}$	ss	Homojenlik
	2000 Tl altı	56	21,7679	6,66604	P = 0,547
	2000-3500 Tl arasında	93	21,9462	6,26128	
	3500-4500 Tl arasında	26	22,7308	7,95265	
	4500 Tl üstü	25	22,2800	6,92532	
	Toplam	200	22,0400	6,65053	Gruplar Homojen

Lise öğrencilerinin algıladıkları anne baba tutumu-otoriter tutum ile ailenin toplam aylık geliri ilişkisi değerlendirildiğinde, Tablo 40’daki verilerine göre grupların $p > 0,05$ düzeyinde ($p = 0,547$) homojen dağıldığı görülmektedir. Tablodaki verilere göre ailenin toplam aylık geliri 2000 TL altı olan öğrencilerin görüşleri ($\bar{X} = 21,7679$), 2000-3500TL olan öğrencilerin görüşleri ($\bar{X} = 21,9462$), 3500-4500TL olan öğrencilerin görüşleri ($\bar{X} = 22,7308$) ve 4500 TL üstü olan öğrencilerin görüşleri ($\bar{X} = 22,2800$) anlamlı bir farklılık unsuru olmadığı görülmektedir. Elde edilen sonuçlara göre ailenin toplam aylık geliri bütün düzeylerinde öğrencilerin algıladıkları anne baba tutumu- otoriter tutuma ilişkin görüşleri düşük değerde olduğu belirlenmiştir.

Tablo 41. Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Ebeveyn Tutumu-Otoriter Tutumun Ailenin Toplam Aylık Gelirine Göre F (Varyans) Testi Sonuçları

Kaynak		Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	Önem Denetimi
	Gruplar arası	18,811	3	6,270	0,140	P = 0,936
Otoriter Tutum	Gruplar içi	8782,869	196	44,811		
	Toplam	8801,680	199			Fark Önemli Değil

Tablo 41’de elde edilen bulgular ailenin toplam aylık geliri değişkeninin $p < 0,05$ düzeyinde ($p = 0,936$) anlamlı bir farklılık unsuru olmadığını göstermektedir.

Tablo 42. Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Ebeveyn Tutumu-Koruyucu Tutumun Ailenin Toplam Aylık Gelirine Göre Dağılımı

	İnternet Kullanma Sıklığı	n	$\bar{X}$	ss	Homojenlik
	2000 Tl altı	56	39,1607	9,59124	P = 0,105
	2000-3500 Tl arasında	93	39,8925	9,74843	
	3500-4500 Tl arasında	26	42,9231	16,30441	
	4500 Tl üstü	25	37,6400	10,40385	
	Toplam	200	39,8000	10,85306	Gruplar Homojen

Lise öğrencilerinin algıladıkları anne baba tutumu-koruyucu tutum ile ailenin toplam aylık geliri ilişkisi değerlendirildiğinde, Tablo 42’deki verilerine göre grupların $p > 0,05$ düzeyinde ($p = 0,105$) homojen dağıldığı görülmektedir. Tablodaki verilere göre ailenin toplam aylık geliri 2000 TL altı olan öğrencilerin görüşleri ($\bar{X} = 39,1607$), 2000-3500TL olan öğrencilerin görüşleri ($\bar{X} = 39,8925$), 3500-4500TL olan öğrencilerin görüşleri ($\bar{X} = 42,9231$) ve 4500 TL üstü olan öğrencilerin görüşleri ($\bar{X} = 37,6400$) anlamlı bir farklılık unsuru olmadığı görülmektedir. Elde edilen sonuçlara göre ailenin toplam aylık geliri bütün düzeylerinde öğrencilerin algıladıkları anne baba tutumu- koruyucu tutuma ilişkin görüşleri ortalama değerde olduğu belirlenmiştir.

Tablo 43. Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Ebeveyn Tutumu-Koruyucu Tutumun Ailenin Toplam Aylık Gelirine Göre F (Varyans) Testi Sonuçları

Kaynak		Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	Önem Denetimi
	Gruplar arası	393,916	3	131,305	1,117	P = 0,343
Koruyucu Tutum	Gruplar içi	23046,084	196	117,582		
	Toplam	23440,000	199			Fark Önemli Değil

Tablo 43’de elde edilen bulgular ailenin toplam aylık geliri değişkeninin $p < 0,05$ düzeyinde ($p = 0,343$) anlamlı bir farklılık unsuru olmadığını göstermektedir.

4.3.Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Üçüncü problem, “*Lise öğrencilerinin dijital oyun bağımlılıkları düzeyleri nasıldır?*” biçiminde belirlenmiştir. Aşağıdaki tablolarda bu alt probleme ilişkin istatistiksel sonuçlara ve ilişkili yorumlara yer verilmektedir.

Lise öğrencilerinin dijital oyun bağımlılık düzeylerine ilişkin görüşlerine Tablo 44’te yer verilmiştir.

Tablo 44. Lise Öğrencilerinin Dijital Oyun Bağımlılık Düzeylerine İlişkin Dağılımlar

Maddeler	$\bar{X}$	ss
dob1 Bir bilgisayar oyununu tüm gün boyunca oynamayı düşündün mü?	1,78	1,108
dob2 Oyun için harcadığın zamanı giderek arttırdın mı?	1,91	1,115
dob3 Günlük yaşamdan uzaklaşmak için oyun oynadığın oldu mu?	2,08	1,172
dob4 Yakınındaki kişiler (aile bireyleri, arkadaşlar gibi) oyun süreni azaltmada başarısız oldu mu?	1,99	1,301
dob5 Oyun oynayamadığın zaman kendini kötü hissettin mi?	1,46	0,850
dob6 Oyunda harcadığın zaman konusunda yakınındaki kişiler ile (aile bireyleri, arkadaşlar gibi) kavga ettin mi?	1,73	1,040
dob7 Oyun oynamak için diğer önemli faaliyetleri (okul, iş, spor gibi) ihmal ettin mi?	1,40	0,845
Toplam	3,7234	1,2970

Tablo 44 incelendiğinde lise öğrencilerinin dijital oyun bağımlılıklarına ilişkin görüşleri arasında; en yüksek puan “Günlük yaşamdan uzaklaşmak için oyun oynadığın oldu mu?” ($\bar{X}=2,08$), en düşük puan “Oyun oynamak için diğer önemli faaliyetleri (okul, iş, spor gibi) ihmal ettin mi?” ($\bar{X}=1,40$) olarak belirlenmiştir. Genel toplama bakıldığında ($\bar{X}=3,7234$) çoğu ‘doğru’ olarak cevaplandırmıştır.

4.4.Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Dördüncü problem, “Lise öğrencilerinin dijital oyun bağımlılıkları; a) cinsiyetlerine b)yaş c)anne eğitim düzeyi d) baba eğitim düzeyi e)bilgisayar olma durumu f)ailenin toplam aylık gelirine göre anlamlı farklılık var mıdır?” biçiminde belirlenmiştir. Aşağıdaki tablolarda bu alt probleme ilişkin istatistiksel sonuçlara ve ilişkili yorumlara yer verilmiştir.

Lise öğrencilerinin dijital oyun bağımlılığı düzeylerine ilişkin görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre çözümleme sonuçları Tablo 45’te verilmiştir. Çözümlemede bağımlı değişken, lise öğrencilerinin dijital oyun bağımlılığı iken, bu değişken ile ilişkili olup olmadığı incelenen değişken ya da faktör ise lise öğrencilerinin cinsiyetidir. Bu faktörün de, “erkek” ve “kız” olmak üzere iki düzeyi vardır. Burada faktör düzeyi iki olduğu için, ilişkisiz örneklem için t-testi kullanılmıştır.

Tablo 45. Lise Öğrencilerinin Dijital Oyun Bağımlılığı Düzeylerinin Cinsiyete Göre T Testi Sonuçları

Cinsiyet	n	$\bar{X}$	ss	t	sd	Önem Denetimi
Erkek	87	15,1149	6,02017	7,135	196	P = 0,00
Kız	113	10,2212	3,61232			
Toplam	200					Fark Önemli

Homojenlik: P=0.00

Tablo 45 incelendiğinde lise öğrencilerinin cinsiyetlerine göre dijital oyun bağımlılığı düzeyine ilişkin görüşleri arasında $p < 0,05$ düzeyinde ($p = 0,00$) anlamlı bir farklılaşma bulunmuştur. Buna göre araştırmaya katılan erkek öğrencilerin puanları ($\bar{X} = 15,1149$) kız öğrencilerin ($\bar{X} = 10,2212$) puanlarından daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Lise öğrencilerinin dijital oyun bağımlılığı düzeyine ilişkin görüşlerinin yaş değişkenine göre çözümleme sonuçları Tablo 46, Tablo 47 ve Tablo 48’de verilmiştir. Lise öğrencilerinin dijital oyun bağımlılığı düzeyi ve yaş değişkeni ile ilişkili olup olmadığı incelenmiş, faktörün “15 Yaş” , “16 Yaş”, “17 Yaş” ve “18 Yaş” olmak üzere dört düzeyi olması sebebiyle varyans analizi uygulanmıştır.

Tablo 46. Lise Öğrencilerinin Dijital Oyun Bağımlılığının Yaşa Göre Dağılımı

Yaş	n	$\bar{X}$	ss	Homojenlik
15 yaş ve altı	62	11,4839	4,26477	P = 0,009
16 yaş	60	12,8333	6,17311	
17 yaş	39	11,0256	4,15798	
18 yaş ve üstü	39	14,3077	6,20337	
Toplam	200	12,3500	5,37793	Gruplar Homojen Değil

Lise öğrencilerinin dijital oyun bağımlılığı düzeyleri ile yaş ilişkisi değerlendirildiğinde, Tablo 46’da verilerine göre grupların $p < 0,05$ düzeyinde ($p = 0,009$) homojen dağılmadığı görülmektedir. Tablodaki verilere göre yaş düzeyi 15 yaş ve altı olan öğrencilerin görüşleri ($\bar{X} = 11,4839$), 16 yaş olan öğrencilerin görüşleri ($\bar{X} = 12,8333$), 17 yaş olan öğrencilerin görüşleri ($\bar{X} = 11,0256$), 18 yaş ve üstü olan öğrencilerin ($\bar{X} = 14,3077$) anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Elde edilen sonuçlara göre yaş düzeyi 15 yaş ve altı, 16 yaş, 17 yaş, 18 yaş ve üstü olan öğrencilerin dijital oyun bağımlılığı düzeyinin düşük değerde olduğu belirlenmiştir.

İkiden fazla grubun yer aldığı çözümlemelerde elde edilen veriler homojen dağılım göstermediğinde, gruplar arası farkın önemini ortaya koyabilmek için parametresiz test yöntemi olan Kruskal-Wallis yöntemi uygulanmıştır.

Tablo 47. Lise Öğrencilerinin Dijital Oyun Bağımlılığının Yaşa Göre KW Testi Sonuçları

Yaş	n	$\bar{X}$	ss	sd	X^2	Önem Denetimi
15 yaş ve altı	62	11,4839	4,26477	3	6,737	P=0,081
16 yaş	60	12,8333	6,17311			
17 yaş	39	11,0256	4,15798			
18 yaş ve üstü	39	14,3077	6,20337			
Toplam	200	12,3500	5,37793			

Tablo 47 incelendiğinde lise öğrencilerinin dijital oyun bağımlılığı düzeyinin yaşa göre $p < 0,05$ düzeyinde ($p = 0,081$) önemsiz olduğu belirlenmiştir.

Tablo 48. Lise Öğrencilerinin Dijital Oyun Bağımlılığının Yaşa Göre F (Varyans) Testi Sonuçları

Kaynak		Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	Önem Denetimi
Dijital Oyun Bağımlılığı	Gruplar arası	278,401	3	92,800	3,321	P = 0,021
	Gruplar içi	5477,099	196	27,944		
	Toplam	5755,500	199			Fark Önemli

Tablo 48’den elde edilen bulgular yaş değişkeninin $p < 0,05$ düzeyinde ($p = 0,021$) anlamlı bir farklılık unsuru olduğu göstermektedir. Hangi gruplar arasında ne kadar fark olduğu Tablo 49’daki verilerle gösterilmektedir.

Tablo 49. Lise Öğrencilerinin Yaşa Göre Dijital Oyun Bağımlılığına İlişkin Görüşleri Arasında LSD Çoklu Karşılaştırma Testi Sonuçları

(I)	(J)	Ortalama	Std.		%95 Güven aralığı	
Yaşınız	Yaşınız	Farkı (I - J)	Hata	(p)	Alt sınır	Üst sınır
15	18	-2,82382*	1,08039	,010	-4,9545	-,6931
17	18	-3,28205*	1,19710	,007	-5,6429	-,9212
18	15	2,82382*	1,08039	,010	,6931	4,9545
	17	3,28205*	1,19710	,007	,9212	5,6429

Ortalama farkları 0.05 düzeyinde anlamlıdır.

Tablo 49 incelendiğinde elde edilen veriler doğrultusunda; 15 yaş düzeyinde olan lise öğrencileri ve 18 yaş düzeyinde olan lise öğrencileri arasında, 17 yaş düzeyinde olan lise öğrencileri ve 18 yaş düzeyinde olan lise öğrencileri arasında negatif yönlü bir farklılaşma olduğu görülmektedir. Bununla birlikte 18 yaş düzeyinde olan öğrencilerin 15 ve 17 yaş düzeylerindeki öğrenciler arasında ise pozitif yönlü bir farklılaşma olduğu görülmektedir. Elde edilen veriler doğrultusunda araştırmaya katılan lise öğrencilerinin yaş düzeyleri arttıkça dijital oyun bağımlılığı

düzeyleri azalmaktadır. Başka bir ifadeyle araştırmaya katılan öğrencilerin yaş düzeyi azaldıkça dijital oyun bağımlılığı düzeyleri artmaktadır sonuna ulaşılmaktadır.

Lise öğrencilerinin dijital oyun bağımlılığı düzeylerine ilişkin görüşlerinin anne eğitimi değişkenine göre çözümleme sonuçları Tablo 50’de verilmiştir. Lise öğrencilerinin dijital oyun bağımlılığı düzeylerinin ve anne eğitimi değişkeni ile ilişkili olup olmadığı incelenmiş, faktörün “ilkokul” ve “lise” olmak üzere iki düzeyi olması sebebiyle t-testi uygulanmıştır.

Tablo 50. Lise Öğrencilerinin Dijital Oyun Bağımlılığı Düzeylerinin Anne Eğitimine Göre T Testi Sonuçları

Anne Eğitimi	n	$\bar{X}$	ss	T	sd	Önem Denetimi
İlkokul	136	11,9118	5,20323	-1,688	198	P = 0,093
Lise/Üniversite	64	13,2813	5,66097			
Toplam	200					Fark Önemli Değil

Homojenlik: P=0,355

Tablo 50 incelendiğinde lise öğrencilerinin anne eğitim durumuna göre dijital oyun bağımlılık düzeylerine ilişkin görüşleri arasında $p < 0,05$ düzeyinde ($p = 0,093$) anlamlı bir farklılaşma bulunmamıştır. Tablodaki verilere göre anne eğitim düzeyi ilkokul olan öğrencilerin görüşleri ($\bar{X} = 11,9118$), anne eğitim düzeyi lise/üniversite olan öğrencilerin görüşleri ($\bar{X} = 13,2813$) anlamlı bir farklılık unsuru olmadığı görülmektedir. Elde edilen sonuçlara göre anne eğitim düzeyi ilkokul olan öğrencilerin dijital oyun bağımlılığı düzeyleri anne eğitim düzeyi lise/üniversite olan öğrencilerden daha düşük değerde olduğu belirlenmiştir.

Lise öğrencilerinin dijital oyun bağımlılığı düzeylerine ilişkin görüşlerinin baba eğitimi değişkenine göre çözümleme sonuçları Tablo 51, Tablo 52 ve Tablo 53’te verilmiştir. Lise öğrencilerinin dijital oyun bağımlılığı düzeyi ve baba eğitimi değişkeni ile ilişkili olup olmadığı incelenmiş, faktörün “İlkokul” , “Lise” ve “Üniversite” olmak üzere üç düzeyi olması sebebiyle varyans analizi uygulanmıştır.

Tablo 51. Lise Öğrencilerinin Dijital Oyun Bağımlılığı Düzeylerinin Baba Eğitimine Göre Dağılımı

Baba Eğitimi	n	$\bar{X}$	ss	Homojenlik
İlkokul	89	11,2697	4,36870	P = 0,045
Lise	76	13,1579	5,78746	
Üniversite	35	13,3429	6,36139	
Toplam	200	12,3500	5,37793	Gruplar Homojen Değil

Lise öğrencilerinin dijital oyun bağımlılığı düzeyleri ile baba eğitimi ilişkisi değerlendirildiğinde, Tablo 51'deki verilerine göre grupların $p < 0,05$ düzeyinde ($p = 0,045$) homojen dağılmadığı görülmektedir. Tablodaki verilere göre baba eğitim düzeyi ilkokul olan öğrencilerin görüşleri ($\bar{X} = 11,2697$), lise olan öğrencilerin görüşleri ($\bar{X} = 13,1579$), üniversite olan öğrencilerin görüşleri ($\bar{X} = 13,3429$) anlamlı bir farklılık unsuru olduğu görülmektedir. Elde edilen sonuçlara göre baba eğitim düzeyi ilkokul, lise ve üniversite olan öğrencilerin dijital oyun bağımlılık düzeyleri düşük değerde olduğu belirlenmiştir.

İkiden fazla grubunun söz konusu olduğu çözümlemelerde elde edilen veriler homojen dağılım göstermediğinden, gruplar arası farkın önemi ortaya koymak için parametresiz test yöntemi olan Kruskal-Wallis yöntemi uygulanmıştır.

Tablo 52. Lise Öğrencilerinin Dijital Oyun Bağımlılığı Düzeylerinin Baba Eğitimine Göre KW Testi Sonuçları

Baba Eğitimi	n	$\bar{X}$	ss	sd	X^2	Önem Denetimi
İlkokul	89	11,2697	4,36870	2	5,475	P=0,065
Lise	76	13,1579	5,78746			
Üniversite	35	13,3429	6,36139			
Toplam	200	12,3500	5,37793			

Tablo 52 incelendiğinde lise öğrencilerinin dijital oyun bağımlılığı düzeyinin baba eğitim durumuna göre $p < 0,05$ düzeyinde ($p = 0,065$) önemsiz olduğu belirlenmiştir.

Tablo 53. Lise Öğrencilerinin Dijital Oyun Bağımlılığı Düzeylerinin Baba Eğitimine Göre F (Varyans) Testi Sonuçları

Kaynak		Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	Önem Denetimi
Dijital Oyun Bağımlılığı	Gruplar arası	187,981	2	93,990	3,326	P = 0,038
	Gruplar içi	5567,519	197	28,262		
	Toplam	5755,500	199			Fark Önemli Değil

Tablo 53'te elde edilen bulgular baba eğitim değişkeninin $p < 0,05$ düzeyinde ($p = 0,038$) anlamlı bir farklılık olduğu göstermektedir. Hangi gruplar arasında ne kadar fark olduğu Tablo 54'deki verilerle gösterilmektedir.

Tablo 54. Lise Öğrencilerinin Baba Eğitim Düzeyine Göre Dijital Oyun Bağımlılığına İlişkin Görüşleri Arasında LSD Çoklu Karşılaştırma Testi Sonuçları

(I)	(J)	Ortalama	Std.	(p)	%95 Güven aralığı	
					Alt sınır	Üst sınır
Baba Eğitim	Baba Eğitim	Farkı (I - J)	Hata			
İlkokul	Lise	-1,88823*	0,83031	,024	-3,5257	-,2508
Lise	İlkokul	1,88823*	0,83031	,024	0,2508	3,5257

* Ortalama farkları 0.05 düzeyinde anlamlıdır.

Tablo 54 incelendiğinde elde edilen veriler doğrultusunda; baba eğitim düzeyi ilkokul olan lise öğrencileri ve baba eğitim düzeyi lise olan öğrencileri arasında negatif yönlü bir farklılaşma olduğu görülmektedir. Bununla birlikte baba eğitim düzeyi lise olan öğrencilerin baba eğitim düzeyi ilkokul olan öğrenciler arasında ise pozitif yönlü bir farklılaşma olduğu görülmektedir. Elde edilen veriler doğrultusunda araştırmaya katılan lise öğrencilerinin baba eğitim düzeyleri arttıkça dijital oyun bağımlılığı düzeyleri azalmaktadır. Başka bir ifadeyle araştırmaya katılan öğrencilerin baba eğitim düzeyi azaldıkça dijital oyun bağımlılığı düzeyleri artmaktadır sonuna ulaşılmaktadır.

Lise öğrencilerinin dijital oyun bağımlılığı düzeylerine ilişkin görüşlerin evlerinde bilgisayar olma durumu değişkeni göre çözümleme sonuçları Tablo 55’de verilmiştir. Lise öğrencilerinin sosyal medya tutumları ve evlerinde bilgisayar olma durumu değişkeni ile ilişkili olup olmadığı incelenmiş, faktörün “var” ve “yok” olmak üzere iki düzeyi vardır. Burada faktör düzeyi iki olduğu için, ilişkisiz örneklem için t-testi kullanılmıştır.

Tablo 55. Lise Öğrencilerinin Dijital Oyun Bağımlılığı Düzeylerinin Evde Bilgisayar Olma Durumuna Göre T Testi Sonuçları

Bilgisayar	n	$\bar{X}$	ss	T	sd	Önem Denetimi
Var	136	12,2941	5,34321	0,307	196	P = 0,760
Yok	62	12,0484	4,97346			
Toplam	200					Fark Önemli Değil

Homojenlik: P=0.586

Tablo 55 incelendiğinde lise öğrencilerinin dijital oyun bağımlılığı düzeylerinin evde bilgisayar olma durumuna göre ilişkin görüşleri arasında $p < 0,05$ düzeyinde ($p = 0,760$) anlamlı bir farklılaşma bulunmamıştır. Tablodaki verilere göre evlerinde bilgisayar olan öğrencilerin görüşleri ($\bar{X} = 12,2941$), bilgisayar olmayan öğrencilerin görüşleri ($\bar{X} = 12,0484$) anlamlı bir farklılık unsuru olmadığı görülmektedir. Elde edilen sonuçlara göre evde bilgisayarı olan lise öğrencilerinin dijital oyun bağımlılığı düzeylerinin evlerinde bilgisayar olmayan öğrencilerden daha yüksek değerde olduğu belirlenmiştir.

Lise öğrencilerinin dijital oyun bağımlılığı düzeylerine ilişkin görüşlerinin ailenin toplam aylık geliri değişkenine göre çözümleme sonuçları Tablo 56, Tablo 57 ve Tablo 58’de verilmiştir. Lise öğrencilerinin dijital oyun bağımlılığı düzeyi ve ailenin toplam aylık geliri değişkeni ile ilişkili olup olmadığı incelenmiş, faktörün “2000 TL altı” , “2000-3500TL”, “3500-4500TL” ve “4500 TL üstü” olmak üzere dört düzeyi olması sebebiyle varyans analizi uygulanmıştır.

Tablo 56. Lise Öğrencilerinin Dijital Oyun Bağımlılığı Düzeylerinin Ailenin Toplam Aylık Gelirine Göre Dağılımı

Toplam Aylık Gelir	n	$\bar{X}$	ss	Homojenlik
2000 Tl altı	56	11,2143	4,03040	P = 0,00
2000-3500 Tl	93	12,3441	4,94424	
3500-4500 Tl	26	11,7308	5,15021	
4500 Tl üstü	25	15,5600	8,19085	
Toplam	200	12,3500	5,37793	Gruplar Homojen Değil

Lise öğrencilerinin dijital oyun bağımlılık düzeyleri ile ailenin toplam aylık geliri ilişkisi değerlendirildiğinde, Tablo 56'daki verilerine göre grupların $p < 0,05$ düzeyinde ($p = 0,00$) homojen dağılmadığı görülmektedir. Tablodaki verilere göre ailenin toplam aylık geliri 2000 TL altı olan öğrencilerin görüşleri ($\bar{X}=11,2143$), 2000-3500TL olan öğrencilerin görüşleri ($\bar{X}=12,3441$), 3500-4500TL olan öğrencilerin görüşleri ($\bar{X}=11,7308$) ve 4500 TL üstü olan öğrencilerin görüşleri ($\bar{X}=15,5600$) düşük değerde olduğu belirlenmiştir.

İkiden fazla grubunun söz konusu olduğu çözümlemelerde elde edilen veriler homojen dağılım göstermediğinden, gruplar arası farkın önemi ortaya koymak için parametresiz test yöntemi olan Kruskal-Wallis yöntemi uygulanmıştır.

Tablo 57. Lise Öğrencilerinin Dijital Oyun Bağımlılığı Düzeylerinin Ailenin Toplam Aylık Gelirine Göre KW Testi Sonuçları

Toplam Aylık Gelir	n	$\bar{X}$	ss	sd	X^2	Önem Denetimi
2000 Tl altı	56	11,2143	4,03040	3	4,874	P=0,181
2000-3500 Tl	93	12,3441	4,94424			
3500-4500 Tl	26	11,7308	5,15021			
4500 Tl üstü	25	15,5600	8,19085			
Toplam	200	12,3500	5,37793			

Tablo 57 incelendiğinde lise öğrencilerinin dijital oyun bağımlılığı düzeyinin ailenin toplam aylık geliri değişkenine göre $p < 0,05$ düzeyinde ($p = 0,181$) önemsiz olduğu belirlenmiştir.

Tablo 58. Lise Öğrencilerinin Dijital Oyun Bağımlılığı Düzeylerinin Ailenin Toplam Aylık Gelirine Göre F (Varyans) Testi Sonuçları

Kaynak		Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	Önem Denetimi
Dijital Oyun Bağımlılığı	Gruplar arası	339,807	3	113,269	4,099	P = 0,008
	Gruplar içi	5415,693	196	27,631		
	Toplam	5755,500	199			Fark Önemli Değil

Tablo 58’den elde edilen bulgular ailenin toplam aylık geliri değişkeninin $p < 0,05$ düzeyinde ($p = 0,008$) anlamlı bir farklılık unsuru olduğunu göstermektedir. Hangi gruplar arasında ne kadar fark olduğu Tablo 59’daki verilerle gösterilmektedir.

Tablo 59. Lise Öğrencilerinin Aileni Toplam Aylık Gelirine Göre Dijital Oyun Bağımlılığına İlişkin Görüşleri Arasında LSD Çoklu Karşılaştırma Testi Sonuçları

(I) <i>Aylık Top. Gelşr</i>	(J) <i>Aylık Top. Gelir</i>	<i>Ortalama Farkı (I - J)</i>	<i>Std. Hata</i>	<i>(p)</i>	<i>%95 Güven aralığı</i>	
					<i>Alt sınır</i>	<i>Üst sınır</i>
2000 Tl altı	4500 Tl üstü	-4,34571*	1,26438	,001	-6,8392	-1,8522
2000-3500 Tl	4500 Tl üstü	-3,21591*	1,18421	,007	-5,5513	-,8805
3500-4500 Tl	4500 Tl üstü	-3,82923*	1,47241	,010	-6,7330	-,9254
4500 Tl üstü	2000 Tl altı	4,34571*	1,26438	,001	1,8522	6,8392
	2000-3500 Tl	3,21591*	1,18421	,007	,8805	5,5513
	3500-4500 Tl	3,82923*	1,47241	,010	,9254	6,7330

* Ortalama farkları 0.05 düzeyinde anlamlıdır.

Tablo 59 incelendiğinde elde edilen veriler doğrultusunda; aile toplam aylık gelir düzeyi 2000 TL altında olan lise öğrencileri ve aile toplam aylık gelir düzeyi 4500 TL üstü olan lise öğrencileri arasında, aile toplam aylık gelir düzeyi 2000-3500 TL olan lise öğrencileri ve aile toplam aylık gelir düzeyi 4500 TL üstü olan lise öğrencileri arasında, aile toplam aylık gelir düzeyi 3500-4500 TL olan lise öğrencileri ve aile toplam aylık gelir düzeyi 4500 TL üstü olan lise öğrencileri arasında, negatif yönlü bir farklılaşma olduğu görülmektedir. Bununla aile toplam aylık gelir düzeyi 4500 TL üstü olan lise öğrencileri ile aile toplam aylık gelir düzeyi 2000 TL altı olan, 2000-3000TL olan ve 3500-4500 TL olan lise öğrencileri arasında, ise pozitif yönlü bir farklılaşma olduğu görülmektedir. Elde edilen veriler doğrultusunda araştırmaya katılan lise öğrencilerinin aile toplam aylık gelir düzeyleri arttıkça dijital oyun bağımlılığı düzeyleri azalmaktadır. Başka bir ifadeyle

araştırmaya katılan öğrencilerin aile toplam aylık gelir düzeyi azaldıkça dijital oyun bağımlılığı düzeyleri artmaktadır sonucuna ulaşılmaktadır.

4.5.Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Beşinci problem, “*Lise öğrencilerinin algıladıkları ebeveyn tutumları, dijital oyun bağımlılıkları üzerinde etkili midir?*” biçiminde belirlenmiştir.

Aşağıdaki Tablo 60’da bu alt probleme ilişkin istatistiksel sonuçlara ve ilişkili yorumlara yer verilmektedir. Ölçeklerden alınan puanların birbirleriyle korelasyon gösterip göstermediğini incelemek amacıyla Pearson Korelasyon tekniği ile korelasyon değerleri hesaplanmıştır.

Tablo 60. Lise Öğrencilerinin Dijital Oyun Bağımlılıkları ve Algıladıkları Ebeveyn Tutumları Arasındaki Korelasyon Sonuçları

		<i>Dijital Oyun Bağımlılığı</i>	<i>Otoriter Tutum</i>	<i>Demokratik Tutum</i>	<i>Koruyucu Tutum</i>
<i>Dijital Oyun Bağımlılığı</i>	Pearson Korelasyonu	1	,112	-,071	,080
	Sig.-2 (p)		,115	,319	,262
	N	200	200	200	200
<i>Otoriter Tutum</i>	Pearson Korelasyonu	,112	1	-,600**	,518**
	Sig.-2 (p)	,115		,000	,000
	N	200	200	200	200
<i>Demokratik Tutum</i>	Pearson Korelasyonu	-,071	-,600**	1	-,194**
	Sig.-2 (p)	,319	,000		,006
	N	200	200	200	200
<i>Koruyucu Tutum</i>	Pearson Korelasyonu	,080	,518**	-,194**	1
	Sig.-2 (p)	,262	,000	,006	
	N	200	200	200	200

** P < 0.01

Tablo 60 incelendiğinde, lise öğrencilerinin dijital oyun bağımlılıkları ile algıladıkları otoriter tutum, arasında “düşük” düzeyde, pozitif yönlü bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=0,112$; $p<0,001$). Bununla birlikte, lise öğrencilerinin dijital oyun bağımlılıkları ile algıladıkları demokratik tutum, arasında “düşük” düzeyde, negatif yönlü bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=-0,071$; $p<0,001$). Lise öğrencilerinin dijital oyun bağımlılıkları ile algıladıkları koruyucu tutum, arasında ise “düşük” düzeyde, pozitif yönlü bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=0,080$; $p<0,001$). Buna göre, lise öğrencilerinin algıladıkları demokratik ebeveyn tutumu düzeyi arttıkça dijital oyun bağımlılığı düzeyi azalmaktadır sonucuna ulaşılmaktadır.

4.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Altıncı problem, “*Lise öğrencilerinin algıladıkları ebeveyn tutumları, dijital oyun bağımlılıkları üzerindeki etkileri; a) cinsiyetlerine b) yaş c) anne eğitim düzeyi d) baba eğitim düzeyi e) sınıf düzeyi f) bilgisayar olma durumu g) ailenin toplam aylık gelirine göre anlamlı farklılık var mıdır?*” biçiminde belirlenmiştir. Aşağıdaki tablolarda bu alt probleme ilişkin istatistiksel sonuçlara ve ilişkili yorumlara yer verilmektedir.

Tablo 61. Lise Öğrencilerinin Ebeveyn Tutumlarının Cinsiyete ve Cinsiyetin Demokratik Tutuma Göre Kovaryans Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	Önem Denetimi
Cinsiyet	151,145	1	151,145	6,588	P=0,011 önemli
Cinsiyet-Demokratik Tutum	81,868	2	40,934	1,784	P=0,171 önemsiz
Hata	4496,452	196	22,941		
Toplam	5755,500	199			

Tablo 61 incelendiğinde araştırmaya katılan lise öğrencilerinin ebeveyn tutumlarının cinsiyete ($p= 0,011$) $p<0,05$ düzeyinde anlamlı farklılık bulunmuş ve cinsiyetin demokratik tutuma ($p=0,171$) ilişkin görüşlerinde $p<0,05$ düzeyinde anlamlı farklılık bulunamamıştır.

Tablo 62. Lise Öğrencilerinin Ebeveyn Tutumlarının Cinsiyete ve Cinsiyetin Otoriter Tutuma Göre Kovaryans Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	Önem Denetimi
Cinsiyet	24,248	1	24,248	1,057	P=0,305 önemsiz
Cinsiyet- Otoriter Tutum	82,705	2	41,353	1,803	P=0,168 önemsiz
Hata	4495,615	196	22,937		
Toplam	5755,500	199			

Tablo 62 incelendiğinde araştırmaya katılan lise öğrencilerinin ebeveyn tutumlarının cinsiyete ($p= 0,305$) ve cinsiyetin otoriter tutuma ($p=0,168$) ilişkin görüşlerinde $p<0,05$ düzeyinde anlamlı farklılık bulunamamıştır.

Tablo 63. Lise Öğrencilerinin Ebeveyn Tutumlarının Cinsiyete ve Cinsiyetin Koruyucu Tutuma Göre Kovaryans Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	Önem Denetimi
Cinsiyet	2,596	1	2,596	0,114	P=0,736 önemsiz
Cinsiyet- Koruyucu Tutum	98,433	2	49,217	2,153	P=0,119 önemsiz
Hata	4479,886	196	22,857		
Toplam	5755,500	199			

Tablo 63 incelendiğinde araştırmaya katılan lise öğrencilerinin ebeveyn tutumlarının cinsiyete ($p= 0,736$) ve cinsiyetin koruyucu tutuma ($p=0,119$) ilişkin görüşlerinde $p<0,05$ düzeyinde anlamlı farklılık bulunamamıştır.

Tablo 64. Lise Öğrencilerinin Ebeveyn Tutumlarının Yaşa ve Yaşın Demokratik Tutuma Göre Kovaryans Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	Önem Denetimi
Yaş	199,464	3	66,488	2,399	P=0,069 önemsiz
Yaş- Demokratik Tutum	155,400	4	38,850	1,402	P=0,235 önemsiz
Hata	5321,699	192	27,717		
Toplam	5755,500	199			

Tablo 64 incelendiğinde araştırmaya katılan lise öğrencilerinin ebeveyn tutumlarının yaş düzeyine ($p= 0,069$) ve yaş düzeyinin demokratik tutuma ($p=0,235$) ilişkin görüşlerinde $p<0,05$ düzeyinde anlamlı farklılık bulunamamıştır.

Tablo 65. Lise Öğrencilerinin Ebeveyn Tutumlarının Yaşa ve Yaşın Otoriter Tutuma Göre Kovaryans Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	Önem Denetimi
Yaş	35,315	3	11,772	0,425	P=0,735 önemsiz
Yaş-Otoriter Tutum	156,335	4	39,084	1,410	P=0,232 önemsiz
Hata	5320,764	192	27,712		
Toplam	5755,500	199			

Tablo 65 incelendiğinde araştırmaya katılan lise öğrencilerinin ebeveyn tutumlarının yaş düzeyine ($p= 0,735$) ve yaş düzeyinin otoriter tutuma ($p=0,232$) ilişkin görüşlerinde $p<0,05$ düzeyinde anlamlı farklılık bulunamamıştır.

Tablo 66. Lise Öğrencilerinin Ebeveyn Tutumlarının Yaş ve Yaşın Koruyucu Tutuma Göre Kovaryans Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	Önem Denetimi
Yaş	58,250	3	19,417	0,695	P=0,556 önemsiz
Yaş-Koruyucu Tutum	109,451	4	27,363	0,979	P=0,420 önemsiz
Hata	5367,649	192	27,957		
Toplam	5755,500	199			

Tablo 66 incelendiğinde araştırmaya katılan lise öğrencilerinin ebeveyn tutumlarının yaş düzeyine ($p= 0,556$) ve yaş düzeyinin koruyucu tutuma ($p=0,420$) ilişkin görüşlerinde $p<0,05$ düzeyinde anlamlı farklılık bulunamamıştır.

Tablo 67. Lise Öğrencilerinin Ebeveyn Tutumlarının Anne Eğitim Düzeyine ve Anne Eğitim Düzeyinin Demokratik Tutuma Göre Kovaryans Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	Önem Denetimi
Anne Eğitimi	52,298	1	52,298	1,825	P=0,178 önemsiz
Anne Eğitimi- Demokratik Tutum	56,062	2	28,031	,978	P=0,378 önemsiz
Hata	5617,817	196	28,662		
Toplam	5755,500	199			

Tablo 67 incelendiğinde araştırmaya katılan lise öğrencilerinin ebeveyn tutumlarının anne eğitim düzeyine ($p= 0,178$) ve anne eğitim düzeyinin demokratik tutuma ($p=0,378$) ilişkin görüşlerinde $p<0,05$ düzeyinde anlamlı farklılık bulunamamıştır.

Tablo 68. Lise Öğrencilerinin Ebeveyn Tutumlarının Anne Eğitim Düzeyine ve Anne Eğitim Düzeyinin Otoriter Tutuma Göre Kovaryans Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	Önem Denetimi
Anne Eğitimi	10,762	1	10,762	0,376	P=0,541 önemsiz
Anne Eğitimi-Otoriter Tutum	57,575	2	28,788	1,005	P=0,368 önemsiz
Hata	5616,303	196	28,655		
Toplam	5755,500	199			

Tablo 68 incelendiğinde araştırmaya katılan lise öğrencilerinin ebeveyn tutumlarının anne eğitim düzeyine ($p= 0,541$) ve anne eğitim düzeyinin otoriter tutuma ($p=0,368$) ilişkin görüşlerinde $p<0,05$ düzeyinde anlamlı farklılık bulunamamıştır.

Tablo 69. Lise Öğrencilerinin Ebeveyn Tutumlarının Anne Eğitim Düzeyine ve Anne Eğitim Düzeyinin Koruyucu Tutuma Göre Kovaryans Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	Önem Denetimi
Anne Eğitimi	178,798	1	178,798	6,365	P=0,012 önemli
Anne Eğitimi-Koruyucu Tutum	167,966	2	83,983	2,990	P=0,053 önemsiz
Hata	5505,912	196	28,091		
Toplam	5755,500	199			

Tablo 69 incelendiğinde araştırmaya katılan lise öğrencilerinin ebeveyn tutumlarının anne eğitim düzeyine ($p= 0,012$) $p<0,05$ düzeyinde anlamlı farklılık bulunmuş ve anne eğitim düzeyinin koruyucu tutuma ($p=0,053$) ilişkin görüşlerinde $p<0,05$ düzeyinde anlamlı farklılık bulunamamıştır.

Tablo 70. Lise Öğrencilerinin Ebeveyn Tutumlarının Baba Eğitim Düzeyine ve Baba Eğitim Düzeyinin Demokratik Tutuma Göre Kovaryans Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	Önem Denetimi
Baba Eğitimi	97,095	2	48,548	1,716	P=0,183 önemsiz
Baba Eğitimi- Demokratik Tutum	77,952	3	25,984	0,918	P=0,433 önemsiz
Hata	5489,567	194	28,297		
Toplam	5755,500	199			

Tablo 70 incelendiğinde araştırmaya katılan lise öğrencilerinin ebeveyn tutumlarının baba eğitim düzeyine ($p= 0,183$) ve baba eğitim düzeyinin demokratik tutuma ($p=0,433$) ilişkin görüşlerinde $p<0,05$ düzeyinde anlamlı farklılık bulunamamıştır.

Tablo 71. Lise Öğrencilerinin Ebeveyn Tutumlarının Baba Eğitim Düzeyine ve Baba Eğitim Düzeyinin Otoriter Tutuma Göre Kovaryans Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	Önem Denetimi
Baba Eğitimi	21,222	2	10,611	0,374	P=0,688 önemsiz
Baba Eğitimi- Otoriter Tutum	66,861	3	22,287	0,786	P=0,503 önemsiz
Hata	5500,659	194	28,354		
Toplam	5755,500	199			

Tablo 71 incelendiğinde araştırmaya katılan lise öğrencilerinin ebeveyn tutumlarının baba eğitim düzeyine ($p= 0,688$) ve baba eğitim düzeyinin otoriter tutuma ($p=0,503$) ilişkin görüşlerinde $p<0,05$ düzeyinde anlamlı farklılık bulunamamıştır.

Tablo 72. Lise Öğrencilerinin Ebeveyn Tutumlarının Baba Eğitim Düzeyine ve Baba Eğitim Düzeyinin Koruyucu Tutuma Göre Kovaryans Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	Önem Denetimi
Baba Eğitimi	143,420	2	71,710	2,575	P=0,079 önemsiz
Baba Eğitimi- Koruyucu Tutum	164,949	3	54,983	1,974	P=0,119 önemsiz
Hata	5402,570	194	27,848		
Toplam	5755,500	199			

Tablo 72 incelendiğinde araştırmaya katılan lise öğrencilerinin ebeveyn tutumlarının baba eğitim düzeyine ($p= 0,079$) ve baba eğitim düzeyinin koruyucu tutuma ($p=0,119$) ilişkin görüşlerinde $p<0,05$ düzeyinde anlamlı farklılık bulunamamıştır.

Tablo 73. Lise Öğrencilerinin Ebeveyn Tutumlarının Sınıf Düzeyine ve Sınıf Düzeyinin Demokratik Tutuma Göre Kovaryans Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	Önem Denetimi
Sınıf	99,232	3	33,077	1,191	P=0,315 önemsiz
Sınıf- Demokratik Tutum	149,390	4	37,347	1,344	P=0,255 önemsiz
Hata	5305,832	191	27,779		
Toplam	5755,500	199			

Tablo 73 incelendiğinde araştırmaya katılan lise öğrencilerinin ebeveyn tutumlarının sınıf düzeyine ($p= 0,315$) ve sınıf düzeyinin demokratik tutuma ($p=0,255$) ilişkin görüşlerinde $p<0,05$ düzeyinde anlamlı farklılık bulunamamıştır.

Tablo 74. Lise Öğrencilerinin Ebeveyn Tutumlarının Sınıf Düzeyine ve Sınıf Düzeyinin Otoriter Tutuma Göre Kovaryans Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	Önem Denetimi
Sınıf	11,273	3	3,758	0,134	P=0,940 önemsiz
Sınıf-Otoriter Tutum	82,707	4	20,677	0,735	P=0,569 önemsiz
Hata	5372,514	191	28,128		
Toplam	5755,500	199			

Tablo 74 incelendiğinde araştırmaya katılan lise öğrencilerinin ebeveyn tutumlarının sınıf düzeyine ($p=0,940$) ve sınıf düzeyinin otoriter tutuma ($p=0,569$) ilişkin görüşlerinde $p<0,05$ düzeyinde anlamlı farklılık bulunamamıştır.

Tablo 75. Lise Öğrencilerinin Ebeveyn Tutumlarının Sınıf Düzeyine ve Sınıf Düzeyinin Koruyucu Tutuma Göre Kovaryans Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	Önem Denetimi
Sınıf	30,766	3	10,255	0,362	P=0,780 önemsiz
Sınıf-Koruyucu Tutum	45,205	4	11,301	0,399	P=0,809 önemsiz
Hata	5410,016	191	28,325		
Toplam	5755,500	199			

Tablo 75 incelendiğinde araştırmaya katılan lise öğrencilerinin ebeveyn tutumlarının sınıf düzeyine ($p=0,780$) ve sınıf düzeyinin koruyucu tutuma ($p=0,809$) ilişkin görüşlerinde $p<0,05$ düzeyinde anlamlı farklılık bulunamamıştır.

Tablo 76. Lise Öğrencilerinin Ebeveyn Tutumlarının Bilgisayar Olma Durumuna ve Bilgisayar Olma Durumunun Demokratik Tutuma Göre Kovaryans Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	Önem Denetimi
Bilgisayar	76,022	2	38,011	1,388	P=0,124 önemsiz
Bilgisayar-Demokratik Tutum	92,064	3	30,688	1,121	P=0,271 önemsiz
Hata	76,022	2	38,011	1,388	
Toplam	5755,500	199			

Tablo 76 incelendiğinde araştırmaya katılan lise öğrencilerinin ebeveyn tutumlarının bilgisayar olma durumuna ($p=0,124$) ve bilgisayar olma durumunun demokratik tutuma ($p=0,271$) ilişkin görüşlerinde $p<0,05$ düzeyinde anlamlı farklılık bulunamamıştır.

Tablo 77. Lise Öğrencilerinin Ebeveyn Tutumlarının Bilgisayar Olma Durumuna ve Bilgisayar Olma Durumunun Otoriter Tutuma Göre Kovaryans Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	Önem Denetimi
Bilgisayar	89,900	2	44,950	1,652	P=0,194 önemsiz
Bilgisayar-Otoriter Tutum	123,841	3	41,280	1,517	P=0,211 önemsiz
Hata	5279,749	194	27,215		
Toplam	5755,500	199			

Tablo 78 incelendiğinde araştırmaya katılan lise öğrencilerinin ebeveyn tutumlarının bilgisayar olma durumuna ($p=0,194$) ve bilgisayar olma durumunun otoriter tutuma ($p=0,211$) ilişkin görüşlerinde $p<0,05$ düzeyinde anlamlı farklılık bulunamamıştır.

Tablo 78. Lise Öğrencilerinin Ebeveyn Tutumlarının Bilgisayar Olma Durumuna ve Bilgisayar Olma Durumunun Koruyucu Tutuma Göre Kovaryans Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	Önem Denetimi
Bilgisayar	76,022	2	38,011	1,388	P=0,252 önemsiz
Bilgisayar-Koruyucu Tutum	92,064	3	30,688	1,121	P=0,342 önemsiz
Hata	5311,526	194	27,379		
Toplam	5755,500	199			

Tablo 78 incelendiğinde araştırmaya katılan lise öğrencilerinin ebeveyn tutumlarının bilgisayar olma durumuna ($p= 0,252$) ve bilgisayar olma durumunun koruyucu tutuma ($p=0,342$) ilişkin görüşlerinde $p<0,05$ düzeyinde anlamlı farklılık bulunamamıştır.

Tablo 79. Lise Öğrencilerinin Ebeveyn Tutumlarının Ailenin Toplam Aylık Gelirine ve Ailenin Toplam Aylık Gelirinin Demokratik Tutuma Göre Kovaryans Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	Önem Denetimi
Toplam Aylık Gelir	526,773	3	175,591	6,748	P=0,000 önemli
Toplam Aylık Gelir-Demokratik Tutum	419,858	4	104,964	4,034	P=0,004 önemli
Hata	4995,836	192	26,020		
Toplam	5755,500	199			

Tablo 79 incelendiğinde araştırmaya katılan lise öğrencilerinin ebeveyn tutumlarının ailenin toplam aylık gelirine ($p= 0,00$) ve ailenin toplam aylık gelirinin demokratik tutuma ($p=0,004$) ilişkin görüşlerinde $p<0,05$ düzeyinde anlamlı farklılık bulunmuştur.

Tablo 80. Lise Öğrencilerinin Ebeveyn Tutumlarının Ailenin Toplam Aylık Gelirine ve Ailenin Toplam Aylık Gelirinin Otoriter Tutuma Göre Kovaryans Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	Önem Denetimi
Toplam Aylık Gelir	51,225	3	17,075	0,622	P=0,601 önemsiz
Toplam Aylık Gelir-Otoriter Tutum	146,300	4	36,575	1,333	P=0,259 önemsiz
Hata	5269,393	192	27,445		
Toplam	5755,500	199			

Tablo 80 incelendiğinde araştırmaya katılan lise öğrencilerinin ebeveyn tutumlarının ailenin toplam aylık gelirine ($p= 0,601$) ve ailenin toplam aylık gelirinin otoriter tutuma ($p=0,259$) ilişkin görüşlerinde $p<0,05$ düzeyinde anlamlı farklılık bulunamamıştır.

Tablo 81. Lise Öğrencilerinin Ebeveyn Tutumlarının Ailenin Toplam Aylık Gelirine ve Ailenin Toplam Aylık Gelirinin Koruyucu Tutuma Göre Kovaryans Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	Önem Denetimi
Toplam Aylık Gelir	95,037	3	31,679	1,176	P=0,320 önemsiz
Toplam Aylık Gelir-Koruyucu Tutum	244,647	4	61,162	2,271	P=0,063 önemsiz
Hata	5171,046	192	26,933		
Toplam	5755,500	199			

Tablo 81 incelendiğinde araştırmaya katılan lise öğrencilerinin ebeveyn tutumlarının ailenin toplam aylık gelirine ($p= 0,320$) ve ailenin toplam aylık gelirinin koruyucu tutuma ($p=0,063$) ilişkin görüşlerinde $p<0,05$ düzeyinde anlamlı farklılık bulunamamıştır.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, lise öğrencilerinin algıladıkları anne baba tutumları ile dijital oyun bağımlılıkları arasındaki etkileşimin test edilmesi amacıyla yürütülen araştırmamızın bulguları doğrultusunda elde edilen sonuçlara yer verilecektir.

5.1.Sonuç

Çocukların gelişim süreçleri dikkate alındığında ilişki kurdukları kişilerin de büyük önemi vardır. Anne-babalar, tutum ve davranışları ile çocuklarının en önemli rol modelleri ve bilgi kaynaklarıdır. Bu nedenle ebeveynlerin tutumları, davranışları ve kullandıkları yöntemler çocukların kişiliklerinin oluşmasında, olumlu sosyal ilişkiler kurmasında ve toplum içerisinde sağlıklı bir birey olarak yer almasında belirleyici bir husustur.

Araştırmamızın sonuçlarına bakıldığında;

1. Lise öğrencilerinin algıladıkları ebeveyn tutumlarına ilişkin görüşleri değerlendirildiğinde; lise öğrencilerinin algıladıkları anne baba tutumu demokratik boyutuna ilişkin görüşleri arasında; en yüksek puan “Arkadaşlarımı eve çağırmama izin verir, geldiklerinde onlara iyi davranırdı.”, en düşük puan “Evde bir konu tartışılırken görüşlerimi söylemem için beni teşvik eder.” olarak belirlenmiştir. Lise öğrencilerinin algıladıkları anne baba tutumu otoriter boyutuna ilişkin görüşleri arasında; en yüksek puan “Fiziksel ve duygusal olarak kendisine yakın olmak istediğim zaman soğuk ve itici davranırdı.”, en düşük puan “Her yaptığım işin olumlu yanlarını değil kusurlarını görmüş ve beni eleştirmiştir.” olarak belirlenmiştir. Lise öğrencilerinin algıladıkları anne baba tutumu koruyucu boyutuna ilişkin görüşleri arasında; en yüksek puan “Her zaman başıma kötü bir şey gelecekmiş gibi beni koruyup kollamaya çalışır.”, en düşük puan “Beni kendi emellerine ulaştırmak için bir araç olarak kullanırdı.” olarak belirlenmiştir.

2.Lise öğrencilerinin algıladıkları ebeveyn tutumlarına ilişkin görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre değerlendirildiğinde; lise öğrencilerinin cinsiyetlerine göre algıladıkları anne baba tutumu demokratik tutuma ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmamıştır

3. Lise öğrencilerinin cinsiyetlerine göre algıladıkları anne baba tutumu otoriter boyutuna ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmamıştır.

4. Lise öğrencilerinin cinsiyetlerine göre algıladıkları anne baba tutumu-koruyucu tutuma ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmamıştır.

5.Lise öğrencilerinin algıladıkları anne baba tutumu ve yaş değişkeni ile ilişkili olup olmadığı incelendiğinde; lise öğrencilerinin yaş değişkenine göre algıladıkları anne baba tutumu demokratik tutuma ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmamıştır.

6.Lise öğrencilerinin yaş değişkenine göre algıladıkları anne baba tutumu otoriter tutuma ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmamıştır.

7. Lise öğrencilerinin yaş değişkenine göre algıladıkları anne baba tutumu koruyucu- tutuma ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmamıştır.

8.Lise öğrencilerinin algıladıkları anne baba tutumlarına ilişkin görüşlerinin anne eğitimi değişkenine göre değerlendirildiğinde; lise öğrencilerinin anne eğitimi değişkenine göre algıladıkları anne baba tutumu- demokratik tutuma ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmamıştır.

9.Lise öğrencilerinin anne eğitim durumuna göre algıladıkları anne baba tutumu-otoriter tutuma ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmamıştır.

10.Lise öğrencilerinin anne eğitim durumuna göre algıladıkları anne baba tutumu-koruyucu tutuma ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmamıştır.

11.Lise öğrencilerinin algıladıkları anne baba tutumu-demokratik tutum ile baba eğitimi ilişkisi değerlendirildiğinde; baba eğitimi değişkeninin anlamlı bir farklılık unsuru olmadığını görülmektedir.

12. Lise öğrencilerinin algıladıkları anne baba tutumu- otoriter tutum ile baba eğitimi ilişkisi değerlendirildiğinde; baba eğitim değişkeninin anlamlı bir farklılık unsuru olmadığını görülmektedir.

13. Lise öğrencilerinin algıladıkları anne baba tutumu- koruyucu tutum ile baba eğitimi ilişkisi değerlendirildiğinde; baba eğitim değişkeninin anlamlı bir farklılık unsuru olmadığını görülmektedir.

14.Lise öğrencilerinin algıladıkları ebeveyn tutumları-demokratik tutuma ilişkin görüşlerin sınıf düzeyi değişkeni göre değerlendirildiğinde; sınıf değişkeninin anlamlı bir farklılık unsuru olmadığını görülmektedir.

15.Lise öğrencilerinin algıladıkları ebeveyn tutumları- otoriter tutum ile sınıf düzeyi ilişkisi değerlendirildiğinde; sınıf değişkeninin anlamlı bir farklılık unsuru olmadığını görülmektedir.

16. Lise öğrencilerinin algıladıkları ebeveyn tutumları- otoriter tutum ile sınıf değişkenini ilişkisi değerlendirildiğinde; sınıf değişkeninin anlamlı bir farklılık unsuru olmadığını görülmektedir.

17.Lise öğrencilerinin algıladıkları ebeveyn tutumlarına ilişkin görüşlerin evlerinde bilgisayar olma durumu değişkeni göre değerlendirildiğinde; lise öğrencilerinin evde bilgisayar olma durumuna göre algıladıkları anne baba tutumu-demokratik tutuma ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmamıştır.

18. Lise öğrencilerinin algıladıkları ebeveyn tutumları- otoriter tutumun evde bilgisayar olma durumuna göre; ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmamıştır.

19. Lise öğrencilerinin evde bilgisayar olma durumuna göre algıladıkları anne baba tutumu- koruyucu tutuma ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmamıştır.

20.Lise öğrencilerinin algıladıkları ebeveyn tutumlarına ilişkin görüşlerin ailenin toplam aylık geliri değişkeni göre değerlendirildiğinde; ailenin toplam aylık geliri değişkeninin anlamlı bir farklılık unsuru olmadığını görülmektedir

21.Lise öğrencilerinin algıladıkları anne baba tutumu-otoriter tutum ile ailenin toplam aylık geliri ilişkisi değerlendirildiğinde; ailenin toplam aylık geliri değişkeninin anlamlı bir farklılık unsuru olmadığını görülmektedir.

22. Lise öğrencilerinin algıladıkları anne baba tutumu-koruyucu tutum ile ailenin toplam aylık geliri ilişkisi değerlendirildiğinde; ailenin toplam aylık geliri değişkeninin anlamlı bir farklılık unsuru olmadığını görülmektedir.

23.Lise öğrencilerinin dijital oyun bağımlılık düzeylerine ilişkin görüşleri değerlendirildiğinde; lise öğrencilerinin dijital oyun bağımlılıklarına ilişkin görüşleri arasında; en yüksek puan “Günlük yaşamdan uzaklaşmak için oyun oynadığın oldu mu?”, en düşük puan “Oyun oynamak için diğer önemli faaliyetleri (okul, iş, spor gibi) ihmal ettin mi?” olarak belirlenmiştir.

24.Lise öğrencilerinin dijital oyun bağımlılığı düzeylerine ilişkin görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre değerlendirildiğinde; lise öğrencilerinin cinsiyetlerine göre dijital oyun bağımlılığı düzeyine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmuştur. Buna göre araştırmaya katılan erkek öğrencilerin puanları kız öğrencilerin puanlarından daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Gökçearsan ve Günbatar (2012), Keser ve Esgi (2012) tarafından yapılan çalışmalarda erkek öğrencilerin dijital oyun bağımlılığı puanlarını kız öğrencilerin puanlarından daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

25.Lise öğrencilerinin dijital oyun bağımlılığı düzeyine ilişkin görüşlerini yaş değişkenine göre değerlendirildiğinde; yaş değişkeninin anlamlı bir farklılık unsuru olduğu görülmektedir. Elde edilen veriler doğrultusunda; 15 yaş düzeyinde olan lise öğrencileri ve 18 yaş düzeyinde olan lise öğrencileri arasında, 17 yaş düzeyinde olan lise öğrencileri ve 18 yaş düzeyinde olan lise öğrencileri arasında negatif yönlü bir farklılaşma olduğu görülmektedir. Bununla birlikte 18 yaş düzeyinde olan öğrencilerin 15 ve 17 yaş düzeylerindeki öğrenciler arasında ise pozitif yönlü bir farklılaşma olduğu görülmektedir. Elde edilen veriler doğrultusunda araştırmaya

katılan lise öğrencilerinin yaş düzeyleri arttıkça dijital oyun bağımlılığı düzeyleri azalmaktadır.

26.Lise öğrencilerinin dijital oyun bağımlılığı düzeylerine ilişkin görüşlerinin anne eğitimi değişkenine değerlendirildiğinde; lise öğrencilerinin anne eğitim durumuna göre dijital oyun bağımlılık düzeylerine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmamıştır.

27. Lise öğrencilerinin dijital oyun bağımlılığı düzeylerine ilişkin görüşlerinin baba eğitimi değişkenine göre değerlendirildiğinde; baba eğitim değişkeninin anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Baba eğitim düzeyi ilköğretim olan lise öğrencileri ve baba eğitim düzeyi lise olan öğrencileri arasında negatif yönlü bir farklılaşma olduğu görülmektedir. Bununla birlikte baba eğitim düzeyi lise olan öğrencilerin baba eğitim düzeyi ilköğretim olan öğrenciler arasında ise pozitif yönlü bir farklılaşma olduğu görülmektedir. Elde edilen veriler doğrultusunda araştırmaya katılan lise öğrencilerinin baba eğitim düzeyleri arttıkça dijital oyun bağımlılığı düzeyleri azalmaktadır Gökçearslan ve Durakoğlu (2014), tarafından yapılan çalışmada anne ve babanın eğitim düzeyi arttıkça öğrencilerin oyun bağımlılığı düzeyinin arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Şahin ve Tuğrul (2012), tarafından yapılan diğer bir araştırmada annenin eğitim düzeyi açısından benzer sonuçlar ortaya koyulurken babanın eğitim düzeyi açısından anlamlı farklılık bulunmamıştır. Bu bulgular bizim araştırmamızda elde ettiğimiz bulguların aksi yöndedir.

28.Lise öğrencilerinin dijital oyun bağımlılığı düzeylerine ilişkin görüşlerin evlerinde bilgisayar olma durumu değişkeni göre değerlendirildiğinde; lise öğrencilerinin evde bilgisayar olma durumuna göre algıladıkları ebeveyn tutumlarına ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmamıştır.

29.Lise öğrencilerinin dijital oyun bağımlılığı düzeylerine ilişkin görüşlerinin ailenin toplam aylık geliri değişkenine göre değerlendirildiğinde; ailenin toplam aylık geliri değişkeninin anlamlı bir farklılık unsuru olduğunu görülmektedir. Aile toplam aylık gelir düzeyi 2000 TL altında olan lise öğrencileri ve aile toplam aylık gelir düzeyi 4500 TL üstü olan lise öğrencileri arasında, aile toplam aylık gelir düzeyi 2000-3500 TL olan lise öğrencileri ve aile toplam aylık gelir düzeyi 4500 TL

üstü olan lise öğrencileri arasında, aile toplam aylık gelir düzeyi 3500-4500 TL olan lise öğrencileri ve aile toplam aylık gelir düzeyi 4500 TL üstü olan lise öğrencileri arasında, negatif yönlü bir farklılaşma olduğu görülmektedir. Bununla aile toplam aylık gelir düzeyi 4500 TL üstü olan lise öğrencileri ile aile toplam aylık gelir düzeyi 2000 TL altı olan, 2000-3000TL olan ve 3500-4500 TL olan lise öğrencileri arasında, ise pozitif yönlü bir farklılaşma olduğu görülmektedir. Elde edilen veriler doğrultusunda araştırmaya katılan lise öğrencilerinin aile toplam aylık gelir düzeyleri arttıkça dijital oyun bağımlılığı düzeyleri azalmaktadır.

30.Lise öğrencilerinin algıladıkları ebeveyn tutumları, dijital oyun bağımlılıkları üzerinde etkili midir? Sorusuna ilişkin korelasyon sonuçlarına göre; lise öğrencilerinin dijital oyun bağımlılıkları ile algıladıkları otoriter tutum, arasında “düşük” düzeyde, pozitif yönlü bir ilişki olduğu görülmektedir. Bununla birlikte, lise öğrencilerinin dijital oyun bağımlılıkları ile algıladıkları demokratik tutum, arasında “düşük” düzeyde, negatif yönlü bir ilişki olduğu görülmektedir. Lise öğrencilerinin dijital oyun bağımlılıkları ile algıladıkları koruyucu tutum, arasında ise “düşük” düzeyde, pozitif yönlü bir ilişki olduğu görülmektedir. Bu sonuçlar doğrultusunda, lise öğrencilerinin algıladıkları demokratik ebeveyn tutumu düzeyi arttıkça dijital oyun bağımlılığı düzeyi azalmaktadır sonucuna ulaşılmaktadır.

31.Lise öğrencilerinin algıladıkları ebeveyn tutumları, dijital oyun bağımlılıkları üzerindeki etkileri cinsiyet değişkenine göre değerlendirildiğinde; lise öğrencilerinin ebeveyn tutumlarının cinsiyet düzeyinde anlamlı farklılık bulunmuştur ve cinsiyetin demokratik tutuma göre görüşlerinde; anlamlı farklılık bulunamamıştır. Lise öğrencilerinin ebeveyn tutumlarının cinsiyete ve cinsiyetin otoriter tutuma göre görüşlerinde anlamlı farklılık bulunamamıştır. Lise öğrencilerinin ebeveyn tutumlarının cinsiyete ve cinsiyetin koruyucu tutuma göre görüşlerinde anlamlı farklılık bulunamamıştır.

32.Lise öğrencilerinin algıladıkları ebeveyn tutumları, dijital oyun bağımlılıkları üzerindeki etkileri yaş değişkenine göre değerlendirildiğinde; lise öğrencilerinin ebeveyn tutumlarının yaşa ve yaşın demokratik tutuma göre görüşlerinde anlamlı farklılık bulunamamıştır.

33.Lise öğrencilerinin algıladıkları ebeveyn tutumları, dijital oyun bağımlılıkları üzerindeki etkileri anne eğitim düzeyi değişkenine göre değerlendirildiğinde; lise öğrencilerinin ebeveyn tutumlarının anne eğitim düzeyine ve anne eğitim düzeyinin demokratik tutuma göre görüşlerinde anlamlı farklılık bulunamamıştır.

34. Lise öğrencilerinin ebeveyn tutumlarının anne eğitim düzeyine ve anne eğitim düzeyinin otoriter tutuma göre görüşlerinde anlamlı farklılık bulunamamıştır. Lise öğrencilerinin ebeveyn tutumlarının anne eğitim düzeyine ve anne eğitim düzeyinin koruyucu tutuma göre görüşlerinde anlamlı farklılık bulunamamıştır.

35.Lise öğrencilerinin algıladıkları ebeveyn tutumları, dijital oyun bağımlılıkları üzerindeki etkileri baba eğitim düzeyi değişkenine göre değerlendirildiğinde; lise öğrencilerinin ebeveyn tutumlarının baba eğitim düzeyine ve baba eğitim düzeyinin demokratik tutuma göre görüşlerinde anlamlı farklılık bulunamamıştır.

36.Lise öğrencilerinin ebeveyn tutumlarının baba eğitim düzeyine ve baba eğitim düzeyinin otoriter tutuma göre görüşlerinde anlamlı farklılık bulunamamıştır.

37.Lise öğrencilerinin ebeveyn tutumlarının baba eğitim düzeyine ve baba eğitim düzeyinin koruyucu tutuma göre görüşlerinde anlamlı farklılık bulunamamıştır.

38.Lise öğrencilerinin algıladıkları ebeveyn tutumları, dijital oyun bağımlılıkları üzerindeki etkileri sınıf düzeyi değişkenine göre değerlendirildiğinde; katılan lise öğrencilerinin ebeveyn tutumlarının sınıf düzeyine ve sınıf düzeyinin demokratik tutuma göre görüşlerinde anlamlı farklılık bulunamamıştır.

39.Lise öğrencilerinin ebeveyn tutumlarının sınıf düzeyine ve sınıf düzeyinin otoriter tutuma göre görüşlerinde anlamlı farklılık bulunamamıştır. Lise öğrencilerinin ebeveyn tutumlarının sınıf düzeyine ve sınıf düzeyinin koruyucu tutuma göre görüşlerinde anlamlı farklılık bulunamamıştır.

40.Lise öğrencilerinin algıladıkları ebeveyn tutumları, dijital oyun bağımlılıkları üzerindeki etkileri evde bilgisayar olma durumuna göre değerlendirildiğinde; katılan lise öğrencilerinin ebeveyn tutumlarının evde bilgisayar

olma durumuna ve evde bilgisayar olma durumunun demokratik tutuma göre görüşlerinde anlamlı farklılık bulunamamıştır.

41. Lise öğrencilerinin ebeveyn tutumlarının evde bilgisayar olma durumuna ve evde bilgisayar olma durumunun otoriter tutuma göre görüşlerinde anlamlı farklılık bulunamamıştır.

42. Katılan lise öğrencilerinin ebeveyn tutumlarının evde bilgisayar olma durumuna ve evde bilgisayar olma durumunun koruyucu tutuma göre görüşlerinde anlamlı farklılık bulunamamıştır.

43. Lise öğrencilerinin algıladıkları ebeveyn tutumları, dijital oyun bağımlılıkları üzerindeki etkileri ailenin toplam aylık gelirin göre değerlendirildiğinde; lise öğrencilerinin ebeveyn tutumlarının ailenin toplam aylık gelirin ve ailenin toplam aylık gelirin demokratik tutuma göre görüşlerinde anlamlı farklılık bulunmuştur.

44. Lise öğrencilerinin ebeveyn tutumlarının ailenin toplam aylık gelirin ve ailenin toplam aylık gelirin otoriter tutuma göre görüşlerinde anlamlı farklılık bulunamamıştır.

45. Lise öğrencilerinin ebeveyn tutumlarının ailenin toplam aylık gelirin ve ailenin toplam aylık gelirin koruyucu tutuma göre görüşlerinde anlamlı farklılık bulunamamıştır.

5.2.Öneriler

Araştırmamız genel olarak ele alındığında bazı sınırlı yönleri bulunmaktadır:

1.Araştırmada Ordu'nun Fatsa ilinde öğrenim gören 14 ile 19 yaş grubu lise öğrencilerinin yer alması, çalışma sonuçlarını bütün bölgeleri ve yaş gruplarına genellemeyi mümkün kılmamaktadır.

2.Bu araştırmanın aynısının Türkiye'nin diğer yerlerinde bulunan okullarda hatta imkan varsa tüm Türkiye düzeyinde yapılması uygun olur.

3. Anne, baba ve çocuk arasındaki ilişkinin birçok konuyu olduğu gibi dijital oyun bağımlılığını da etkilediği bilinmektedir. Bu sebeple okullardaki rehberlik servisleri tarafından yürütülecek, anne-baba tutumları konusunda bilgilendirmeye yönelik çeşitli seminer ve eğitimler, farkındalık düzeyini arttırılmasında etkili olacaktır.

KAYNAKÇA

- AMATEM. (2008), Bilgisayar Ve İntenet, Ankara
- Anderson Ca, Shibuya A, Ihori N Ve Ark. (2010) Violent Video Game Effects On Aggression, Empathy, And Prosocial Behavior İn Eastern And Western Countries: A Meta-Analytic Review. Psychol Bull 136: 151-173.
- ASAGEM. (2008), İnternet Kullanımı Ve Aşç Araştırması
- Atalay, B.(1992), Divanü Lügati't-Türk Tercümesi. I.Cilt, Ankara, S.242
- Ayan, S. Ve Memiş, U. A. (2012), Erken Çocukluk Döneminde Oyun, Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi Ve Spor Bilim Dergisi, C.14 (2): 143-149.
- Aydın, Betül, (2002), “Gelişim Psikolojisi”, İstanbul: Sfn Baskı.
- Bayırtepe, E., & Tüzün, H. (2007). Oyun-Tabanlı Öğrenme Ortamlarının Öğrencilerin Bilgisayar Dersindeki Başarıları Ve Öz-Yeterlik Algıları Üzerine Etkileri (The Effects Of Game-Based Learning Environments On Students' Achievement And Self-Efficacy İn A Computer Course). Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 33, 41-54
- Bıçakçı, Y. M. (2004). Annesi Çalışan Ve Çalışmayan Çocukların Anne Baba Tutumlarını Algılamalarının Ve Benlik İmajlarının İncelenmesi. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Bilal, G. (1984). Demokratik Ve Otoriter Olarak Algılanan Ana-Baba Tutumlarının Çocukların Uyum Düzeylerine Etkisi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Bilir, Ş. Ve Dabanlı, D. (1981) Ergenlik Çağındakinin Sosyal Gelişimine Aile Tutumlarının Etkisinin Araştırılması. Aile Yazıları Iıı. Dikeçligil, B. Ve Çiğdem, A. (Ed.) Tc Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Yayınları, Bilim Serisi, (1990), 5/11.
- Binark, M Ve Sütçü, G; Dijital Oyun, Kalkedon Yayınları, İstanbul, 2008.

Castrucci, B.C., Gerlach, K.K., (2006), Understanding The Association Between Authoritative Parenting And Adolescent Between Authoritative Parenting And Adolescent Smoking, Maternal And Child Health Journal, 10 (2), 217-224

Cinel, N. (2006). Farklı Sosyo Ekonomik Düzeydeki 3-6 Yaş Çocuğu Olan Anne Babaların Oyuncak Ve Oyun Materyalleri Hakkındaki Görüşlerinin Ve Bu Yaş Grubu Çocukların Sahip Oldukları Oyuncak Ve Oyun Materyallerinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Çağdaş, A Ve Seçer, Z, (2005), Anne Baba Eğitimi, B.1, S.241,262, Eğitim Kitapevi, Konya

Çakmen, Ferah Oğuz; “İlkokul Üç, Dört Ve Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Bağımlılık Eğilimleri Ve Anne-Babalarının Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2004

Çalışkan, N. Ve Karadağ, E. (2008). Kuramdan-Uygulamaya İlköğretimde Drama “Oyun Ve İşleniş Örnekleriyle”. (2. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.

Çavuş, S. , Ayhan, B. ve Tuncer, M. (2016). Bilgisayar Oyunları ve Bağımlılık: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Alan Araştırması, Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi Süreli Elektronik Dergi, sayı 43.

Çeçen, R. (2008), Öğrencilerinin Cinsiyetlerine Ve Anababa Tutum Algılarına Göre Yalnızlık Ve Sosyal Destek Düzeylerinin İncelenmesi, Türk Eğitim Bilimleri Dergisi Yaz 2008, 6(3), 415-431

Day, David M., Peterson-Badald, Michale - Shea, Barb (2002). “Parenting Style As A Context For The Development Of Adolescents Thinking Rights”. Social Sciences And Humanities Research Council Of Canada. Web: [Http://Www.Eric.Ed.Gov/Pdfs/Ed464746.Pdf](http://www.eric.ed.gov/Pdfs/Ed464746.Pdf) Adresinden 15.03.2017’ De Alınmıştır.

Diken, İ. H. (Editör). (2012). Erken Çocukluk Eğitimi. (2 . Baskı). Ankara, Pegem Akademi Yayıncılık.

Doğu, B; Popüler Kùltürün Tüketim Aracı Olarak Bilgisayar Oyunlarında Sunulan Yaşam Tarzı, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 2006.

Dokuyan, M. (2016), 12.Sınıf Öğrencilerinde Algılanan Anne-Baba Tutumları İle Benlik Saygısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, C.2, S.2, s.1-21.

Dönmez N.B. Oyun Kitabı, İstanbul, Esin Yayınevi, 2000: 46.

Drummond A, Sauer Jd (2014) Video-Games Do Not Negatively Impact Adolescent Academic Performance In Science, Mathematics Or Reading. Plos One 9: E87943.

EĞİTEK. (2008), Eğitim Sisteminde İnternet Ve Bilgisayar Oyunlarına Yönelik Çalışmalar, Konuyla İlgili Görüş Ve Öneriler, Ankara.

Ergün, M. (1980). Oyun Ve Oyuncak Üzerine. Milli Eğitim Dergisi, I/1, 102-119.

Erkan S., Kaya, A. (2005). "Üniversite Giriş Sınavına Hazırlanan Öğrencilerin Ailelerine Yönelik Bir Grup Rehberliği Programı". Grupla Psikolojik Danışma Ve Rehberlik Programı. Pegem Yayınevi. 1. Baskı . Ankara.

Geçtan, E. (1990). Psikanaliz Ve Sonrası. Remzi Kitabevi. 4. Basım. İstanbul.

Geçtan, E. (1992). Çağdaş Yaşam Ve Normal Dışı Davranışlar. Remzi Kitabevi. 8. Basım. İstanbul

Gentile Da, Choo H, Liau Ak Ve Ark. (2011) Pathological Video Game Use Among Youths: A Two-Year Longitudinal Study. Pediatrics 127: E319-329.

Gökçearslan, Ş. ve Durakoğlu, A. (2014). Ortaokul Öğrencilerinin Bilgisayar Oyunu Bağımlılık Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi, Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi, 23, s. 419-435

Gökçearslan, Ş. ve Günbatır, M. S. (2012). Ortaöğretim Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığı. Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama Dergisi, 2, 10-12.

Hazar M. Beden Eğitimi Ve Sporda Oyunla Eğitim. Ankara, Tutibay Yayınları, 1996

- Horzum Mb (2011) İlköğretim Öğrencilerinin Bilgisayar Oyunu Bağımlılık Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi, Eğitim Ve Bilim 36.
- Irmak, A. Y. Ve Erdoğan, S. (2015). Dijital Oyun Bağımlılığı Ölçeği Türkçe Formunun Geçerliliği Ve Güvenilirliği, Dijital Oyun Bağımlılığı Ölçeği Türkçe Formunun Geçerliliği Ve Güvenilirliği, Anatolian Journal Of Psychiatry , 16(Special Issue.1).
- İkizoğlu, M. (1993). Demokratik Ve Otoriter Ana-Baba Tutumlarının, Lise Son Sınıf Öğrencilerinin Benlik Saygısı Üzerine Etkisi. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- İnal, Y., Kiraz, E. (2008). Bilgisayar Oyunları İdeoloji İçerir Mi? Eğitsel Ve Ticari Oyunlara Bakış. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, Cilt 6, Sayı 3, 523-544.
- Kadim M. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Oyun Öğretimine İlişkin Öz Yeterliliklerinin İncelenmesi, Bolu, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2012: 32.
- Kaya, A. B. (2013), Çevrimiçi Oyun Bağımlılığı Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışması, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi.
- Keser, H., ve Esgü, N. (2012). An Analysis of Self-Perceptions of Elementary School Students in Terms of Computer Game Addiction. Procedia - Social and Behavioral Sciences, 46, 247–251. doi:10.1016/j.sbspro.2012.05.101
- Koç, N. (2015). Okul Öncesi Dönem Adaptasyon Sürecinde Ayrılık Anksiyetesi Bozukluğu Geliştirmiş 48-66 Aylık Çocuklarda Ebeveyn Tutumlarının Etkisi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi.
- Kulaksızoğlu, Adnan, (1998), Ergenlik Psikolojisi, İstanbul: Remzi Kitabevi, 1.Baskı.
- Kuzgun, Y. (1972). “Ana-Baba Tutumlarının Kendini Gerçekleştirme Düzeyine Etkisi,” Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

- Lamborn, S. D., Mounts, N. S., Steinberg, L. Ve Dornbusch, S. M. (1991). Patterns Of Competence And Adjustment Among Adolescents From Authoritative, Authoritarian, Indulgent, And Neglectful Families. *Child Development*, 62(5), 1049-1065.
- Landis, P.H. Ve Stone, C.L. The Relationship Of Parental Authority Patterns Of Teenage Adjustments. Bull. No 538 Dupman, Wash, State Collage Of Washington. 1952.
- Lemmens Js, Valkenburg Pm, Peter J (2009) Development And Validation Of A Game Addiction Scale For Adolescents. *Media Psychol*, 12(Suppl.1)
- Lemmens Js, Valkenburg Pm, Peter J (2009) Development And Validation Of A Game Addiction Scale For Adolescents. *Media Psychol*, 12(Suppl.1)
- Mansager, E. & Volk, R. (2004). “ Parents’ Prism: Three Dimensions Of Effective Parenting”. *Journal Of Individual Psychology*. 60(3).
- Milevsky, Avidan - Schelechter, Melissa - Netter, Sarah; “Maternal And Paternal Parenting Styles İn Adolescents: Associations With Self-Esteem, Depression And Life Satisfsaction”, *Journal Of Child And Family Studies*: 16(1), 39-47, 2006.
- Muslu G.K. Ve Bolışık B (2009) Çocuk Ve Gençlerde İnternet Kullanımı. *Taf Preventive Medicine Bulletin*, 8(5):445-450.
- Onur & N. Güney (Ed.), Türkiye’de Çocuk Oyunları: Araştırmalar (S. 68-77). Ankara: Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma Ve Uygulama Merkezi.
- Onur, B. (1985). *Ergenlik Psikolojisi*. Hacettepe Taş Kitapçılık. Ankara.
- Özben, Ş. Ve Argun, Y. (2002). Okul Öncesi Ço Yetiştirme Tutumları İle İlgili Değişkenlerin İncelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14, 18-28.
- Öztürk, İ. (1990). Ana Baba Tutumlarının Üniversite Öğrencilerin Bağımsızlık, Duyguları Anlama, Yakınlık, Başatlık, Kendini Suçlama Ve Saldırganlık

Düzeyine Etkisi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Özyürek, A. ve Özkan, İ. (2015). Ergenlerin Algıladıkları Anne Baba Tutumları İle Sosyal Beceri Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, International Journal of Science Culture and Sport, Özel sayı 3.

Pilten, P., & Pilten, G. (2013). Okul Çağı Çocuklarının Oyun Kavramına İlişkin Algılarının Ve Oyun Tercihlerinin Değerlendirilmesi. Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 9(2), 15-31.

Razon, N. (1985), Okulöncesi Eğitimde Oyunun, Oyunda Yetişkinin İşlevi, Ya-Pa Okulöncesi Eğitimi Ve Yaygınlaştırılması Semineri, İstanbul.

Sayar, Ö. (2006). Yetiştirme Yurtlarında Akran Şiddet İ-Ankara’da İki Yetiştirme Yurdu Örneği-. Toplum Ve Sosyal Hizmet, 17 (1), 113-132.

Selçuk, Z. (2009). Eğitim Psikolojisi. 17. Baskı. İstanbul: Nobel Yayın Dağıtım.

Sertel, Ç. (2003). Aile Tutumlarının Sosyo-Kültürel Yapı ve Aile Fonksiyonları ile İlişkisi, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Senemoğlu, N. (2005). Gelişim Öğrenme Ve Öğretim, Kuramdan Uygulamaya. 12. Baskı. Ankara: Gazi Kitabevi.

Sezgin, S. (2016). İnsan Ve Oyun: Oyunların Dünü, Bugünü, Yarını, VIII. Uluslararası Eğitim Araştırma Kongresi, Çanakkale On sekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.

Sormaz, F. (2010), Çocukluk İmgesi Oyun Ve Oyuncak: Sosyo-Kültürel Bir Analiz, Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.

Sümer, N. (2006). Ergenlikte Ebeveyn Tutum Ve Davranışlarının Bağlanma Kaygısındaki Rolü, H. Ü. 11. Ergen Günleri Konuşma Metni.

- Şahin, F. Ve Özyürek, A. (2008), 5-6 Yaş Grubu Çocuğa Sahip Ebeveynlerin Demografik Özelliklerinin Çocuk Yetiştirme Tutumlarına Etkisinin İncelenmesi, Türk Eğitim Bilimleri Dergisi Yaz 2008, 6(3), 395-414
- Şahin, C., ve Tuğrul, V. M. (2012). İlköğretim öğrencilerinin bilgisayar oyunu bağımlılık düzeylerinin incelenmesi. Journal of World of Turks, 4(3), 115-130.
- Tarhan, N. (2007). Makul Çözüm – Aile İçi İletişim Rehberi, İstanbul: 8.Baskı, Timaş Yayınları.
- Thalemann R, Wolfing K, Grüsser Sm (2007) Specific Cue Reactivity On Computergamereleated Cues İn Excessive Gamers. Behav Neurosci 21:614- 618
- Toksöz, E. (2010). İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Zorbalık Eğilimleri Ve Aile Tutumu Arasındaki İlişki Üzerine Bir Araştırma: Eskişehir İli Örneği. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Turner,P.H&Haris,M.B(1984).Parental Attitudes And Preschool Childerens Social Competence,The Journal Geneticof Psychology,
- Tüfekçioğlu, U. (Editör). (2013). Çocukta Oyun Gelişimi. (2. Baskı). Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2279.
- Tüzün, H. (2006, Aralık). Bilgisayar Oyunlarının Yararları Ve Zararları. İ-Net-Tr'06, X1. Türkiye'de İnternet Konferansı'nda Sunulan Bildiri, Ankara, Türkiye
- Ulutaş A, Okul Öncesi Dönemde Belli Başlı Oyunların Çocukların Psikomotor Gelişimine Etkisi, Malatya, İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Ana Bilim Dalı, Okul Öncesi Eğitim Bilimi Dalı, Yüksek Lisans Tezi, 2011: 18.
- Ülkür, Nurper Savaş; Serap Buz, (1988), 5–6 Yaş Çocukları Ana-Babalarının Ödüllendirme Ve Cezalandırma Yöntemleri, Eğitim Ve Bilim, Sayı:69.
- Ünüvan, A, (2007). Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Anne ve Baba Tutumları ile Kendine Saygı Düzeylerinin İncelenmesi, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Vaughn, B. E., J. H. Block And J. Block.(1988). Parental Agreement On Child Rearingduring Early Childhood And The Psysiological Characteristics Of Adolescents .Child Development,.

Yavuzer, H. (2008). Doğum Öncesinden Ergenlik Sonuna Çocuk Psikolojisi, İstanbul: Remzi Kitabevi.

Yılmaz, A. (2009). İlköğretim Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Anne Baba Tutumları İle Kararsızlık Düzeyleri Arasındaki İlişki, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Yeditepe Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Yee N (2006) Motivations For Play İn Online Games. Cyberpsychol Behav 9:772-775

EKLER

Ek 1. Sosyodemografik Form

1) Cinsiyetiniz: Erkek () Kız ()

2) Yaşınız: _____

3) Annenizin Eğitim Düzeyi aşağıdakilerden hangisidir?

Okur Yazar Değil ()

İlkokul Mezunu ()

Lise Mezunu ()

Üniversite Mezunu ()

4) Babanızın Eğitim Düzeyi aşağıdakilerden hangisidir?

Okur Yazar Değil ()

İlkokul Mezunu ()

Lise Mezunu ()

Üniversite Mezunu ()

5) Lisede sınıf düzeyinizi işaretleyin.

Lise 1. sınıf ()

Lise 2. sınıf ()

Lise 3. sınıf ()

Lise 4. Sınıf ()

6) Evinizde bilgisayarınız var mı?

Evet () Hayır ()

7) Ailenizin toplam aylık gelirini işaretleyin.

2000 Tl'nin altında ()

2000 Tl ile 3500 Tl arasında ()

3500 Tl ile 4500 Tl arasında ()

4500 Tl'den fazla ()

Ek 2. Dijital Oyun Bağımlılığı Ölçeği (DOB-7)

<i>Lütfen, aşağıda belirtilen ifadeye katılma derecenizi, ifadenin hizasındaki ilgili kutucuğa (X) işareti koyarak işaretleyiniz.</i>	Hiçbir zaman	Nadiren	Bazen	Sık sık	Her zaman
1. Bir bilgisayar oyununu tüm gün boyunca oynamayı düşündün mü?					
2. Oyun için harcadığın zamanı giderek arttırdın mı?					
3. Günlük yaşamdan uzaklaşmak için oyun oynadığın oldu mu?					
4. Yakınındaki kişiler (aile bireyleri, arkadaşlar gibi) oyun süreni azaltmada başarısız oldu mu?					
5. Oyun oynayamadığın zaman kendini kötü hissettin mi?					
6. Oyunda harcadığın zaman konusunda yakınındaki kişiler ile (aile bireyleri, arkadaşlar gibi) kavga ettin mi?					
7. Oyun oynamak için diğer önemli faaliyetleri (okul, iş, spor gibi) ihmal ettin mi?					

EK 3. Anne –Baba Tutum Ölçeği (ABTÖ)

<i>Lütfen, aşağıda belirtilen ifadeye katılma derecenizi, ifadenin hizasındaki ilgili kutucuğa (X) işareti koyarak işaretleyiniz.</i>	Hiç Doğru Değil	Doğru Değil	Kısmen Doğru	Doğru	Çok Doğru
1. Bana her zaman güven duygusu vermiş ve beni sevdiğini hissettirmiştir.					
2. Çok yönlü gelişme için beni olanakları ölçüsünde desteklemiştir					
3. Her yaptığım işin olumlu yanlarını değil kusurlarını görmüş ve beni eleştirmiştir.					
4. Her zaman başıma kötü bir şey gelecekmiş gibi beni koruyup kollamaya çalışır.					
5. Aramızdaki ilişki ona içimi açmaya cesaret edemeyeceğim Kadar resmidir.					
6. Arkadaşlarımı eve çağırmama izin verir, geldiklerinde onlara iyi davranırdı.					
7. Elimden geldiği kadar, her konuda benim fikrimi almaya özen gösterir.					
8. Çevremizdeki çocuklarla beni karşılaştırır onların benden daha iyi olduklarını söylerdi.					
9. Bana hükmetmeye çalışır.					
10. Bugün bile alışverişe çıkacağım zaman kandırılacağımı düşünerek benimle gelmek ister.					
11. Benden her zaman gücümün üstünde başarı beklemiştir.					
12. Fiziksel ve duygusal olarak kendisine yakın olmak istediğim zaman soğuk ve itici davranırdı.					
13. Sorunlarımı onunla rahatlıkla konuşabilirim.					
14. Neden bazı şeyleri yapma ya da yapmamam gerektiğini bana açıklar.					
15. Birlikte olduğumuz zamanlar ilişkimiz çok arkadaşçadır.					

EK 3. Devam

16. Kendi istediği mesleği seçmem konusunda beni zorlamıştır.					
17. Sevmediğim yemekleri bana yarayacağı düşüncesi ile zorla yedirirdi.					
18. Sınavlarda hep üstün başarı göstermemi istemiştir.					
19. Kendimi yönetebileceğim yaşlarda bile gittiği her yere beni de götürür, benim evde yalnız kalmamdan kaygılanırdı.					
20. Evde bir konu tartışılırken görüşlerimi söylemem için beni teşvik eder.					
21. Küçük yaşımdan itibaren ders çalışma ve okuma alışkanlığı kazanmam konusunda bana yardımcı olmuştur.					
22. Küçüklüğümde bana yeterince vakit ayırır; parka, Sinemaya götürmeyi ihmal etmezdi.					
23. Benim gibi bir evladı olduğu için kendini bahtsız hissettiğini sanıyorum.					
24. Okulda başarılı olmam konusunda beni zorlar, düşük not aldığımda beni cezalandırırdı.					
25. Beni kendi emellerine ulaştırmak için bir araç olarak Kullanırdı					
26. Beni daima yapabileceğimden fazlasını yapmaya zorlar.					
27. Paramı nerelere harcadığımı ayrıntılı bir biçimde denetler.					
28. Her zaman her işte kusursuz olmam gerektiği inancındadır					
29. Ona yakınlaşmak istediğimde bana sıcak bir şekilde karşılık verir					
30. Bana önemli ve değerli bir kişi olduğum inancını aşlamıştır.					
31. Cinsellik konusunda karşılaştığım sorunları kendisine anlatmak istediğimde hep ilgisiz kalmıştır.					

EK 3. Devam

32. Benim iyiliğimi istediğini, benim için neyin iyi olduğunu ancak kendisinin bileceğini söyler.					
33. Her zaman nerede olduğumu ve ne yaptığımı merak eder.					
34. İyi bir iş yaptığımda beni övmekten çok daha iyisini Yapmam.					
35. Cinsel konularda çok tutucu olduğu için onun yanında bu konulara ilgi gösteremem					
36. Aile ile ilgili kararlar alınırken benimde fikrimi öğrenmek ister					
37. Beni olduğum gibi kabul etmiştir.					
38. Başkalarına benden daha çok önem verir ve onlara daha nazik davranır.					
39. Günlük olaylar hakkında anlattıklarımı ilgi ile dinler ve bana açıklayıcı cevaplar verir.					
40. Benimle genellikle sert bir tonda ve emrederek konuşur.					

EK-4: ETİK KURUL KARARI



T.C.
HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
GİRİŞİMSSEL OLMAYAN KLİNİK ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU

SAYI : 51
KONU: Etik Kurul İzni

23.02.2017

Sayın; Beyzanur ENİ

Haliç Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu tarafından yapmış olduğunuz başvuru incelenmiş olup, Yard. Doç. Dr. Yaşar YAVUZ'un danışmanlığında "Lise Öğrencilerinin Digital Oyun Bağımlılığı ve Algıladıkları Ebeveyn Tutumlarının Değerlendirilmesi" isimli araştırma kurulumuzun 23.02.2017 tarihli toplantısında etik yönden uygun bulunmuştur.

Bilgilerinize sunarım.

Prof .Dr. Melek Güneş YAVUZER
Etik Kurul Başkan Yardımcısı

EK.Etik Kurul Kararı

Sütlüce Mah. İmrahor Cad. No:82 Beyoğlu- İSTANBUL
Tel: 0212 924 24 44/2704 Faks: 0212 343 08 78
etikkurul@halic.edu.tr İnternet:www.halic

EK-5: MİLLÎ EĞİTİM İZİN BELGESİ



T.C.
FATSA KAYMAKAMLIĞI
İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 28042951-44-E.952817
Konu : Anket Çalışması

24.01.2017

FATSA İLÇE MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : a) Beyzanur ENİ'nin bila tarihli dilekçesi.
b) Şeymanur ENİ'nin bila tarihli dilekçesi.

Haliç Üniversitesi Yüksek Lisans Öğrencileri Beyzanur ENİ ve Şeymanur ENİ'nin "Lise Öğrencilerinin Dijital Oyun Bağımlılığı ve Algıladıkları Ebeveyn tutumlarına etkisi " ve "Lise Öğrencilerinin Sosyal Medya Kullanma Sıklığının Yalnızlık Algılarına Etkisi " konularında İlçemiz Fatsa Anadolu Lisesi ile Necip Fazıl Kısakürek Anadolu Lisesinde anket çalışması yapmak isteklerine ilişkin ilgi (a) ve (b) dilekçeler incelenmiştir.

İlgi (a) ve ilgi (b) dilekçelerde belirtilen anketlerin Fatsa Anadolu Lisesi ve Necip Fazıl Kısakürek Anadolu Lisesinde eğitim öğretimi aksatmadan yürütülmesi uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınızı arz ederim.

Ramazan TÖNGEL
Şube Müdürü

OLUR
24.01.2017

Ekrem CİNOĞLU
İlçe Milli Eğitim Müdürü

Güvenli Elektronik İmza
Aşlı ile Aynıdır
24.01/2017
EYYUP AKKİRAZ
Memur

M.K.P.Mahallesi Hükümet Konağı
Elektronik Ağ: www.meb.gov.tr
e-posta: fatsa52@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: Eyyup AKKİRAZ Memur
Tel: (0 452) 423 11 51 dahili 124
Faks: (0 452) 423 46 78

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 4d29-6607-30d6-8823-858d kodu ile teyit edilebilir.

ÖZGEÇMİŞ

Beyzanur ENİ, 03.01.1992 tarihinde ORDU/FATSA ilçesinde doğdu. Sakarya ilköğretim okulunu bitirdikten sonra Necip Fazıl Kısakürek Anadolu Lisesi'nde okudu.2011 yılında Haliç Üniversitesi Psikoloji Bölümüne girdi ve 2015 yılında mezun oldu. Ardından 2015 yılında Haliç Üniversitesi Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Programına başladı. Ayrıca zekâ ve objektif test eğitimleri almaya devam etmektedir.



LİSE ÖĞRENCİLERİNİN DİJİTAL OYUN BAĞIMLILIĞI VE ALGILADIKLARI EBEVEYN TUTUMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

- 01-Haz-2017 11:37 EEST' de işleme konu
- NUMARA: 820945467
- Kelime Sayısı: 19534

Benzerlik Endeksi %16
Kaynağa göre Benzerlik Internet Sources: %14
Yayınlar: % 4
Öğrenci Ödevleri: % 6

Görüldü
Yrd. Doç. Dr.
Yasar Yavuz


kaynaklar:

1

2% match (09-Tem-2015 tarihli internet)

<http://acikerisim.selcuk.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/2404/280623.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

2

1% match (16-Nis-2016 tarihli internet)

<http://earsiv.arel.edu.tr/jspui/bitstream/1/1029/1/10021092.pdf>

3

1% match (05-Haz-2016 tarihli internet)

<http://docplayer.biz.tr/15099703-Arastirma-original-article-dijital-oyun-bagimliliği-olcegi-turkce-formunun-geçerliliği-ve-güvenilirliği.html>

4

1% match (09-Mar-2016 tarihli internet)

<http://www.turkpsikiyatri.com/Data/UnpublishedArticles/20y2to.pdf>

5

1% match (08-Ara-2016 tarihli internet)

http://www.uebk.org/UEBK_bildiri_ozetleri.pdf

6

1% match (yayınlar)

["ÜNİVERSİTE GİRİŞ SINAVLARINA HAZIRLANAN LİSE SON SINIF ÖĞRENCİLERİNİN SINAV KAYGILARI ÜZERİNDE AİLE FAKTÖRÜNÜN ETKİ..", e-Journal of New World Sciences Academy \(NWSA\)/13063111, 20110101](#)

7

1% match (23-Ara-2009 tarihli internet)

<http://www.turkyuzme.com/yuzmeakademik/20071219-yuzmenin-fiziksel-fizyolojik-etkileri.pdf>

8

< 1% match (15-May-2016 tarihli internet)

http://egitim.sakarya.edu.tr/sites/egitim.sakarya.edu.tr/file/ULES-Lisansustu_egitim_cilt21.pdf

9

< 1% match (29-May-2015 tarihli internet)

http://www.ataturkuni.com/ow_userfiles/plugins/forum/attachment_1311_544130ab203a6_544130a066d65_%C3%87OCUK-VE-OYUN-6.pdf

10

< 1% match (28-Eyl-2015 tarihli öğrenci ödevleri)

[Submitted to Beykent Universitesi on 2015-09-28](#)

11

< 1% match (18-May-2017 tarihli öğrenci ödevleri)

[Submitted to European University of Lefke on 2017-05-18](#)

12

< 1% match (11-Haz-2016 tarihli öğrenci ödevleri)

[Submitted to Beykent Universitesi on 2016-06-11](#)

13

< 1% match (02-Haz-2015 tarihli internet)

http://acikerisim.selcuk.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/529/seher_akdeniz_tez.pdf?sequence=1

14

< 1% match (27-May-2016 tarihli internet)

<http://acikerisim.deu.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/12345/6787/253638.pdf?isAllowed=y&sequence=1>

15

< 1% match (25-Oca-2013 tarihli internet)

<http://www.5nnnnn1k.com/portal/activity.php>

16

< 1% match (11-Mar-2016 tarihli internet)

http://www.sosyalarastirmalar.com/cilt8/sayi41_pdf/4sosyoloji_psikoloji_felsefe/gundas_ayhan_recepkocak.pdf

17

< 1% match (09-Eki-2015 tarihli öğrenci ödevleri)

[Submitted to Istanbul Aydin University on 2015-10-09](#)

18

< 1% match (18-May-2015 tarihli internet)

http://halksagligiokulu.org/anasayfa/components/com_booklibrary/ebooks/17UHSKK.pdf

19

< 1% match (07-Nis-2015 tarihli internet)

<http://193.140.180.119/tez/T01506.pdf>

20

< 1% match (31-May-2012 tarihli internet)

<http://web.firat.edu.tr/icits2011/papers/27723.pdf>

21

< 1% match (30-May-2016 tarihli internet)

<http://acikerisim.deu.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/12345/7466/189816.pdf?isAllowed=y&sequence=1>

22

- < 1% match (02-Oca-2016 tarihli internet)
<http://kutuphane.pamukkale.edu.tr/katalog/0065603.pdf>
23
- < 1% match (08-May-2017 tarihli öğrenci ödevleri)
[Submitted to Akdeniz University on 2017-05-08](#)
24
- < 1% match (05-Ara-2016 tarihli internet)
http://www.eab.org.tr/eab/media/kitap/EAB_Kongre_Kitap_2012.pdf
25
- < 1% match (19-Şub-2014 tarihli internet)
<http://share.pdfonline.com/64a4b11ffa984cf9a84a8256219dc774/1841.htm>
26
- < 1% match (09-May-2017 tarihli internet)
<http://www.bebekolay.com/yazi-anne-babanin-tutumu-ve-cocuklarin-kisilikleri-uzerindeki-etkisi-12354.html>
27
- < 1% match (20-May-2016 tarihli internet)
<http://www.slideserve.com/ajaxe/ocuk-gel-m-ve-e-t-m>
28
- < 1% match (08-May-2012 tarihli internet)
<http://www.yuvarehberim.com/alican-kaya/>
29
- < 1% match (27-Şub-2017 tarihli internet)
<http://mevzuat.mersin.edu.tr/haberler/339641/xiv-mersin-matematik-olimpiyatları>
30
- < 1% match (31-Ara-2015 tarihli internet)
<http://efdergi.yyu.edu.tr/makaleler/cilt12/oooabdyuefd12062014y.pdf>
31
- < 1% match (03-Eki-2016 tarihli internet)
<https://es.scribd.com/doc/16699403/Cocuk-Conference-Book-I>
32
- < 1% match (29-Haz-2015 tarihli internet)
http://katalog.hacettepe.edu.tr/client/tr_TR/search/asset/129478
33
- < 1% match (04-Haz-2015 tarihli öğrenci ödevleri)
[Submitted to Istanbul Aydin University on 2015-06-04](#)
34
- < 1% match (19-Oca-2016 tarihli internet)
<http://dspace.adiyaman.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/141/47-%20Aycan%20%C3%96ZYA%C5%9EAR.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
35
- < 1% match (24-Ağu-2016 tarihli öğrenci ödevleri)
[Submitted to Beykent Universitesi on 2016-08-24](#)
36
- < 1% match (04-Haz-2015 tarihli internet)

<http://library.cu.edu.tr/tezler/8342.pdf>

37

< 1% match (yayınlar)

[Gömlüksiz, Mehmet Nuri. "Yeni Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programının Uygulamadaki Etkililiğinin Değerlendirilmesi", Educational Administration: Theory & Practice/13004832, 20060801](#)

38

< 1% match (09-May-2016 tarihli öğrenci ödevleri)

[Submitted to Isik University on 2016-05-09](#)

39

< 1% match (25-Oca-2017 tarihli öğrenci ödevleri)

[Submitted to Haliç Üniversitesi on 2017-01-25](#)

40

< 1% match (04-Kas-2015 tarihli internet)

<http://iibfdergi.sdu.edu.tr/assets/uploads/sites/352/files/yil-2015-cilt-20-sayi-3-yazi-12-11092015.pdf>

41

< 1% match (27-Oca-2016 tarihli internet)

http://dosyayukleme.ahievran.edu.tr/dosyalar/2-uMMuguLsuM_TA%C5%9EKiN.pdf

42

< 1% match (22-Şub-2016 tarihli öğrenci ödevleri)

[Submitted to Canakkale Onsekiz Mart University on 2016-02-22](#)

43

< 1% match (08-Mar-2017 tarihli öğrenci ödevleri)

[Submitted to TechKnowledge Turkey on 2017-03-08](#)

44

< 1% match (24-May-2017 tarihli öğrenci ödevleri)

[Submitted to Bahcesehir University on 2017-05-24](#)

45

< 1% match (26-Oca-2017 tarihli öğrenci ödevleri)

[Submitted to Haliç Üniversitesi on 2017-01-26](#)

46

< 1% match (03-Haz-2014 tarihli öğrenci ödevleri)

[Submitted to Fatih University on 2014-06-03](#)

47

< 1% match (17-Kas-2015 tarihli öğrenci ödevleri)

[Submitted to Gaziantep Aniversitesi on 2015-11-17](#)

48

< 1% match (26-Oca-2017 tarihli öğrenci ödevleri)

[Submitted to Haliç Üniversitesi on 2017-01-26](#)

49

< 1% match (16-Ara-2015 tarihli internet)

http://www.eab.org.tr/eab/media/kitap/EAB_Kongre_Kitap_2014.pdf

50

< 1% match (12-Oca-2014 tarihli internet)

http://www.zgefdergi.com/Makaleler/345514704_17_05_Hevadanli-Ekici.pdf

51

< 1% match (09-Haz-2015 tarihli internet)

<http://www.slideshare.net/UmutVakfi/su-ilemi-ve-ilememi-ergenlerin-adil-dnya-inanci>

52

< 1% match (10-Mar-2016 tarihli internet)

<http://www.slideserve.com/nikki/anne-baba-tutumu-haz-rlayan-fatma-mutlu-07129036>

53

< 1% match (21-Ara-2015 tarihli internet)

<http://rtuk.gov.tr/Icerik/DownloadReport/14>

54

< 1% match (yayınlar)

ÇEÇEN, A. Rezan. "Öğrencilerinin Cinsiyetlerine ve Anababa Tutum Algılarına Göre Yalnızlık ve Sosyal Destek Düzeylerinin İncelenmesi", Gazi Üniversitesi, 2008.

55

< 1% match (yayınlar)

ŞAHİN, Cengiz and TUĞRUL, Veysel Murat. "İLKÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN BİLGİSAYAR OYUNU BAĞIMLILIK DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ", Journal of World of Turks / Zeitschrift für die Welt der Türken, 2012.

56

< 1% match (yayınlar)

ERİGÜÇ, Gülsün and ERİŞ, Hüseyin. "Sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerinin iletişim becerileri: Harran üniversitesi örneği", Dicle Üniversitesi, 2013.

57

< 1% match (yayınlar)

ÇAKIR, Özlem, AYAS, Tuncay and HORZUM, Mehmet Barış. "An investigation of university students' internet and game addiction with respect to several variables", TUBITAK, 2011.

58

< 1% match (09-Oca-2013 tarihli öğrenci ödevleri)

Submitted to Fatih University on 2013-01-09

59

< 1% match (25-Oca-2016 tarihli öğrenci ödevleri)

Submitted to European University of Lefke on 2016-01-25

60

< 1% match (27-Şub-2017 tarihli internet)

<http://dergipark.gov.tr/search/5?q=+benlik+sayg%C4%B1s%C4%B1şion=articles>

61

< 1% match (yayınlar)

EROĞUL, Rezan ÇEÇEN and ÖRKÜN, Ümran. "TEKSTİL SEKTÖRÜMAVİ YAKA ÇALIŞANLARININ YAŞAM DOYUMU VE TÜKENMİŞLİK DÜZEYLERİNİN İŞ DOYUMU TARAFINDAN YORDANMASI", Journal of the Cukurova University Institute of Social Sciences, 2012.

62

< 1% match (24-Tem-2015 tarihli öğrenci ödevleri)

Submitted to Bahcesehir University on 2015-07-24

63

< 1% match (26-Tem-2016 tarihli öğrenci ödevleri)
[Submitted to Eastern Mediterranean University on 2016-07-26](#)

64

< 1% match (22-Eki-2012 tarihli öğrenci ödevleri)
[Submitted to TED Ankara College on 2012-10-22](#)

65

< 1% match (31-Ağu-2015 tarihli internet)
<http://www.tebd.gazi.edu.tr/index.php/tebd/article/download/239/224>

66

< 1% match (27-May-2016 tarihli internet)
<http://acikerisim.deu.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/12345/6863/215780.pdf?isAllowed=y&sequence=1>

67

< 1% match (26-Ara-2015 tarihli internet)
http://kefad.ahievran.edu.tr/archieve/pdfiler/Cilt15Sayi1/JKEF_15_1_2014_81-99.pdf

68

< 1% match (yayınlar)
[SEZER, Özcan and OĞUZ, Vuslat. "Üniversite öğrencilerinde kendilerini değerlendirmelerinin ana baba tutumları ve bazı sosyo demografik değişkenler açısından incelenmesi", Kastamonu Üniversitesi, 2010.](#)

69

< 1% match (30-May-2017 tarihli öğrenci ödevleri)
[Submitted to Çankırı Karatekin University on 2017-05-30](#)

70

< 1% match (05-Eyl-2011 tarihli internet)
<http://emirdagimamhatip.tr.gg/Yeni-yazar&%23305%3Bm&%23305%3Bz&%23305%3Bn-ilk-yaz&%23305%3Bs&%23305%3B--.htm>

71

< 1% match (09-Mar-2016 tarihli internet)
http://www.jasstudies.com/Makaleler/187638982_15-Oya.pdf

72

< 1% match (05-Şub-2017 tarihli internet)
<http://acikarsiv.ankara.edu.tr/browse/3131/3982.pdf>

73

< 1% match (27-May-2016 tarihli internet)
<http://acikerisim.deu.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/12345/7311/220323.pdf?isAllowed=y&sequence=1>

74

< 1% match (08-Şub-2014 tarihli internet)
<http://share.pdfonline.com/2014/1/16/8a34ba39a6c34a518975fc40e130f3f2/1367.htm>

75

< 1% match (yayınlar)
[AKGÜN, İsmail Hakkı. "YEDİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN SOSYAL BİLGİLER DERSİ BİLİM, TEKNOLOJİ VE TOPLUM ÖĞRENME ALANINA YÖNELİK AKADEMİK BAŞARILARININ BAZI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ", Atatürk Üniversitesi Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü, 2015.](#)

76

< 1% match (13-Eyl-2013 tarihli internet)

[http://ebad-jesr.com/images/MAKALE_ARSIV/C1_S1makaleler/1%20\(1\)%20-%203.pdf](http://ebad-jesr.com/images/MAKALE_ARSIV/C1_S1makaleler/1%20(1)%20-%203.pdf)

77

< 1% match (22-Eki-2015 tarihli internet)

http://www.researchgate.net/publication/267850610_Fen_ve_Matematik_Alanlar_retmen_Adaylar_nda_Bilgisayar_Okuryazarl

78

< 1% match (20-Tem-2016 tarihli internet)

<http://docplayer.biz.tr/8785656-T-c-karamanoglu-mehmetbey-universitesi-sosyal-bilimler-enstitusu.html>

79

< 1% match (04-Ara-2013 tarihli internet)

http://www.jasstudies.com/Makaleler/2108496720_26G%c3%bcrb%c3%bczFatih-501-517.pdf

80

< 1% match (09-Eki-2010 tarihli internet)

[http://www.pixelrage.ro/games/Rayman-Raving-Rabbids-3-\(Wii\)/infobox978.html](http://www.pixelrage.ro/games/Rayman-Raving-Rabbids-3-(Wii)/infobox978.html)

81

< 1% match (yayınlar)

[ALVURDU, Sümer and ŞENEL, Ömer. "Lise eğitimi sürecindeki futbolcu öğrencilerin sorunları \(Ankara ili örneği\)", Ankara Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, 2010.](#)

82

< 1% match (16-Kas-2015 tarihli internet)

http://www.egitim.hacettepe.edu.tr/belge/8_bildiri_ozetleri_4mayis.pdf

83

< 1% match (05-Haz-2015 tarihli internet)

<http://kybele.anadolu.edu.tr/tezler/2005/337633.pdf>

84

< 1% match (19-Mar-2016 tarihli internet)

<http://gamedate.ru/tags/%E1%EE%E5%E2%E8%EA/page/15/>

85

< 1% match (yayınlar)

[ÇEÇEN, Mehmet Akif and DENİZ, Ercan. "Ortaöğretim Öğrencilerinin Yazma Eğilimi Algıları \(Diyarbakır İli Örneği\)", Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi, 2015.](#)